

gemeente leusden

bestemmingsplan de schammer 2006

AMER
ADVISEURS BV

ZONNEHOF 43 3811ND AMERSFOORT
TEL. 033-4621623 FAX. 033-4651811
WWW.AMER.NL BUREAU@AMER.NL

RUIMTELIJKE ORDENING

gemeente leusden

bestemmingsplan de schammer 2006

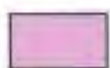
toelichting
voorschriften
plankaart

*vastgesteld d.d.....15 juni 2006
goedgekeurd d.d.....16 januari 2007
onherroepelijk d.d.....21 mei 2008*

INHOUDSOPGAVE		Blz.
1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding en doel	1
1.2	Plangebied en geldend bestemmingsplan	2
1.3	Opzet van de toelichting	2
2	BELEIDSKADER	3
2.1	Rijksbeleid	3
2.2	Provinciaal en regionaal beleid	5
2.3	Regionaal beleid	9
2.4	Gemeentelijk beleid	12
2.5	Conclusie beleidskader	15
3	ONTWIKKELINGSVISIE DE SCHAMMER	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Inrichting recreatie- en natuurgebied De Schammer	17
3.3	Modellenstudie hockeyvelden	41
3.4	Visie agrarische gronden	44
3.5	Wonen en bedrijven	47
3.6	Cultuurhistorie en archeologie	48
3.7	Verkeer	53
3.8	Leidingen	58
4	EFFECTEN OP HET MILIEU	59
4.1	Mer-beoordeling	59
4.2	Geologie en bodem	59
4.3	Watertoets	64
4.4	Flora en fauna	68
4.5	Geluidhinder	70
4.6	Luchtkwaliteit	73
4.7	Invloed hockeyvelden	75
4.8	Externe veiligheid	75
4.9	Hindercirkels (niet-) agrarische bedrijven	76
5	JURIDISCHE PLANOPZET	77
5.1	Inleiding	77
5.2	Natuurgebied	77
5.3	Extensieve recreatie en natuurgebied	78
5.4	Sportvoorzieningen	79
5.5	Agrarisch gebied	79
5.6	Bedrijven en wonen	82
5.7	Infrastructuur	83
5.8	Waterhuishouding	83
5.9	Ecologische verbindingzones (dubbelbestemming)	84
5.10	Archeologie en cultuurhistorie	85
5.11	Landgoederen	85
6	OVERLEG EN UITVOERBAARHEID	87
6.1	Economische uitvoerbaarheid	87
6.2	Inspraak en overleg	87
6.3	Ontwerp bestemmingsplan	89
7	LITERATUURLIJST	91

Bijlage 1: Onderzoek flora en fauna

Bijlage 2: Beleid vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)

plangebied

ligging plangebied

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Aanleiding

De provincie Utrecht werkt samen met de gemeenten Leusden en Amersfoort en het Waterschap Vallei & Eem aan de ontwikkeling van een natuur- en recreatiegebied De Schammer.

Door de provincie Utrecht is in het kader van agenda 2010 het initiatief genomen tussen Amersfoort en Leusden recreatieve voorzieningen voor de regio te ontwikkelen in combinatie met ruimte voor waterberging en versterking van de natuur. Dit zal de vorm krijgen van een beeldbepalend, bovenlokaal project: De Schammer.

Inrichtingsplan De Schammer

De basis voor het bestemmingsplan wordt gevormd door het "Inrichtingsplan recreatie- en natuurgebied De Schammer", wat door de verschillende partijen is geaccordeerd.

Het doel van het project De Schammer is om zowel recreatie, natuur en waterberging op een goede manier met elkaar te combineren. Wandelen, fietsen, paardrijden en zelfs varen met kleine bootjes is in de toekomst mogelijk in De Schammer. En omdat er onder de A28 een fietstunnel komt, is het recreatiegebied ook gemakkelijk bereikbaar vanuit Amersfoort. Hiermee wordt voldaan aan de voorwaarde dat recreatiegebieden bij woongebieden binnen een straal van 7,5 km moeten liggen waardoor mensen gestimuleerd worden om daadwerkelijk de fiets te pakken voor recreatie.

Hockeyvelden

Naast de inrichting van een nieuw recreatie- en natuurgebied, zal het plangebied ook ruimte bieden voor de aanleg van een nieuw complex hockeyvelden.

Doel bestemmingsplan de Schammer

Voor de realisatie van het recreatie- en natuurgebied en de aanleg van de hockeyvelden is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

Het doel van het voorliggende bestemmingsplan is het tot stand brengen van een planologische regeling die de voorwaarden schept voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de Schammer. Het bestemmingsplan dient flexibel te zijn en met name regelingen te bevatten, die inspelen op de toekomstige ontwikkeling van het plangebied.

Relatie met de mer-beoordelingsplicht

Op grond van het Besluit voor de milieueffectrapportage dient hiervoor een m.e.r.-beoordelingsrapport te worden opgesteld.

1.2 Plangebied en geldend bestemmingsplan

Het plangebied is gelegen direct ten noorden van de kern Leusden. Aan de westzijde wordt het gebied begrensd door de A28 en het stedelijk gebied van de gemeente Amersfoort. De exacte grens wordt gevormd door:

- de westelijke gemeentegrens,
- de noordelijke gemeentegrens ter hoogte van de Barneveldse Beek,
- de Hessenweg,
- de grens van het bestemmingsplan Stoutenburg,
- de Horsterweg tot aan het Valleikanaal, en
- de noordoever van het Valleikanaal.

Momenteel geldt voor het betreffende gebied het bestemmingsplan Buitengebied 1996. De agrarische gronden zijn bestemd tot “Agrarisch gebied”, waarbij voor de agrarische bedrijven een agrarisch bouwperceel is opgenomen. De burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven zijn bestemd tot respectievelijk “Wonen” en “Bedrijven”.

1.3 Opzet van de toelichting

In de toelichting wordt als eerste ingegaan op het aanwezige beleidskader (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 een visie gegeven op de toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Dit betreft onder andere de visie op de inrichting als recreatie- en natuurgebied zoals verwoord in het Inrichtingsplan en het vervolg daarop: het Voorlopig Ontwerp De Schammer. Hoofdstuk 4 behandelt de consequenties voor het milieu. Daarna volgt in hoofdstuk 5 de juridische planopzet voor het bestemmingsplan. Ten slotte wordt de uitvoerbaarheid van het plan behandeld.

2 BELEIDSKADER

Dit hoofdstuk geeft een beknopt overzicht van het ruimtelijk relevante beleid voor het voorliggende bestemmingsplan op rijks-, provinciaal, regionaal en gemeentelijk schaalniveau. De beschrijving is beperkt tot de consequenties van de integrale ruimtelijke beleidsnota's. De sectorale nota's zijn, voorzover ruimtelijk relevant, verwerkt in hoofdstuk 3 en 4. Het vastgelegde beleid vormt het kader voor het gemeentelijke beleid in dit bestemmingsplan en geeft de bandbreedte weer waarbinnen de ontwikkelingen in de Schammer kunnen plaatsvinden.

2.1 Rijksbeleid

Nota Ruimte, PKB deel 3/ 2004

Hoofddoel van het nationaal ruimtelijk beleid is om ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevragende functies om onder andere te komen tot een vitaal platteland en borging en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden. Voor het plangebied zijn de volgende aspecten van belang.

Toegankelijkheid en bereikbaarheid: De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groene ruimte moeten worden verbeterd en vergroot, zowel door het wandel-, fiets- en waterrecreatienetwerk te vergroten als door belemmeringen weg te nemen. Het rijk stimuleert provincies om samen met waterschappen en andere grondeigenaren lijnvormige elementen, zoals dijken, oevers en houtwallen, toegankelijker te maken voor wandelen, fietsen en varen (waterrecreatie). Met name voor extensieve recreatie dient de publieke toegankelijkheid van het plangebied te worden vergroot.

Landbouw: De grondgebonden landbouw is een belangrijke economische en landschappelijke drager van het landelijk gebied. Verbreding van de bedrijfsvoering kan nieuwe kansen bieden en bijdragen aan voortzetting van het agrarisch beheer van het cultuurlandschap.

De toestand van de intensieve veehouderij op de zandgronden vraagt speciale aandacht. De Reconstructiewet Concentratiegebieden (uit 2002) is een kader voor een duurzaam ontwikkelingsperspectief voor de intensieve veehouderij, gekoppeld aan een vitalisering van een intensief gebruikt en kwetsbaar deel van de meer landelijke gebieden. Op grond hiervan is het reconstructieplan opgesteld.

Vrijkomende agrarische bebouwing: Het rijk wil de mogelijkheden om vrijkomende bebouwing te gebruiken voor niet-agrarische functies verruimen. Gemeenten bepalen, op basis van algemene richtlijnen van provincies, welke veranderingen wel en welke niet zijn toegestaan. Uitbreiding van het ruimtebeslag van deze bebouwing is niet toegestaan.

Ecologische Hoofdstructuur: De Ecologische hoofdstructuur (EHS) moet in het streekplan worden opgenomen en nader uitgewerkt. In het plangebied zijn een aantal ecologische verbindingzones aanwezig of gepland die deel uit maken van de EHS. Nieuwe projecten of handelingen, die binnen of in de nabijheid van de EHS plaatsvinden en significante gevolgen kunnen hebben voor de te behouden waarden, zijn niet toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In natuurgebieden geldt een 'nee, tenzij' afweging voor nieuwe plannen of activiteiten.

Agenda voor een Vitaal Platteland/ 2004

De Agenda voor een Vitaal Platteland gaat uit van een integraal perspectief en richt zich op de economische, ecologische en sociaal-culturele aspecten van het platteland. Voor het plangebied zijn de volgende aspecten van belang:

Agrarische bedrijven staan voor de opgave om in periode van afnemende inkomsten en toenemende eisen (milieu, ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit) een duurzame bedrijfsvoering te ontwikkelen.

De overheid geeft daarvoor de ruimte aan ondernemerschap op het platteland, door onder andere vermindering van regelgeving, kennis, het starten van een ondernemersprogramma, de inzet van plattelandsmiddelen en ruimtelijk beleid. Soms biedt bestaande bebouwing ruimte aan nieuwe (niet-agrarische) activiteiten.

Groene diensten zullen voor een deel van de ondernemers op het platteland een bijdrage kunnen leveren aan een nieuw ontwikkelingsperspectief. Het bieden van voldoende recreatiemogelijkheden in en nabij de stad, een toegankelijk platteland en ruimte voor ondernemers in de toerisme- en recreatiesector wordt bevorderd.

Er komt een Investeringsfonds Landelijk Gebied (ILG). Dit wordt vergelijkbaar met het al langer bestaande Investeringsfonds Stedelijke Gebieden. Subsidiestromen worden hierin gebundeld en meer gericht ingezet voor de nodige vernieuwing van het platteland. Verwacht wordt dat het ILG in 2006 operationeel is.

Waterbeleid in de 21^e eeuw/ 2000

Directe aanleiding voor het kabinetsstandpunt 'Anders omgaan met water' is de zorg over het toenemend hoogwater in de rivieren, wateroverlast en de versnelde stijging van de zeespiegel. Het kabinet vindt dat er een aanscherping moet komen in het denken over water. Er zal meer rekening gehouden moeten worden met eisen die het water stelt. Dat betekent het water meer ruimte geven. Voor het waterbeleid in de 21^e eeuw zijn volgende drie uitgangspunten opgesteld:

- Anticiperen in plaats van reageren.
- Niet afwentelen van waterproblemen op het volgende stroomgebied, maar handelen volgens de drietrapsstrategie van 'vasthouden-bergen-afvoeren'.
- Meer ruimtelijke maatregelen naast technische ingrepen.

Overige beleidsstukken

In de toelichting zijn tevens, indien ruimtelijk relevant, de volgende beleidsstukken verwerkt: Natuurgebiedsplan, Nota Belvédère, EU-Kaderrichtlijn water, EU-Vogelrichtlijn, EU-Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet.

2.2 Provinciaal en regionaal beleid

Streekplan Utrecht/ 2004

Het provinciaal ruimtelijk beleid is neergelegd in het streekplan Utrecht.

Zonering van het landelijk gebied

In het Streekplan 2004 is de zonering van het landelijk gebied in vier typen uit het Streekplan 1994 aangehouden. Deze zonering geeft per type aan welke ontwikkelingsrichting gewenst is. De ontwikkelingen welke hier toegelaten worden variëren van dynamisch en functies stadsrandzone (landelijk gebied 1) tot laag dynamisch (landelijk gebied 4) natuurgebieden. Op de streekplankaart heeft het plangebied de aanduiding 'landelijk gebied 1'.

Landbouw

Het streekplan maakt onderscheid tussen landbouwkerngebieden, landbouwverwevingsgebieden en landbouwovergangsgebieden. Deze gebieden wijken qua ontwikkelingsmogelijkheden en begrenzing iets af van de zonering in het Reconstructieplan (zie paragraaf 2.3). Tussen Leusden en Amersfoort is het landbouwovergangsgebied gelegen. Hierin is ook het plangebied gelegen. Dit gebied vormt een uitloopgebied voor de bewoners van deze steden.

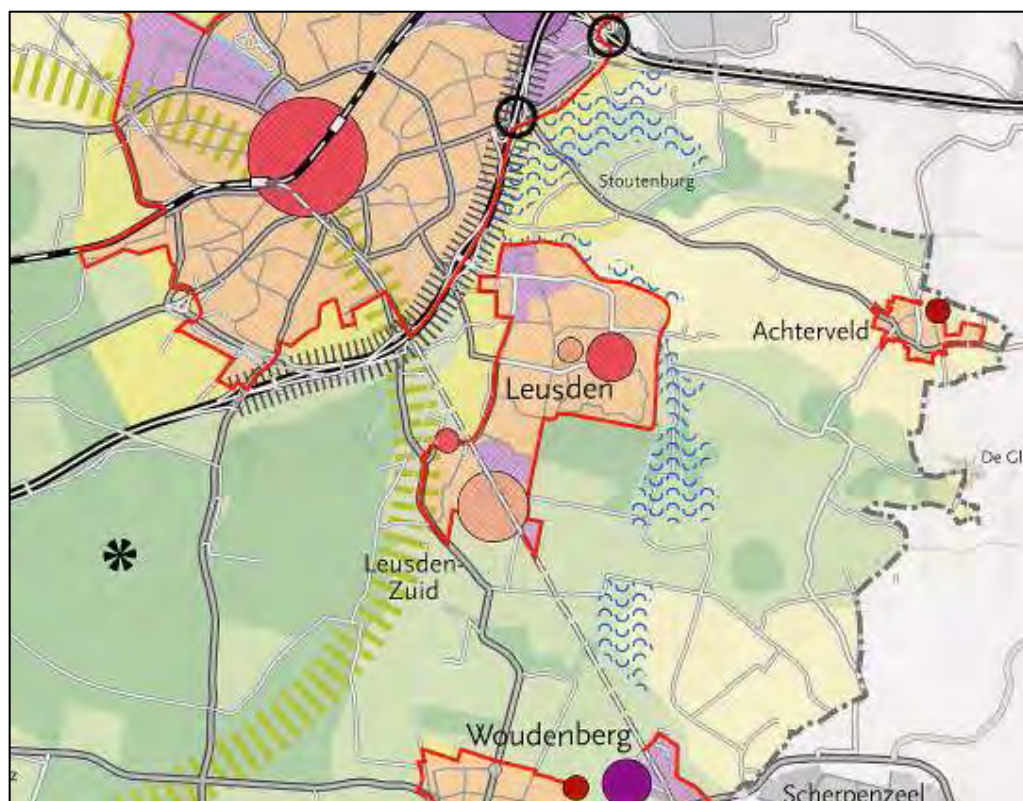
Recreatie

Voor een groot deel van de (toekomstige) inwoners van Amersfoort liggen de bossen en recreatiegebieden buiten de stad relatief ver weg. Bovendien is het aan nieuwe stadswijken van Amersfoort grenzende landelijk gebied beperkt ontsloten en er zijn te weinig mogelijkheden om te recreëren. Daarom acht de provincie Utrecht de aanleg van recreatieve voorzieningen en groen in de directe omgeving van Amersfoort van groot belang. In het Streekplan 2005-2015 zijn de gebieden die hiervoor primair in aanmerking komen, aangeduid met landelijk gebied 1.

De provincie Utrecht streeft ernaar in de streekplanperiode, in nauwe samenwerking met de gemeente Amersfoort en het gewest Eemland, circa 330 hectare groen en blauw in en rondom Amersfoort te realiseren.

Het gaat om de locaties De Schammer (circa 80 hectare recreatief groen), Vathorst Noord (circa 150 hectare recreatief groen) en Wieken-Vinkenhoef (circa 100 hectare). Het gaat er niet alleen om het terrein specifiek in te richten voor recreatie, maar tevens een netwerk van recreatieve verbindingen in het buitengebied aan te leggen.

De Schammer maakt onderdeel uit van Agenda 2010. In de Schammer worden voorzieningen voor recreaties gecombineerd met het ontwikkelen van nieuwe natuurwaarden. Mede omdat het gebied moet fungeren als waterberging staat de provincie ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn, zoals verblijfsrecreatie, niet toe. De natuur krijgt een extra impuls door de aanleg van ecologische verbindingzones langs de Barneveldsche Beek en het Valleikanaal.

uitsnede streekplan utrecht

bron: Provincie Utrecht

Ecologische verbindingzones

Op de kaart 'gebieden binnen groene contouren' van het Streekplan zijn de zone langs de A28, de Barneveldse Beek en het Valleikanaal aangeduid als Ecologische Verbindingszones (EVZ) die onderdeel uitmaken van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

De oevers langs de Barneveldse beek en het Valleikanaal worden door het Waterschap Vallei & Eem de laatste jaren reeds opnieuw ingericht. Ze krijgen een gevarieerd uiterlijk met veel mogelijkheden voor (nieuwe) planten en dieren. Het Valleikanaal wordt op deze manier een ecologische verbindingszone tussen de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en de Eem en randmeren. Vooral insecten en vissen profiteren van deze reisroute tussen de verspreid liggende natuurgebieden. Daarnaast zullen vogels als de kleine karekiet en kleine zoogdieren aangetrokken worden door de gevarieerde natuur langs het water.

Ecologische Hoofdstructuur

(bron: Streekplan 2005-2015 Provincie Utrecht)

Waterberging

Om wateroverlast tegen te gaan zijn een aantal gebieden in het Streekplan aangewezen als waterbergingsgebied. Op de streekplankaart heeft het plangebied de aanduiding 'waterbergingsgebied'. De nadere uitwerking voor dit waterbergingsgebied wordt verzorgd door het Waterschap Vallei & Eem.

Grebbelinie

De herkenbaarheid en zichtbaarheid van de historische verdedigingslinie 'de Grebbelinie' dient vergroot te worden. Het plangebied maakt(e) deel uit van het inundatiegebied van de Grebbelinie.

Infrastructuur

De noodzakelijke capaciteitsvergroting dient primair te worden bereikt door de bestaande infrastructuur beter te benutten. Op het hoofdwegennet (de autosnelwegen) kan dat door middel van spits- en plusstroken. Voor het plangebied is de A28 Utrecht-Amersfoort-Hoevelaken (A1) van belang. Hier zal sprake zijn van aanleg van een enkele spitsstrook tussen Utrecht en Leusden Zuid en een plusstrook tussen Leusden Zuid en Hoevelaken (A1) inclusief weefvakken en een aanpassing van het knooppunt Hoevelaken (2005-2008). Op langere termijn is verdere capaciteitsvergroting nodig, inclusief parallelstructuur ter hoogte van Amersfoort en capaciteitsvergroting van het Knooppunt Hoevelaken.

Relatie met reconstructieplan Gelderse Vallei / Utrecht-Oost

Voor wat betreft de reconstructiezonering, functieverandering van vrijkomende (agrarische) bedrijfsgebouwen en nieuwe landgoederen is het Reconstructieplan specifiek dan het Streekplan. Deze punten werken direct door in het Streekplan en zijn beschreven in de paragraaf regionaal beleid.

Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht/ 2005

Het doel van het Strategisch Mobiliteitsplan is drieledig:

- Het SMPU biedt een realistisch en concreet beleidskader voor het optreden van de provincie op het gebied van verkeer en vervoer. Voor de beleidsvorming van gemeenten fungeert het SMPU als kader.
- Integraal beleid: Het SMPU brengt samenhang tussen de verschillende onderdelen van het verkeers- en vervoerbeleid en tussen dit verkeers- en vervoerbeleid en andere beleidsterreinen (o.a. natuur en milieu, ruimtelijke ordening etc).
- Prioritering: Het SMPU geeft prioriteiten aan voor investeringen van de provincie in verkeer en vervoer.

De maatregelen die voortvloeien uit de SMPU die van invloed zijn op het plangebied hebben betrekking op de A28. Op deze weg zijn veel dagelijkse files. De provincie gaat er van uit dat op deze weg voor 2015 benuttingsmaatregelen worden gerealiseerd. Deze zullen na enige tijd voor een betere doorstroming zorgen. De afwikkeling van het verkeer op het knooppunt Hoevelaken zal vanaf de A28 in oostelijke richting daardoor ook iets verbeteren. De benuttingsmaatregelen bestaan uit de aanleg van spitsstroken en een verbetering van op- en afritten en knooppunten.

In het definitief ontwerp van het gebied De Schammer is rekening gehouden met de benodigde ruimte die noodzakelijk is voor de realisatie van de benuttingsmaatregelen. Zo wordt rekening gehouden met een vrijwaringszone van 60 m langs de A28 met het oog op een toekomstige wegverbreding

Overige beleidsstukken

De volgende beleidsdocumenten zijn, indien ruimtelijk relevant, in de toelichting verwerkt: Provinciaal waterhuishoudingsplan 2005-2010, Provinciaal milieubeleidsplan 2005-2010 en het Natuurgebiedsplan Gelderse Vallei.

2.3 Regionaal beleid

Reconstructieplan Gelderse Vallei / Utrecht-Oost/ 2004

Verbreiding landbouw en functieverandering

Bij verbreding gaat het om omschakeling naar andere bronnen van inkomsten met behoud van de agrarische hoofdfunctie en bestemming. Verbreding kan een belangrijk alternatief zijn om voortzetting van het bedrijf mogelijk te maken, zonder dat de vee-stapel groeit en dat kan leiden tot afname van de intensieve veehouderij.

In dit reconstructieplan is het beleid voor functieverandering primair gericht op ruimtelijke kwaliteitswinst door ontstening van het landelijk gebied. Om dit budgetneutraal te laten plaatsvinden, wordt sloop van voormalige bedrijfsbebouwing financieel gecompenseerd door het ter plaatse toestaan van een extra woonfunctie, dan wel een niet-agrarische bedrijfsfunctie. Voor beide opties gelden voor het gehele plangebied een aantal voorwaarden. Zo dient de nieuwe bestemming geen zwaardere belasting voor het gebied met zich mee te brengen.

Nieuwe landgoederen

Nieuwe landgoederen leveren een bijdrage aan de (recreatieve) belevingswaarde van een gebied, versterken de natuurlijke kwaliteiten en dragen bij aan het creëren van hoogwaardige woon- en werkmilieus. Voor de ontwikkeling van nieuwe landgoederen in verwevingsgebied (waaronder het plangebied) geldt een "ja, mits"- benadering.

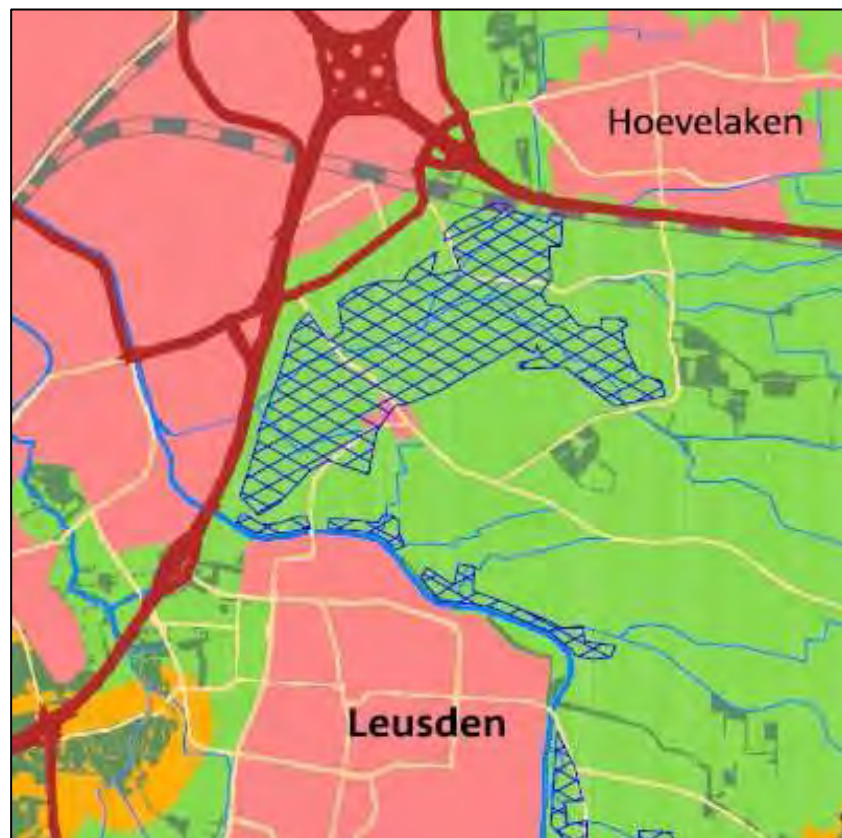
Ten aanzien van de gewenste omvang wordt als globale indicatie uitgegaan van ten minste 10 ha, maar ligt de voorkeur bij realiseren van grotere landgoederen of clustering van een groep van kleinere landgoederen. In bijzondere omstandigheden is onder voorwaarden ook een geringere omvang tot 5 ha nog aanvaardbaar indien onder andere alle stallen met een minimum oppervlakte van 1000 m² worden gesloopt. Vooralsnog wordt in dit geval, ter indicatie, voor de bebouwing uitgegaan van een huis van allure en formaat met een inhoud van maximaal 1.500 m³.

Natuur

Een aantal waterlopen is of wordt heringericht als ecologische verbindingszone in combinatie met beekherstel (waaronder de Barneveldse Beek in het plangebied). Dit gebeurt door een combinatie van maatregelen, zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers, herstel van oude beeklopen, inrichting van lokale overloopgebiedjes en aanleg/verbetering van stuwen.

Waterberging

Vanwege de (te verwachten) wateroverlast is de aanwijzing van een aantal waterbergingsgebieden noodzakelijk, waaronder een deel van het plangebied. Het gaat hierbij grotendeels om gebieden die nu ook al onderlopen bij langdurige of hevige neerslag. De inzet is om waterbergingsgebieden zoveel mogelijk te realiseren met functiecombinatie (met grondgebonden landbouw en of natuur). De daadwerkelijke invulling van waterbergingsgebieden wordt in detail uitgewerkt door het Waterschap.

- bestaand bos en natuurgebieden, extensiveringsgebied
- extensiveringsgebied
- verwevingsgebied
- waterberging

reconstructiezonering intensieve veehouderij

(bron: reconstructieplan Gelderse Vallei /
Utrecht-Oost, provincie Utrecht, 2005)

Recreatie

Er wordt in het gehele reconstructiegebied circa 650 ha aan stedelijke uitloopgebieden ingericht. Het plangebied is onderdeel van één van deze uitloopgebieden. De inrichting van deze terreinen voorziet in een maatschappelijke behoefte en kan tevens een bijdrage leveren aan een versterking van de beleving van de ruimtelijke karakteristiek.

Het versterken van de routestructuren is gericht op het beter ontsluiten van het plangebied, het vergroten van de verkeersveiligheid en om de bezoekers de kwaliteiten van de desbetreffende gebieden extra goed te laten beleven.

Het gaat om het beter geschikt maken van bestaande paden en het aanleggen van nieuwe paden voor diverse doelgroepen, bewegwijzering, en het creëren van knooppunten. De aanleg en verbetering van paden kan worden gecombineerd met het beekherstel, de cultuurhistorische elementen en de ecologische verbindingen. De inrichting kan gesteund worden met reguliere middelen voor recreatieve routestructuren, duurzame verkeersveiligheid en landschappelijke inpassing.

Relatie Reconstructieplan Gelderse Vallei / Utrecht-Oost - bestemmingsplan

Het buitengebied van de gemeente Leusden, waaronder de Schammer maakt onderdeel uit van het Reconstructieplan Gelderse Vallei / Utrecht-Oost. Het Reconstructieplan werkt op onderdelen rechtstreeks door in het bestemmingsplan. Dat is in hoofdstuk 6 van het Reconstructieplan aangegeven. Deze rechtstreekse doorwerking betreft met name de doorwerking van de zonering (extensiveringsgebied en verwevingsgebied) voor de regelgeving van de intensieve veehouderij.

Daarnaast heeft het Reconstructieplan ook een soort indirecte doorwerking. Het Reconstructieplan heeft namelijk een directe doorwerking naar het provinciale Streekplan (zie hoofdstuk 6 van het Reconstructieplan), dat als toetsingskader geldt voor de gemeentelijke bestemmingsplannen. Deze doorwerking naar het Streekplan heeft, naast het beleid voor de intensieve veehouderij, ook betrekking op het beleid voor nieuwe landgoederen en het beleid voor functieverandering op vrijkomende (agrarische) bouwpercelen.

Naast bovengenoemde onderwerpen spreekt het Reconstructieplan zich ook uit over de ontwikkelingsmogelijkheden (verbreding en verdieping) voor de landbouw, nieuwe natuurgebieden, recreatiemogelijkheden, de relatie tussen water en wonen/landbouw/natuur en verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Het voorliggende bestemmingsplan is, indien relevant, afgestemd op de uitwerking van deze thema's in het Reconstructieplan.

Venster op de Vallei/ 2000

In deze visie wordt voor het plangebied een combinatie van verschillende functies voorzien. Hierin krijgen landbouw, natuur, water en recreatie een plek. De potenties voor natuurontwikkeling liggen in de beekdalen. De landbouw kan het beste uit de voeten op de hogere zandgronden. De Barneveldse beek krijgt de ruimte om buiten zijn oevers te treden, waardoor een bijdrage geleverd wordt aan de vermindering van de wateroverlast in de stedelijke gebieden. Natuurontwikkeling en landschapsherstel in het gebied levert een aantrekkelijk groen gebied op voor de inwoners van de omliggende stedelijke gebieden.

De inrichting van het gebied dient zodanig plaats te vinden dat een afwisselend, kleinschalig landschap ontstaat dat een aantrekkelijk decor vormt voor recreatie.

Waterbeheersplan 2004 – 2007/ 2004

In dit waterbeheersplan verwoordt het bestuur van Waterschap Vallei & Eem het beleid dat het voor de korte termijn (tot 2007) en voor de lange termijn (tot 2015) voor ogen heeft.

Het beheergebied van het Waterschap is verdeeld in een aantal stroomgebieden. Het plangebied valt binnen het stroomgebied Barneveldse beek en het stroomgebied Valleikanaal en Eem.

De waterbeheersing richt zich op het zoveel mogelijk terugdringen van vochttekorten en wateroverlast. Het waterbergingsgebied Schammerpolder dient uiterlijk in 2007 planologisch als zodanig te zijn vastgelegd in de bestemmingsplannen.

Het Valleikanaal en de Barneveldse beek zijn aangewezen als ecologische verbindingzones.

Notitie De Schammer waterschap Vallei & Eem

Het Waterschap is nauw betrokken bij het opstellen van het inrichtingsplan De Schammer. Een goede samenwerking tussen de verschillende partijen heeft ertoe geleid dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over de invulling van het aspect water in het plangebied. Hieruit is voortgekomen dat water een belangrijke rol heeft gekregen in het plangebied (zie hoofdstuk 3 en 4).

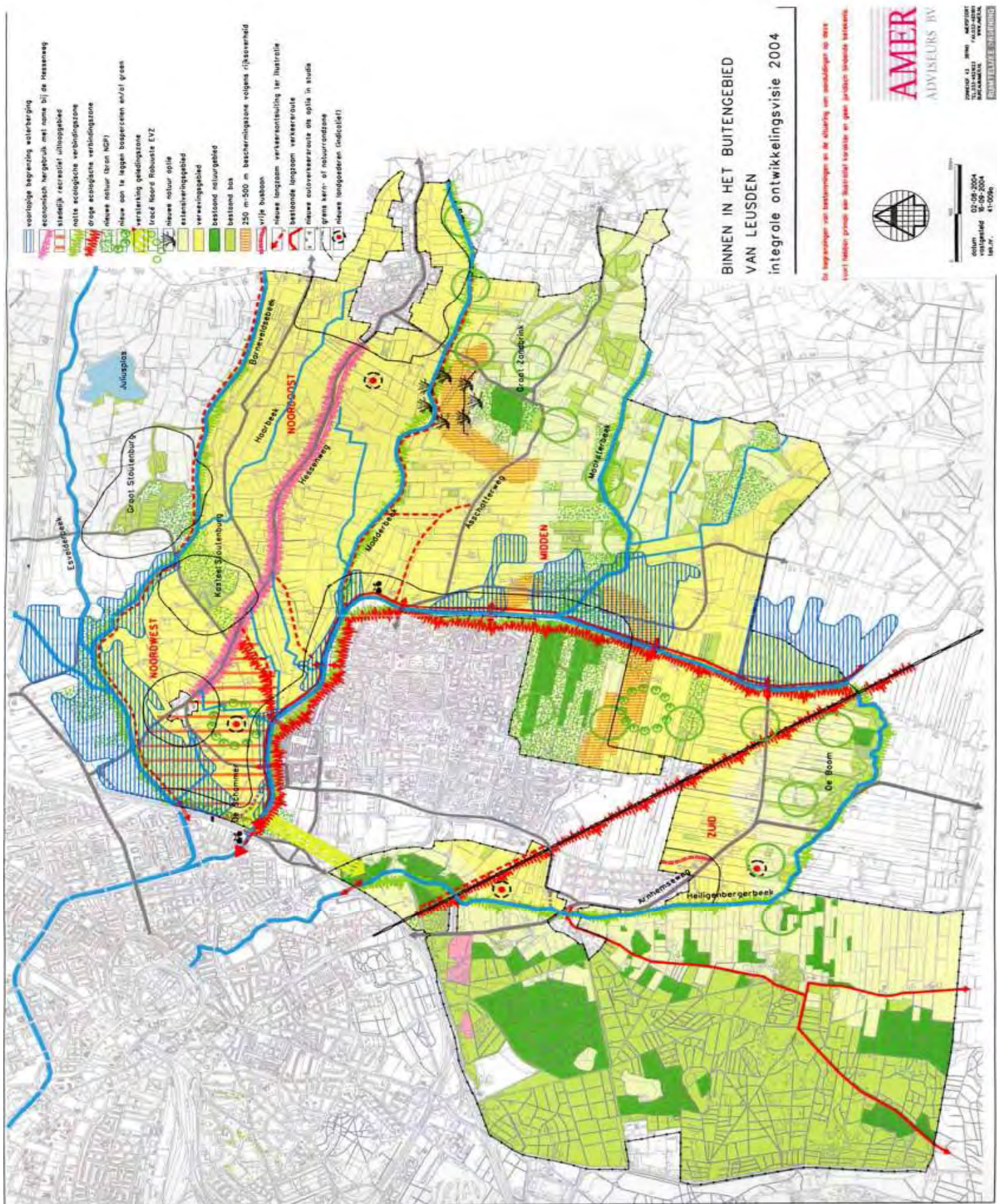
2.4 Gemeentelijk beleid

Integrale ontwikkelingsvisie 'Binnen in het Buitengebied' / 2004

In deze ontwikkelingsvisie wordt de ruimtelijke visie op het buitengebied van de gemeente Leusden voor de komende tien jaar beschreven. De integrale ontwikkelingsvisie is vastgesteld d.d. 16 september 2004 (zie afbeelding).

Voor het plangebied is het volgende van belang:

In het gebied rond de Hessenweg (waaronder het plangebied) wordt een behoorlijke terugloop van de kleine en middelgrote intensieve veehouderij en gemengde bedrijven verwacht. De agrarische gronden kunnen ingezet worden voor de benodigde schaalvergroting van de blijvers in het landelijke gebied. Bij het vrijkomen van bedrijfsruimte kan zonodig gebruik gemaakt worden van de Ruimte voor Ruimte-regeling (ontsteking) en een positieve benadering van de niet-agrarische economische activiteiten in vrijkomende agrarische bebouwing onder ruimtelijke kwaliteitsvoorwaarden: een uit te werken ruimhartiger beleid. Met name langs de hoofdontsluitingswegen (Hessenweg, Horsterweg) valt hier aan te denken. In het noordelijk gebied zijn er kansen in de recreatieve sfeer als stedelijk uitloopgebied en stadsrandzone. Nieuwe landgoederen kunnen een middel zijn om recreatief aantrekkelijke landschappen te creëren, mits duidelijke win-win-situaties ontstaan. In het kader van nieuw waterbeleid moet in het plangebied rekening gehouden worden met voldoende ruimte om water op te vangen in geval van pieken van waterafvoer vanuit de Barneveldsebeek en de Modderbeek. De Barneveldsebeek en het Valleikanaal kunnen een natuurlijker beloop en/of inrichting krijgen. Meekoppelen van het recreatieve medegebruik ligt voor de hand.

Bestemmingsplan Buitengebied 2005

Deze ontwikkelingsvisie is vertaald in een herziening van het bestemmingsplan Buitengebied uit 1996, te weten het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005. Het plangebied De Schammer is vanwege de bijzondere gewenste ontwikkelingen aldaar buiten het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied 2005 gehouden. Vanzelfsprekend worden beide plannen, het bestemmingsplan De Schammer en het bestemmingsplan Buitengebied 2005 nauw op elkaar afgestemd.

Landschapsontwikkelingsplan Gelderse Vallei/ 2005

Het Landschapsontwikkelingsplan Gelderse Vallei (LOP) stemt het landschapsbeleid van acht gemeente op elkaar af, waaronder het beleid van de gemeente Leusden. In het LOP worden de kwaliteiten van de diverse gebieden in de Gelderse Vallei beschreven en de opgaven die in de diverse gebieden liggen op basis van het beleid, de problematiek en de beschreven ontwikkeling.

De volgende opgaven zijn voor het plangebied van belang:

- Ontwikkeling landschappelijk raamwerk geënt op beoogde/verwachte functies hierbij rekening houdend met de aanwijzing van verwevingsgebied: (nieuwe) coalities wonen, werken, recreëren, natuur en landbouw (ruimte voor nieuwe economische dragers),
- Ontwikkeling en versterking laaglandbeken als landschappelijke dragers en ecologische verbindingzones,
- Behoud, herstel en ontwikkeling van karakteristieke cultuurhistorische, landschappelijke en (kleinere) ecologische elementen,
- Ontwikkeling van randvoorwaarden vanuit de gewenste landschappelijke structuur en bijbehorende beeldkwaliteit voor functieveranderingen en erfontwikkelingen, waaronder de vrijkomende (agrarische) bebouwing,
- Het versterken en ontwikkelen van ecologisch waardevolle gebieden en ecologische verbindingen.

Beleidsplan verkeer en vervoer 2001-2010

Vanuit het verkeers- en vervoersplan zijn een aantal infrastructurele projecten voor Leusden voorzien. Voor het plangebied is hierbij de realisatie van een fietspad via de onderdoorgang van de A28 langs het Valleikanaal van belang.

Overige beleidsstukken

De volgende beleidsnota's zijn, indien ruimtelijk relevant, in de toelichting verwerkt, Milieubeleidsplan 2004-2007, Welstandsnota, Beleidsplan toerisme en recreatie 1994.

2.5 Conclusie beleidskader

Voor het plangebied kan worden geconcludeerd dat de realisatie van het natuur- en recreatiegebied De Schammer uitstekend past binnen het beleidskader. Tevens zijn er mogelijkheden om via de Ruimte voor Ruimte-regeling de kwaliteit van het buitengebied te verbeteren. Vanuit het waterbeleid gezien wordt tevens voldaan aan de eisen voor het waterbeleid van de watertoets.

3 ONTWIKKELINGSVISIE DE SCHAMMER

3.1 Inleiding

Het plangebied De Schammer bestaat uit een grotendeels laag gelegen gebied tussen het Valleikanaal en de Barneveldse Beek aan de oostzijde van de A 28.

Qua toekomstige ontwikkeling moet het gebied in 3 verschillende deelgebieden worden verdeeld.

Deze deelgebieden zijn:

1. **Het nieuwe recreatie- en natuurgebied De Schammer**, ter plaatse van de lagere delen van het gebied.
Voor dit gebied is het "Inrichtingsplan recreatie- en natuurgebied" gemaakt, wat inmiddels is geaccordeerd door de verschillende partijen. Het inrichtingsplan is vervolgens vertaald in het Voorlopig Ontwerp (VO). Dit VO wordt weergegeven in paragraaf 3.2.
2. **Het gebied aan de Horsterweg waar de hockeyvelden zullen worden gevestigd.**
Hiervoor is een modellenstudie vervaardigd, die besproken wordt in paragraaf 3.3.
3. **De hogere delen: de overige agrarische gronden in het plangebied, inclusief de bestaande burgerwoningen en niet-agrarische bedrijven.**
Als basis voor de bestemming van deze gronden is het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 gehanteerd. Voor het toekomstig beleid is de Integrale Ontwikkelingsvisie 'Binnen in het buitengebied' van de gemeente Leusden en de vertaling in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied 2005 van belang. De visie op deze gronden is verwoord in paragraaf 3.4 en 3.5.

3.2 Inrichting recreatie- en natuurgebied De Schammer

Voorgeschiedenis

In opdracht van de provincie heeft het bureau Oranjewoud de haalbaarheid van de Schammer onderzocht. Er is een conceptvisie met enkele scenario's opgesteld. Het bleek mogelijk te zijn dit gebied dat in perioden met hevige regenval regelmatig onder water staat, in te richten voor openluchtrecreatie en tevens rekening te houden met het aanwezige landschap en de natuur. Uit het onderzoek bleek dat de exploitatie economisch haalbaar is, ook wanneer rekening wordt gehouden met het behoud van het landelijke karakter van het gebied en zonder het aantrekken van massale vormen van recreatie. Dit zijn twee belangrijke randvoorwaarden voor het plan.

Aan het bureau OD 205 stedenbouw onderzoek en landschap bv is vervolgens gevraagd om de conceptvisie voor De Schammer van het bureau Oranjewoud verder uit te werken. Het scenario "basis" vormde het uitgangspunt voor het ontwerp en de inrichting. Het ontwerp is toegespitst op de natte zone van het bergingsgebied, de zone langs de rijksweg alsmede de lage zone langs het Valleikanaal. Bij elkaar is dit ca. 47 ha. Dit heeft in mei 2005 geleid tot het "Inrichtingsplan recreatie- en natuurgebied De Schammer", wat is geaccordeerd door alle betrokken partijen.

Door voortschrijdende inzichten, het beschikbaar komen van een ontwerp voor het hockeycomplex en de resultaten van het overleg en de inspraak over het voorontwerpbestemmingsplan waren een aantal aanpassingen gewenst. Deze zijn verwerkt in het voorlopig ontwerp (V.O.) voor De Schammer.

In het voorliggende bestemmingsplan wordt het voorlopig ontwerp (V.O.) als basis genomen voor de ontwikkeling van het betreffende gebied. In deze paragraaf zijn de belangrijkste delen van het inrichtingsplan opgenomen.

Ontwikkelingen

In het plangebied zijn een aantal ontwikkelingen voorzien die invloed hebben op de inhoud van het Inrichtingsplan. Dit zijn:

- de aanwijzing van grote delen van het gebied als regionaal bergingsgebied in het streekplan;
- de toekomstige wegverbreding van de A 28 (plusstrook) waarvoor in eerste instantie een vrijwaringszone van 20 m wordt ingesteld en waarvoor geanticipeerd wordt op een toekomstige wegverbreding naar 4 x 2 rijstroken met een vrijwaringszone van 60 m;
- de aanleg van een nieuwe doorgaande fietsverbinding tussen Leusden en de Hogeweg in Amersfoort als vervanging van de Driftakkerweg wanneer de A 28 wordt verbreed;
- de aanleg van een fiets- en voetgangerstunnel onder de A 28 bij het Valleikanaal;
- de verplaatsing van hockeyvelden naar De Schammer;
- de plannen om de Barneveldse Beek weer meer te laten stromen.

In het ontwerp is rekening gehouden met reserveringen voor de verbreding van de A 28. In eerste instantie gaat het om een strook van 20 m aan de oostzijde van de A 28. In deze zone zijn geen nieuwe voorzieningen opgenomen. Over een verdere verbreding op langere termijn met nog eens 40 m extra bestaat nog geen zekerheid. Daarom is deze zone wel betrokken bij het ontwerp. Er zijn echter geen voorzieningen in opgenomen met een blijvend karakter. Een nieuw fietspad ter vervanging van de Driftakkerweg is buiten de zestig-meterzone gelegd. Voor de Hockeyvelden en de daarbij behorende parkeerruimte is een ruimtereservering in het Inrichtingsplan opgenomen. Het complex is in een apart ontwerp nader ingevuld.

Ligging van het plangebied

Het plangebied wordt begrensd door de Driftakkerweg (een parallelweg van de A 28), de noordoever van de Barneveldse Beek, de Hessenweg, de Horsterweg en het Valleikanaal. Het ontwerp omvat met name de gebieden die deel uitmaken van het aangewezen bergingsgebied. Langs de noordoever van de Barneveldse Beek (op grondgebied van de gemeente Amersfoort) is een gebied ingericht als ecologische verbindingszone. Dit gebied wordt eveneens bij De Schammer gerekend.

Bodem

Het gebied ligt op de overgang van een golvend dekzandgebied met lage ruggen naar het dal van de Barneveldse Beek en de Modderbeek. Hierdoor zijn er duidelijke hoogteverschillen in het gebied aanwezig. Het laagste deel ligt rond de NAP + 1,00 m, het hoogste rond de NAP + 3,50.

Volgens bodemkaart 1:50 000 (kaartblad 26/32, 1966¹) bestaat het overgrote deel van het plangebied uit beekeerdgronden (lemig fijn zand met veraarde bovenlaag) met grondwatertrap II – III². In het zuidelijke deel liggen hoge bruine enkeerdgronden met grondwatertrap VI. Deze gronden liggen op de plaats van de vroegere eng. De boerderij 't Scham ligt op de noordrand van deze gronden. Tegen de A 28 aan liggen moerige eerdgronden met grondwatertrap II. Dit zijn gronden met resten van veen in de bovenlagen op een ondergrond van zand. Het is mogelijk dat het veen door oxidatie inmiddels geheel of grotendeels is verdwenen.

Landschap en cultuurhistorie

Landschap

Het plangebied kent één overheersend landschapstype: het kampenlandschap (ook wel hoevenlandschap genoemd). Kenmerkend hiervoor zijn de onregelmatige blokverkavelingen. Het is onderdeel van een groot kampenontginningsgebied tussen de Barneveldse Beek en het Valleikanaal met geïsoleerde hoeven langs oude wegen. Bebouwing is voornamelijk langs de randen van het plangebied aanwezig en bestaat uit een mengeling van oude en nieuwe boerderijen, woonhuizen en niet-agrarische bedrijfspanden. Deze bebouwing is te vinden langs de Horsterweg (drie boerderijen) en langs de Barneveldseweg/ Hessenweg (twee boerderijen en de dorpskern Stoutenburg). De voormalige boerderij 't Scham ligt aan de Schammersteeg, een oude klinkerweg die dwars door het onderzoeksgebied loopt. De beplantingspatronen in het kampenlandschap is een mengeling van nieuwe wegbeplantingen, oude lanen en relictten van oude kavelgrensbeplantingen. Er is geen consistent patroon.

De graslanden in het lagere deel zijn lange tijd vrijwel iedere winter meer of minder overstroomd geweest. Ze waren in gebruik als hooiland. Door verbetering van de waterbeheersing en het gebruik van kunstmest werd intensivering van het grondgebruik mogelijk. De hogere gronden langs de Hessenweg en de Horsterweg werden gebruikt als akkerland of weidegrond. In de loop van de tijd is de oppervlakte bouwland niet constant geweest. Omstreeks 1850 beslaat de oppervlakte bouwland een grote omvang, vrijwel het hele hoger gelegen deel van het plangebied, d.w.z. het gebied buiten het waterbergingsgebied. Dit is waarschijnlijk het gevolg van de sterke uitbreiding van bouwland en de oppervlakte van enen en essen tijdens de Napoleontische tijd, toen er als gevolg van de Engelse zeeblokkade behoefte was aan uitbreiding van de voedselproductie in eigen land.

landschapkenmerken

Door verregaande technische ontwikkelingen aan het einde van de 19^e eeuw en in de 20^e eeuw zijn de oude landschappen sterk aangepast. Deze waren immers het resultaat van een bepaald gebruik. Het verbeteren van de condities voor de landbouw ging in grote gebieden in de Vallei gepaard met forse landschappelijke aanpassingen, zoals normalisatie van beken, ruilverkavelingen en verwijdering van kavelgrensbeplanting.

Het landschap is niet meer gebaseerd op de fysieke omstandigheden, maar vooral op de extreme manipulatie van het landschap door de mens. Het is het landschap van de 20^e eeuw¹. In bepaalde aspecten, zoals de verkaveling en de grote eng, is het oorspronkelijke landschap in de Schammer nog herkenbaar.

Tussen het Valleikanaal en de Schammersteeg ligt een oude eng (de 'Grote Eng'). Deze zet zich voort aan de oostkant van de Horsterweg. De eng heeft een dik plaggendek, bestaande uit "hoge bruine enkeelgronden" en ligt (volgens de bodemkaart 1: 50.000) grotendeels ten zuiden van de huidige Schammersteeg, voor een klein deel aan de noordkant en strekt zich verder oostelijk uit. De te beschermen waarden van deze eng zijn het reliëf en de openheid..

Bij de Kopermolenbrug ligt een tweede eng (de 'Kleine Eng'). Beide zijn nog voor een deel te herkennen door hun relatief hoge, enigszins bolle ligging.

In het voorlopig ontwerp (VO) is rekening gehouden met de nog aanwezige landschapkenmerken. De belangrijkste is het verkavelingspatroon. In het gebied dat wordt ingericht als gebied voor extensieve dagrecreatie en natuurgebied is dit oorspronkelijke verkavelingspatroon nog grotendeels terug te vinden. De patronen zijn opgenomen in de diverse watergangen, de diverse bossages en gras- en rietlanden.

¹ Bron: Landschapsonwikkelingsplan Gelderse Vallei, Brons en Partners landschapsarchitecten, 2005

De gronden die als agrarisch gebied in gebruik blijven behouden hun oorspronkelijke verkavelingspatroon. Ook de karakteristieke Schammersteeg is in het nieuwe ontwerp opgenomen. Deze laan wordt hersteld door aanvulling met nieuwe beplanting. In het plangebied wordt de Grote Eng gedeeltelijk aangetast. Dit is het sterkst aan de noordkant van de Schammersteeg, waar de hockeyvelden komen. In het zuidelijk deel verdwijnt de westelijke punt. Het overige deel van de eng wordt beschermd in het bestemmingsplan. Er zijn in het VO houtsingels opgenomen om de rand van de eng te accentueren.

Cultuurhistorie

Heerlijkheid Stoutenburg

Het plangebied ligt in het voormalige gerecht of heerlijkheid Stoutenburg, een gebied met een eigen bestuur en rechtspraak, te vergelijken met een tegenwoordige gemeente. De geschiedenis ervan gaat terug tot in de Middeleeuwen. De Grote Eng met daarop het erf 't Scham stamt mogelijk al uit de Vroege Middeleeuwen. Door verschillende factoren, zoals bevolkingsdruk en verdroging van het land, werd het noodzakelijk ook minder geschikte locaties binnen de laag gelegen gebieden in de beekdalen te ontginnen. Deze kleine, individuele ontginningen met hun kenmerkende onregelmatige verkavelingstructuur van in elkaar grijpende blokken (blokverkaveling) dateren veelal uit de 10de - 12de eeuw en bevinden zich rond geïsoleerde boerderijen op zandige hoogtes binnen het natte, moerassige (broek)land. Binnen Stoutenburg dragen de oude erven namen eindigend op -laar en -horst en dateren van voor 1133 (Archeologische inventarisatie de Schammer, T. d'Hollosy). Binnen het plangebied liggen drie oude erven: erf 't Scham, erf (Klein) Honthorst en erf Nieuwhorst.

Boerderijen

Het middeleeuwse erf 't Scham ligt in het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied. Over de oorsprong van deze redelijk hoog gelegen boerderij, ook wel Egdam en Eckdam genaamd, zijn geen geschreven bronnen bewaard, maar het kan hier gaan om één van de oudste erven in de omgeving, mede gezien de ligging aan de rand van de vroeg-middeleeuwse eng.

Ter plaatse van de eng van de boerderij 't Scham' tot de Horsterweg, lag aan de Horsterweg vroeger de boerderij 'De Horst'. In 1940 is deze boerderij in brand gestoken in verband met de Grebbelinie. Het werd inundatiegebied. Tientallen boerderijen zijn in die dagen verbrand, waaronder de boerderij 'Scham en twee boerderijen aan de Horsterweg'. Deze werden later weer opgebouwd. De boerderij 'De Horst' is later op een andere plek weer opgebouwd, namelijk schuin aan de overkant, aan de Horsterweg/Engweg.

Het erf Klein Honthorst ligt eveneens wat hoog, in de noordoostzijde van het plangebied en is minder oud dan het erf 't Scham; het naamsdeel *-horst* komt in de omgeving voornamelijk voor bij erven uit de periode 1050-1150. Het noordelijker gelegen Groot Honthorst, in bezit bij dezelfde eigenaren, lijkt een afsplitsing van (Klein) Honthorst te zijn.

Net buiten het centrum van het plangebied, in een lager gebied, ligt het erf Nieuwhorst. Dit erf is een afsplitsing van het net buiten het onderzoeksgebied gelegen erf Horst en dateert van het einde of net na de Middeleeuwen (Archeologische inventarisatie de Schammer, T. d'Hollosy).

Er lagen omstreeks 1850 drie boerderijen in het plangebied: De Schaamt (thans 't Scham) op de plaats van het oude erf, aan de noordkant van de eng; de Horst aan de westkant van de Horsterweg (later verplaatst naar de oostkant) en een boerderij (Klein Honthorst) nabij de Kopermolenbrug. Mogelijk was er ook nog enige bebouwing van het erf Nieuwhorst. De boerderijen langs de Horsterweg dateren uit de twintigste eeuw.

Vanuit de boerderij 't Scham liepen twee wegen: een steeg naar de Horsterweg, die niet helemaal het huidige tracé volgde, en een laan, met aan weerszijden beplanting, naar het noordwesten. Deze liep via een brug over de Barneveldse Beek (de Schambrug) door tot aan de Hogeweg (in Amersfoort). De huidige Schammersteeg volgt grotendeels het tracé van deze beide wegen.

Waterhuishouding en bossen

De Modderbeek aan de zuidkant van het plangebied had een meer grillig karakter dan het huidige Valleikanaal. Een meander schuurde tegen de eng aan, waardoor een steilrand ontstond. Deze steilrand wordt in het ontwerp gehandhaafd als noordoever van de plas bij het Valleikanaal. Meer westelijk lag tegen de eng aan een lage oever. Deze is bij de aanleg van het Valleikanaal binnen de kade van het Jaagpadoever komen te liggen. Deze laagte wordt nu gebruikt voor een nevengeul.

In het lager gelegen deel van het plangebied was omstreeks 1850 (militair topografische kaart, blad32, 1855, verkend 1847/1848) bosaanplant aanwezig. Deze aanplant is ook op de topografische kaart van 1905 nog aanwezig. Het lag op enkele iets hogere percelen. In het plan is op deze plaats opnieuw een elzenbos opgenomen.

Grebbelinie

De lage delen van het plangebied maakten deel uit van het inundatiegebied van de Grebbelinie. De Grebbelinie is een historische, militaire verdedigingslinie. Deze overwegend noord-zuid lopende lijn stamt grotendeels uit de tweede helft van de 18^e eeuw. Deze 'Valleistelling' loopt van de gemeente Rhenen via Leusden naar Bunschoten. De Grebbelinie is aangelegd om de opmars van een vijand uit het oosten tegen te houden. De lijn had de functie van voorpostenlijn van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en bestaat in hoofdzaak uit een aarden wal met haaks daarop aangelegde keer-kades. Hierdoor ontstonden een tiental kommen die onder water gezet konden worden, welke de opmars van een vijand ernstig kon belemmeren. Het belangrijkste werk van de Grebbelinie is de Liniedijk. Deze Liniedijk was gelegen buiten het plangebied (ten zuiden en westen daarvan). Het plangebied ligt in het voormalige inundatiegebied van de Grebbelinie².

Grebbelinie

Door de aanleg van de A 28 is de relatie tussen deze lijn en het binnen het plangebied gelegen deel van het inundatiegebied drastisch verstoord.

Het inundatiegebied was net ten noorden van het Valleikanaal het smalst. Hier maakt alleen nog een smalle strook tussen de Driftakkerweg en de eng er deel van uit.

² bron: www.grebbelinie.nl

Volgens een bewoner van de boerderij 't Scham kon echter ook een deel van de eng onder water komen te staan. In 1940 was de omgeving van de boerderij weliswaar nog droog, maar was deze alleen per boot bereikbaar.

In het plangebied komen delen van het gebied periodiek onder water te staan. Het water loopt dan van de Barneveldse Beek tot vlakbij de boerderij 't Scham. Daarbij komt ook een groot deel van de paden onder water te staan. Het plan vestigt zo niet alleen de aandacht op de problematiek van de huidige waterbeheersing, maar refereert ook aan de werking van de inundatievelden langs de Grebbelinie.

Herstel van een natte, periodiek onderlopende zone aan de westkant van de eng is niet gewenst. Hier valt de inundatiezone samen met de geplande uitbreiding van de A28. Bovendien komt hier de fietstunnel.

Waterhuishouding

Een groot deel van het gebied maakt deel uit van het regionale bergingsgebied van de Barneveldse Beek. De grens van het bergingsgebied valt vrijwel samen met de lijn waarbinnen eens in de honderd jaar een inundatie¹ is te verwachten.

De begrenzing van gebieden met kans op inundatie valt in het gebied niet samen met de hoogtelijnen. De lijn die het gebied met een kans van 1x in de honderd jaar (T 100) begrenst, ligt in het oostelijke deel van het plangebied op ongeveer NAP + 2.25 m en in het westelijke deel lager. Voor het plangebied kunnen de volgende maatgevende waterstanden worden aangehouden als de maximale hoogte die bij een bepaalde kans op inundatie behoort.

T1	(jaarlijks kans op inundatie)	1,01 m +NAP
T2	(kans eens in de 2 jaar)	1,64 m
T10	(kans eens in de 10 jaar)	1,77 m
T 50	(kans eens in de 50 jaar)	2,06 m
T 100	(kans eens in de 100 jaar)	2,25 m
T 200	(kans eens in de 200 jaar)	2,37 m

In het plangebied ligt de vroegere eng bij 't Scham op een hoger deel. De langs de eng lopende Schammersteeg vormt de waterscheiding tussen de stroomgebieden van de Barneveldse Beek en de Modderbeek (het huidige Valleikanaal). Het gebied ten noorden van de Schammersteeg watert af op de Barneveldse Beek, dat ten zuiden van de Schammersteeg op het Valleikanaal.

Binnen het gebied dat op de Barneveldse Beek afwatert is er sprake van twee peilgebieden. De afwatering van het westelijke deel vindt beneden de stuw plaats. Voor de waterhoogte in de Barneveldse Beek boven de stuw geldt een streefpeil van NAP + 0,60 m in de winter en + 0,80 m in de zomer. Beneden de stuw is het streefpeil gedurende het hele jaar NAP + 0,45 m. Door stuwing benedenstrooms wordt dit peil echter regelmatig overschreden. Het peil van het Valleikanaal is NAP + 0,50 m.

Natuur / ecologische verbindingzones

In het streekplan 2005-2015 van de Provincie Utrecht wordt het plangebied van De Schammer aan drie zijden begrensd door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn gebieden die planten en dieren de mogelijkheid bieden om zich tussen de verschillende bestaande en nieuwe natuurgebieden te verplaatsen. De eerste verbindingzone bevindt zich langs de A28, die De Schammer verbindt met de bossen en de Leusderheide ten zuiden van Amersfoort. Deze verbindingzone kruist de zones langs de Barneveldse beek en het Valleikanaal. De verbindingzone langs de Barneveldse beek gaat aan de westzijde Amersfoort in en vormt naar het oosten toe een verbinding met natuurgebied Bloeidaal. Het Valleikanaal ten zuiden van De Schammer loopt eveneens aan de westkant de stad in en gaat in oosten richting Stoutenburg en de gebieden ten zuidwesten van Leusden. De natuur van Stoutenburg en van Bloeidaal staat eveneens met elkaar in verbinding. De Schammer wordt op die manier een belangrijke nieuwe schakel in het netwerk van verbindingzones en natuurgebieden rond Leusden en Amersfoort.

In te richten gebied

Grenzen natuurgebied ten behoeve van natuurgebiedsplan

Het ontwerp

Het gebied De Schammer valt grotendeels samen met de gronden die in het streekplan zijn aangewezen als regionaal bergingsgebied. Het plan wordt zo ingericht dat grote delen van het gebied periodiek onder water komen te staan. Het water loopt dan van de Barneveldse Beek tot vlak aan de boerderij 't Scham. Daarbij komt ook een groot deel van de paden onder water te staan. Het plan vestigt zo niet alleen de aandacht op de problematiek van de huidige waterbeheersing, maar refereert ook aan de werking van de inundatievelden langs de Grebbelinie.

Een centraal onderdeel van het plan is het permanent onderwater zetten van de laagste delen van het plangebied door afgraven, waardoor hier een plas ontstaat. De voorzieningen voor de meest intensieve vormen van recreatie, de lig- en speelweiden worden bij deze plas gesitueerd, met name aan de west- en zuidzijde. De ontsluiting vindt plaats vanaf de Schammersteeg en het fietspad van het Valleikanaal naar de Barneveldse Beek dat de Driftakkerweg gaat vervangen. De aanleg van dit fietspad is nodig door de voorgenomen verbreding van de A 28. Omdat dit fietspad een doorgaand karakter heeft wordt het verhoogd aangelegd, zodat het niet onder water kan komen te staan. Hierdoor blijft ook de zone tussen het fietspad en de A 28 droog. Deze zone blijft dus buiten het inundatiegebied. Het verlies aan bergingscapaciteit wordt in het overige deel gecompenseerd door stukken af te graven. Door deze ingrepen kan het gebied frequenter onder water komen te staan dan nu het geval is.

Voor de ontwikkeling van nieuwe natuur ligt de nadruk op de mogelijkheden die de inundaties bieden: water- en moerasnatuur, broekbos en vochtige, matig voedselrijke graslanden. Hoewel het gebied als geheel voor het publiek toegankelijk is zullen er beheersmatig verschillen zijn. De ontsluiting van het gebied is zo vormgegeven dat het natuurdeel een herkenbare eenheid vormt.

Deelgebieden

Het recreatieve deel wordt ontsloten door fiets-, voet- en (voor meer avontuurlijke recreatie) struinpaden. In het westelijk deel komt een ruitpad. Sommige delen zijn alleen over water bereikbaar. De fietspaden en de voetpaden zijn verhard.

Het natuurgebied wordt ontsloten door halfverharde of onverharde voetpaden en is met het oog op toezicht slechts op twee punten toegankelijk. Een deel van de voetpaden valt samen met een beheerpad. Voor het beheer is een extra entree gecreëerd aan de zuidkant van het gebied. Deze ingang ligt op één van de hoger gelegen delen in het gebied, zodat hij goed toegankelijk is met materieel en kan worden afgesloten met een hek. Fietsers kunnen kennis nemen van dit gebied vanaf het fietspad langs de rand van het gebied.

Speciale aandacht krijgen de oevers van de Barneveldse Beek. Niet alleen worden deze (zowel noordoever als zuidoever) ingericht als een beekbegeleidende ecologische verbindingzone, maar er worden ook maatregelen getroffen om weer meer stroming in de beek te krijgen. Hiertoe wordt de beek ondieper gemaakt met een V-profiel. Om in de winter hoge afvoeren te kunnen verwerken wordt voorzien in een breed stroombed met een nevengeul die alleen bij waterstanden hoger dan het zomerpeil ($> \text{NAP} + 0,90 \text{ m}$) water afvoert. Het V-profiel wordt niet symmetrisch maar wisselt van noord naar zuid om een aanzet tot meanderen te geven. De beek blijft diep genoeg voor varend onderhoud.

In het plan wordt rekening gehouden met de morfologie van het gebied. Af te graven en te vernatten delen liggen op de laagste delen van het gebied. De watergangen liggen vrijwel allemaal op de plaats van bestaande sloten. Belangrijke bestaande kavelgrenzen, met name de grens die het verschil tussen hoog en laag aangeeft, zijn in het plan te herkennen. De Grote Eng wordt in de plannen gedeeltelijk aangetast. Dit is het sterkst aan de noordkant van de Schammersteeg, waar de hockeyvelden komen. In het zuidelijk deel verdwijnt de westelijke punt. Er zijn houtsingels opgenomen om de rand van de eng te accentueren. Deze liggen grotendeels op de eng.

De steilrand die ontstaan is op de plek waar de meander van de Modderbeek vroeger tegen de eng aanschoorde, wordt in het ontwerp gehandhaafd als noordoever van de plas bij het Valleikanaal.

De meer westelijk gelegen lage oever is bij de aanleg van het Valleikanaal binnen de kade van het Jaagpadoever komen te liggen. Deze laagte wordt nu gebruikt voor een nevengeul.

De Schammersteeg behoudt voor een groot deel zijn huidige karakter als klinkerweg. Alleen het eerste stuk wordt enigszins aangepast ten behoeve van de ontsluiting van de hockeyvelden en de bereikbaarheid van de parkeervoorzieningen. Aan de zuidzijde van de steeg wordt de laanbeplanting met Wintereik doorgetrokken tot bij de Horsterweg.

Binnen het plan is een aantal zones te onderscheiden. Het ontwerp wordt nader toegelicht aan de hand van de onderscheiden zones:

1. vrijwaringszone A 28;
2. waterpartijen;
3. gebieden voor extensieve recreatie;
4. gebieden voor natuur met recreatief medegebruik;
5. beekoevers.

Daarnaast wordt nader ingegaan op de recreatieve voorzieningen die in het plan worden opgenomen.

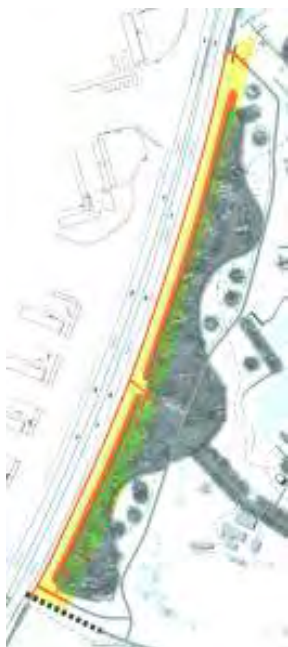
1. Vrijwaringzones A 28

Voor de A 28 zijn plannen in ontwikkeling voor verbreding. Het meest concreet is de aanleg van spitsstroken. Hiervoor is een strook met een breedte van 20 m nodig. De bestaande Driftakkerweg met bermsloot ligt in deze strook. Voor deze strook zijn geen nieuwe inrichtingsmaatregelen in het plan opgenomen.

Op langere termijn is een verdere verbreding naar 4 x 2 rijstroken gepland. Alhoewel er hiervoor nog geen concrete beleidsvoornemens zijn, wordt met deze toekomstig wegverbreding in de plannen wel rekening gehouden. De gronden die binnen deze strook worden verworven voor de realisatie van het plan, worden weliswaar ingericht voor recreatief gebruik, maar er komen geen (dure) infrastructurele voorzieningen. De vervangende Driftakkerweg komt buiten deze 60 m zone te liggen. Vervanging van de bestaande bruggen over de Barneveldse Beek en het Valleikanaal kan eenvoudig in het plan worden ingepast, wanneer er meer duidelijkheid over de verbreding van de A 28 bestaat.

Conform het scenario basis ligt er een grondwal langs de A 28. Deze heeft tot doel om zowel de geluidsoverlast als de visuele hinder van de A 28 binnen het plangebied te beperken. Omdat de wal buiten de vrijwaringzone van 20 m moet komen, is de afstand tot de A 28 groter dan in de oorspronkelijke opzet. Hierdoor zal de wal wat minder effectief zijn als geluidswerende voorziening. Toch wordt hij gehandhaafd om in de recreatiezone in ieder geval te vrijwaren voor visuele hinder en de illusie van rust te geven. Omdat er geen ruimte meer was voor een brede wal, is de omvang beperkt gehouden. De afmetingen zijn afgestemd op het werken met een gesloten grondbalans. Tevens moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van een gastransportleiding. Hierdoor kan de wal niet te breed worden.

Qua inrichting en beheer sluit deze zone aan op het gebied voor extensieve recreatie met ligweiden langs de waterpartijen.

Vrijwaringszone A28

2. De waterpartijen

De waterpartijen liggen in de laagste delen van het gebied. Ze vormen de kern van het bergingsgebied. Het waterpeil kan schommelen tussen NAP + 0,60 m als laagste niveau en NAP + 2,20 à 2,25 m als maximum.

De waterpartijen krijgen geen functie als zwemwater. Ze kunnen periodiek overstroomd worden door water uit de Barneveldse Beek. De kwaliteit van dit water voldoet niet aan de eisen voor zwemwater. Recreatief kan het water gebruikt worden voor het varen met kleine bootjes of waterfietsen en eventueel kano's. Hiervoor worden op enkele plaatsen steigers of harde beschoeiing aangebracht. Deze zijn beperkt van omvang. Het is mogelijk een rondje te varen. Hierdoor kan het gebied ook aantrekkelijk zijn voor schaatser. Motorboten worden niet toegestaan. Voor sportvissers worden geen speciale voorzieningen aangelegd. Wel kunnen de opgenomen beschoeiingen of steigers ook door vissers gebruikt worden.

Naast een recreatieve functie krijgen de waterpartijen ook een natuurfunctie. De oevers worden voor het grootste deel als natuurvriendelijke oevers aangelegd; langs de grasvelden met een plasberm, langs de andere oevers met een meer geleidelijk hellend talud. Hierdoor ontstaat er langs de oevers ruimte voor de ontwikkeling van riet- en biezenvetaties. In de centrale delen word het dieper (tot 1,50 m), zodat er naast ondiepe paaiplassen ook voldoende delen zijn die bij vorst niet volledig tot op de bodem dichtvriezen. Hierdoor zijn er mogelijkheden voor vissen en andere waterdieren om strenge winters te overleven. Om de plassen ook voor schaatsen te kunnen gebruiken moeten ze ook weer niet al te diep zijn, want dan duurt het te lang voor ze dicht vriezen.

Waterpartijen

3. Gebieden voor extensieve recreatie

Dit is de zone rond de waterpartijen die bestemd is voor extensieve recreatie. De inrichting bestaat uit grasvelden en gazons gescheiden door bosschages en enkele houtsingels. De paden zijn breed en goed verhard. Een groot deel van de grasvelden wordt aangelegd als lig- en speelweide. De overige grasvelden binnen deze zone kunnen op termijn een bloemrijk karakter krijgen met soorten van matig voedselrijke graslanden zoals Margriet, Peen, Pastinaak, Knoopkruid, Brunel, Schapezuring, Rode

klaver, Boerenwormkruid, Kleine klaver, Biggekruid, Kleine leeuwentand, Sint Janskruid, Smalle weegbree en Duizendblad en langs de bosrand naast besdragende heesters onder andere Fluitenkruid.

De lig- en speelweiden krijgen een dichte zode die regelmatig gemaaid wordt. Zij liggen aan de westkant van de waterpartijen en direct ten noorden van de Schammersteeg.

In deze zone is het vervangende fietspad voor de Driftakkerweg opgenomen. Omdat dit jaarrond gebruikt moet kunnen worden, mag het niet onder water komen te staan. Hiertoe wordt het enigszins verhoogd aangelegd, minimaal op NAP + 2,35 m.

Aan de ene kant van het fietspad hellen de graslanden af naar het water. Aan de andere kant lopen ze langzaam op naar de grondwal langs de A 28. Bij hoge beekafvoeren kunnen de graslanden aan de kant van het water geheel of gedeeltelijk onderlopen, zodat de waterdynamiek ervaren kan worden. De graslanden en bosjes tussen het fietspad en de grondwal blijven droog. Het beheer van de lig- en speelweiden is intensief. Er zal regelmatig gemaaid moeten worden. Het overige grasland kan minder vaak worden gemaaid.

In het gebied zijn twee lage heuvels opgenomen die als uitzichtpunt kunnen dienen. Deze heuvels zijn bereikbaar via een voetpad. Op deze plaats wordt eenvoudig meubilair (banken) geplaatst.

Aan de waterkant zijn enkele stukken oever voorzien van een beschoeiing. Deze krijgen een steigerachtige uitstraling en kunnen gebruikt worden om kleine bootjes in het water te laten. Ze kunnen ook uitgevoerd worden als vissteiger.

In de nabijheid van de Schammersteeg wordt ruimte gereserveerd voor een (mobiele) kiosk. Deze zou tevens dienst kunnen doen als verhuurcentrum voor bootjes of waterfietsen.

De bospartijen bestaan uit gemengd loofbos waarvan naast Es, Els en Berk ook Winteriek en Winterlinde deel kunnen uit maken. Deze bossen zijn, samen met de intensief beheerde graslanden aan de westzijde van het fietspad, onderdeel van de ecologische verbindingszone langs de A28.

Zone voor recreatie

6. Gebieden voor natuur met recreatief medegebruik

In dit gebied worden vier typen natuur ontwikkeld:

- riet- en moerasgebieden;
- elzen- en wilgenbos en enkele bosjes met Fladderiep;
- natte, weinig voedselrijke graslanden en
- matig voedselrijke vochtige bloemrijke graslanden.

Bestaande elzensingels worden zoveel mogelijk gehandhaafd en op een aantal plaatsen worden er nieuwe aangeplant.

Gebieden voor natuur met recreatief medegebruik

Riet- en moerasgebieden

In aansluiting op de waterpartijen komen lage moerasgebieden en rietvelden waarvan het bodempeil ongeveer gelijk is met het normale waterpeil. Dit type omvat enkele eilanden en is daarnaast terug te vinden als randen langs waterpartijen, watergangen en poelen. Omdat het slecht toegankelijke terreinen zijn, bieden ze rust en nestgelegenheid aan broedvogels en andere dieren. Het water zal onder invloed van de Barneveldse Beek matig voedselrijk tot voedselrijk zijn. Naast Riet is een bloemrijke vegetatie van natte-ruigtekruiden met soorten zoals Leverkruid, Harig wilgenroosje, Gewone engelwortel, Grote kattenstaart, Watermunt, Moerasandoorn, Bitterzoet, Haagwinde en Grote wederik te verwachten. De moerasgebieden en de oevers kunnen ook het leefgebied vormen voor de Dwergmuis, diverse soorten spitsmuizen, waaronder de Waterspitsmuis, de Wezel en wellicht ook de Hermelijn en de Bunzing. Het beheer is extensief en gevarieerd (maaïen in het najaar of de winter, eens per 1 – 4 jaar).

Bos

Het bos binnen het bergingsgebied bestaat vooral uit Elzenbos. In de zomen is plaats voor onder andere Meidoorn, Lijsterbes en Gelderse roos. Langs de Barneveldse Beek worden voorwaarden geschapen voor spontane ontwikkeling van Wilgenbos door voor een geschikt kiembed te zorgen. De bodem moet hier in het vroege voorjaar (februari) kaal en nat zijn. Op de hogere delen langs de beek komen ook bosjes met Fladderiep. Door de verspreide bosjes kan het gebied dienst doen als migratieroute voor bijvoorbeeld de Boommarter.

Graslanden

De graslanden, anders dan de lig- en speelweiden, hebben binnen de grens van het bergingsgebied een gecombineerde functie: decor voor zowel natuur als voor het recreatief medegebruik. Het grootste deel is vochtig tot nat met de mogelijkheid tot ontwikkeling naar bloemrijk grasland met soorten als Knoopkruid, Brunel, Grote ratelaar, Sint Janskruid, Smalle weegbree, Scherpe en kruipende boterbloem, Veldzuring, Gewoon struisgras, Reukgras, Geknikte vossenstaart, Gestreepte witbol, Rood zwenkgras, Kale Jonker.

Het beheer kan plaatsvinden door maaien en afvoeren van het maaisel, extensieve begrazing (één grootvee-eenheid per 3 – 5 ha) of een combinatie van beiden. Het hoeft geen jaarrond begrazing te zijn. Vanwege de kans op inundatie kan dit zelfs minder gewenst zijn. De begrazing zal veel minder intensief zijn dan bij een agrarisch bedrijf. Het hoofddoel is versterking van recreatie- en natuurwaarden door de ontwikkeling van bloemrijke graslanden. Dit geldt het sterkst voor de natte graslanden. Hier wordt de zode (de bovenste 0,30 m) afgegraven en afgevoerd. Het doel van het afgraven is verschraling en vernatting van de graslanden waardoor de soortenrijkdom toeneemt en minder algemene soorten een kans krijgen. Door de voedselrijkdom van het water van de Barneveldse Beek zal vergaande verschraling en de ontwikkeling van een voedselarme vegetatie op termijn niet mogelijk zijn. Wel zal een situatie tussen voedselarm en matig voedselrijk kunnen ontstaan. Een belangrijk effect van de vernatting zal de vertraging van de voorjaarsgroei zijn. Dit is met name van belang voor soorten die zich niet meer in cultuurgraslanden kunnen handhaven. Het beheer kan bestaan uit maaibeheer met afvoer van het maaisel of een combinatie van maaibeheer en extensieve begrazing. De overige graslanden binnen het gebied worden niet afgegraven. Daar zal het beheer bestaan uit extensieve begrazing.

In de natte graslanden worden enkele delen verder uitgegraven waardoor ondiepe moerasgebiedjes ontstaan. Hoewel ook deze gebiedjes periodiek zullen overstromen, is dit niet bij alle in gelijke mate het geval. De kans op overstroming neemt van zuid naar noord toe. Daarom hebben de zuidelijkste een geïsoleerd karakter gekregen zodat ze ook dienst kunnen doen als amfibieënpoel.

Het afgraven van de natte graslanden heeft naast de ontwikkeling van natuurwaarden ook de vergroting van het bergend vermogen tot doel. Dit biedt onder meer compensatie voor het onttrekken van de meest westelijke zone (het vrijwaringgebied voor de A 28 en de zone voor extensieve recreatie tussen het vervangende fietspad en de grondwal) aan het bergingsgebied.

Recreatief medegebruik

De fietspaden in dit gebied zijn beperkter van omvang dan de beide doorgaande fietspaden. Er zijn ook verschillen in de wandelpaden. In het gebied voor extensieve recreatie zijn ze relatief breed en goed verhard, in het natuurgebied liggen halfverharde paden en onverharde "struinpaden". Dit is onder andere het geval langs de Barneveldse Beek, waar een halfverhard voetpad gecombineerd wordt met het onderhoudspad langs de nevenstroom van de Barneveldse Beek.

Verder is er ruimte voor struinen en avontuurlijke recreatie. Hiertoe is nabij de plas een tweetal terreintjes alleen bereikbaar per boot of door over een slootje te springen. Om begrazing als beheer toe te kunnen passen, wordt de toegang tot het natuurdeel van het gebied voorzien van wildroosters.

5. Beekoevers

De oever van het Valleikanaal

Langs het Valleikanaal ligt, net binnen het Jaagpad, een lagere zone en een laag gebied binnen een oude meander van de vroegere Modderbeek. Deze delen zijn in het plan opgenomen als bergingsgebied voor het Valleikanaal en tevens als onderdeel van de ecologische verbindingszone die hier langs het kanaal moet komen. Het fietspad dat via een tunnel onder de A 28 Leusden met Amersfoort zal verbinden, loopt aan de noordkant langs deze laagten, die voor een deel uit water en voor een deel uit riet- en moerasland zullen bestaan. Binnen de meander komt een plas die in de winter aantrekkelijk kan zijn voor eenden. De steilrand aan de noordkant wordt versterkt en kan dienst doen als broedgelegenheid voor Oeverzwaluw en IJsvogel.

Het Jaagpad wordt onderbroken voor een open waterverbinding tussen de inundatiezone en de plas en het Valleikanaal. Via een constructie met stapstenen zal er wel een avontuurlijke voetgangersroute langs het kanaal blijven.

Oever Valleikanaal

De oevers van de Barneveldse Beek

Binnen het gebied van De Schammer is de noordzijde van de Barneveldse Beek over een afstand van 550 à 600 m ingericht ten behoeve van de ontwikkeling van een ecologische verbindingszone. Hiertoe is in een zone met een breedte van 30 m een nevengeul aangelegd, is er een poel gegraven en is het terrein afgegraven voor de ontwikkeling van moeras en nat grasland. Daarbinnen zijn enkele hogere kopjes en plaatsen voor bosontwikkeling (Fladderiep) gehandhaafd.

In het kader van de aanleg van De Schammer zijn er ook mogelijkheden voor herinrichting van de zuidelijke beekoever, die ook onderdeel is van de ecologische verbindingzone. Speciale aandacht verdient het voornemen om het deel van de Barneveldse Beek binnen De Schammer weer een groot deel van het jaar stromend te maken. Hierbij doet zich het probleem voor dat het peil van de Barneveldse Beek 's zomers 0,20 m hoger is dan in de winter (NAP + 0,80 m, resp. + 0,60 m). Dit houdt in dat bij de lage waterstand grotere hoeveelheden water afgevoerd moeten worden dan bij de hoge waterstand. Dit kan door een stuw of een drempel die het water bij lage afvoer naar een smalle nevengeul dwingt en bij hoge afvoer grote hoeveelheden via een relatief groot bed af kan laten stromen. Deze oplossing wordt voor De Schammer als te gekunsteld en te onnatuurlijk voor een laaglandbeek gezien. Bovendien ligt er net ten westen van De Schammer al een stuw.

Er is daarom gekozen voor een oplossing waarbij het profiel van de beek verkleind wordt, zodat er bij lage afvoeren meer stroming komt. Dit kan alleen wanneer bij hoge afvoeren de breedte van de stroom snel toeneemt zodat er geen grote peilstijgingen plaatsvinden. Dit systeem benadert het meest een natuurlijk systeem en past goed bij de opzet om De Schammer als waterbergingsgebied voor de Barneveldse Beek te gebruiken.

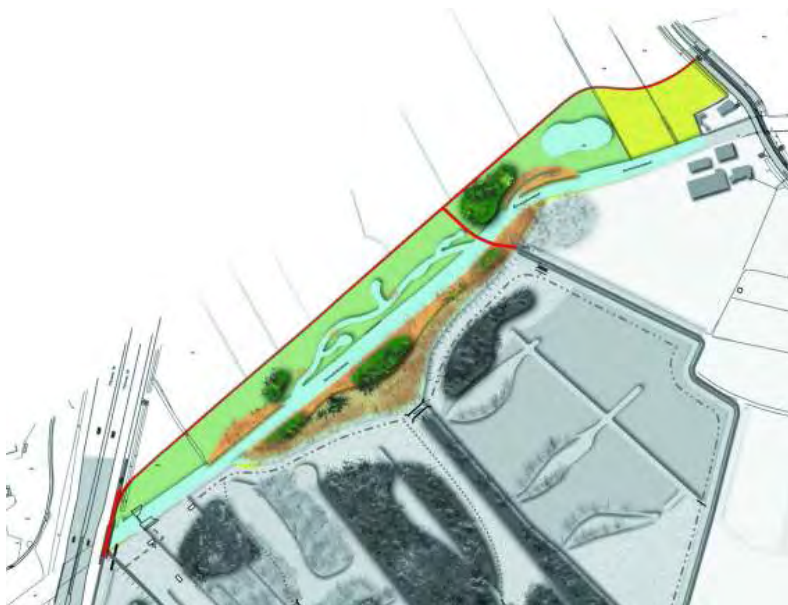
De Barneveldse Beek wordt daartoe zoveel verondiept als redelijkerwijze acceptabel is, terwijl brede stoken langs de oever worden afgegraven, zodat daar in eerste instantie de hoge afvoer kan worden opgevangen. Aan de noordzijde is het terrein afgegraven tot ca. NAP + 1,10 m; aan de zuidzijde wordt een zone van 20 - 45 m voor het grootste deel afgegraven tot een niveau dat net boven zomerpeil ligt (NAP + 0,85 m à + 0,90 m). Er ontstaat hierdoor een zone met in het totaal een breedte van 60 à 80 m waarlangs bij hogere afvoeren water kan stromen.

Door de beek een asymmetrisch V-profiel te geven dat enigszins kronkelt, is er een aanzet tot meandervorming. Verdere meandering kan gestimuleerd worden door net voorbij de bestaande bocht in de Barneveldse Beek een hard element aan te brengen dat de stroom in de richting van de zuidoever leidt.

Langs de zuidoever van de beek zelf wordt een flauw talud aangebracht waar zich een rietkraag met waterriet kan ontwikkelen. Deze rietkraag komt voor het grootste deel op de plaats van de bestaande oever. Op enige afstand van de bestaande oever worden enkele hogere delen gehandhaafd.

Buiten de beek zal deze zone voor een groot deel begroeid raken met moerasvegetaties. Op de hogere plekken kan zich wilgenstruweel ontwikkelen. Er komen enkele diepere putten (1 m diep) die permanent open blijven. Dit is gunstig voor moerasvogels zoals de Roerdomp. Aan de zuidzijde van de af te graven zone komt voor een deel een wat lagere strook met een afvoerfunctie voor water uit het achterliggende gebied (tussen sloten die er op uit monden en de beek wordt het bodempeil ca NAP+ 0,40 m). Voor het onderhoud van deze strook wordt er een onderhoudspad langs de oever aangelegd.

Bij de hoger gelegen plaatsen langs de beek waar bos komt, wordt een steilrand gemaakt, die broedgelegenheid kan bieden voor de IJsvogel of Oeverzwaluw.

Oever Barneveldse Beek

De padenstructuur en recreatieve voorzieningen

Binnen het gebied is er verschil in karakter tussen de paden in het recreatieve- en het natuurgebied. In het natuurgebied is het mogelijk een rondwandeling te maken over halfverharde en deels onverharde paden. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een tweetal half verharde paden die ten behoeve van het beheer van het terrein en de beekoever worden aangelegd. Daarnaast zijn er enkele onverharde struipaden. Tevens zijn er twee fietspaden die ook een utilitaire functie hebben. In het zuiden ligt een pad om de plas bij het Valleikanaal, tussen de Horsterweg en de nieuwe fietstunnel onder de A 28. Dit pad heeft een belangrijke utilitaire functie en wordt 3,50 m breed. Daarnaast is er het fietspad aan de westzijde dat als vervanging voor de Driftakkerweg dient. Beide paden dienen het hele jaar berijdbaar te zijn, ook bij hoog water.

Het gebied voor de natuur kent uit het oogpunt van beheerbaarheid twee toegangen voor recreanten: één aan de zuidwestkant die aansluit op het voetpad rond de plas en één aan de noordkant nabij de fietsbrug over de Barneveldse Beek, die aansluit op het fietspad dat om het plangebied loopt. Verder is er in het zuidoosten een afsluitbare toegang voor de beherende instanties.

Aan de zuidkant van het gebied loopt er een voetpad langs het Valleikanaal over het Jaagpad. In dit pad is op twee plaatsen een opening gemaakt als verbinding tussen de nieuwe waterpartij langs het Jaagpad en het Valleikanaal. Deze plaatsen zijn ondiep en over te steken met stapstenen. Dit pad kan, evenals het onverharde pad aan de zuidzijde van het Valleikanaal deel uitmaken van de lange afstandswandelroute die verder gaat over de Engweg. Er is tevens een voetpad dat bij hoog water een alternatief biedt voor het pad langs het Valleikanaal en dat aansluit op de Engweg.

In het recreatieve deel komen naast de speelweiden ook fietspaden en brede, goed verharde voetpaden. Hierdoor is het in principe mogelijk om ook per scootmobiel vanaf de parkeerplaats aan de Schammersteeg een rondje om de plas te maken. Vanaf dit pad is er een entree naar het natuurgebied. De fietspaden dienen zo te worden afgewerkt dat zij ook te gebruiken zijn voor skeeleren.

Een tweetal terreintjes is alleen toegankelijk door over een slootje te springen of met een bootje. Om aantasting van de oevervegetatie te voorkomen worden stukjes oever over een lengte van tien tot twintig meter beschoeid, waar aangelegd kan worden. Ook op enkele andere plaatsen in het recreatieve deel zijn beschoeiingen aangebracht die gebruikt kunnen worden om met bootjes het water op te gaan. Nabij de Schammersteeg wordt ruimte gereserveerd voor een kiosk en is voorzien in een steiger waar eventueel bootjes of waterfietsen verhuurd kunnen worden.

Tussen het fietspad en de grondwal komt een tweetal wat hogere heuvels die als uitkijkpunt over het gebied dienen.

padenstructuur

In het plangebied is een ruitpad opgenomen waarmee een rondje in het gebied ten westen van de plas gemaakt kan worden. Dit pad sluit nu nog aan op de Driftakkerweg en de manege die net ten zuiden van het Valleikanaal ligt.

Vertaling in het bestemmingsplan

Het gebied waarvoor in het inrichtingsplan een ontwerp is gemaakt, is ondergebracht in de bestemmingen "Natuurgebied" en "Extensieve dagrecreatie en natuurgebied". Het gebied wordt getransformeerd in een waterrijk recreatie- en natuurgebied. In de bestemming "Natuurgebied" staat de ontwikkeling van natuurwaarden voorop. In dit gebied is extensief recreatief medegebruik ondergeschikt. In de bestemming "Extensieve dagrecreatie en natuurgebied" staat de ontwikkeling en het behoud van een recreatiegebied met de ontwikkeling van natuurwaarden voorop. Recreatief zijn de gronden bestemd voor extensieve dagrecreatie.

Dat wil zeggen dat de aanleg van o.a. wandel- fiets en ruiterspaden, picknickplaatsen, speelvoorzieningen en lig- en speelweiden is toegestaan, evenals een verhuurinrichting voor fietsen, boten en andere vervoermiddelen zonder verbrandingsmotor en een bezoekers- en informatiecentrum. Tevens zijn een deel van de gronden bestemd voor waterberging, door middel van de dubbelbestemming “Tijdelijke waterberging”. De ecologische verbindingzones in de Schammer hebben de dubbelbestemming of aanduiding “Ecologische verbindingzone” gekregen.

Het ontwerp voor het recreatiegebied voorziet niet of nauwelijks in bebouwing. In het gebied met de bestemming “Extensieve dagrecreatie en natuurgebied” is in het ontwerp voorzien in een kiosk, waar ook eventueel bootjes (geen motorboten) of waterfietsen verhuurd kunnen worden.

Ook wordt er vanuit gegaan dat er behoefte bestaat om ergens in het gebied enkele kleine sanitaire gebouwtjes of gebouwen ten behoeve van het beheer van het gebied te realiseren. In het bestemmingsplan is dit vertaald door een maximum van 400 m² aan gebouwen toe te staan, uitgevoerd in maximaal 1 bouwlaag met een kap.

De Schammersteeg, een bestaand karakteristiek landschapselement, bestaande uit een klinkerweg welke begeleid wordt door rijen Wintereik, wordt op de plankaart aangeduid als “waardevol landschapselement” en wordt via een aanlegvergunningstelsel beschermd. In het ontwerp voor de recreatie- en natuurgebied wordt dit landschapselement gehandhaafd. Het is de bedoeling om de bestaande rijen Wintereiken aan te vullen met nieuwe bomen.

Schammersteeg

De hoger gelegen gronden

Voor de hoger gelegen gronden, waar geen inundatie te verwachten is, worden in het Inrichtingsplan enkele mogelijkheden voor de toekomstige ontwikkeling aangegeven.

In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op de hoger gelegen gronden, te beginnen met de aanleg van de hockeyvelden.

Inrichtingsmodellen hockeyvelden

3.3 Modellenstudie hockeyvelden

Aanleiding en locatiekeuze

In het plangebied is ruimte gereserveerd voor de vestiging van de hockeyvereniging uit Leusden. De reden van verplaatsing van de hockeyvereniging (MHCL) is dat de huidige locatie binnen de kern Leusden in de nabije toekomst benut gaat worden voor woningbouw.

De locatiekeuze voor het nieuwe hockeycomplex is gebaseerd op een onderzoek dat eind 2003 is uitgevoerd ("Alternatieve locaties sportvelden"). Daarbij is de zogenaamde kernrandzone verkend: een gebied direct aansluitend aan de bebouwing van Leusden-centrum en Leusden-zuid. Deze verkenning heeft een groot aantal mogelijke locaties opgeleverd. Deze locaties zijn getoetst op ruimtelijke ordeningskenmerken zoals bereikbaarheid, gevolgen voor het landschap, gevolgen voor natuur, milieutechnische belemmeringen, waterberging, hoogteligging en aspecten als het beschikbare oppervlakte, planologisch haalbaarheid. Uit dit onderzoek zijn drie locaties overgebleven waarbij een eerste voorkeur is uitgesproken voor de locatie aan de Schammersteeg. Na consultatie van de burgers heeft de raad op 1 juli 2004 besloten de hockeyvereniging te verplaatsen naar de locatie aan de Schammersteeg.

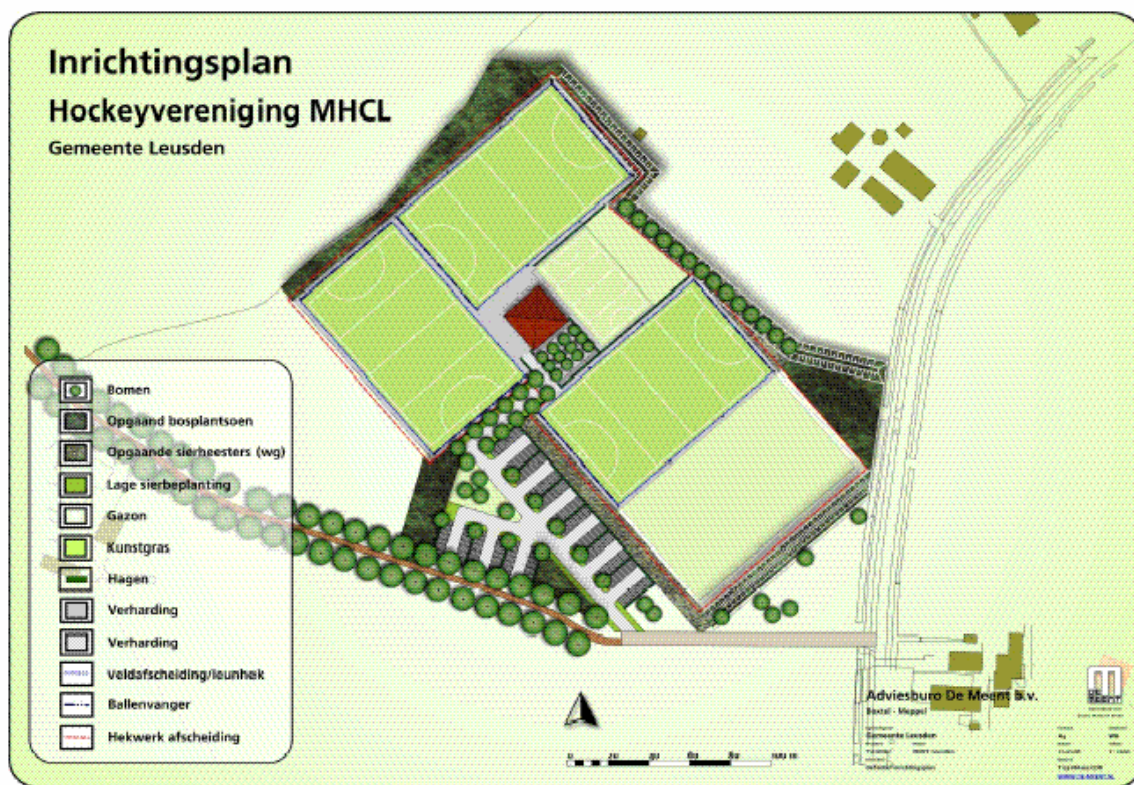
De gemeente Leusden heeft Adviesburo De Meent verzocht een inrichtingsvisie op te stellen voor het inpassen van een nieuw hockeycomplex in het gebied De Schammer.

Modellenstudie hockeycomplex

In een aantal workshops zijn de ideeën en wensen van zowel de vereniging als de omwonenden afzonderlijk geïnventariseerd. De gemeente Leusden heeft een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten opgesteld. Dit heeft in een gezamenlijk proces geleid tot het onderzoeken van diverse varianten en de ontwikkeling van drie modellen. Met deze drie modellen is beoogd de wensen en de ideeën van de diverse partijen zoveel mogelijk te verwerken. Op basis van de reacties op deze modellen is een vierde model ontwikkeld. Dit model is als eindmodel in november 2005 aan de diverse partijen voorgelegd.

Inrichtingsschets hockeycomplex

Op 6 december 2005 heeft het College van B & W de inrichtingsschets voor het nieuwe complex van MHCL in de Schammer vrijgegeven voor inspraak. De inspraakperiode liep van 8 december 2005 tot en met 18 januari 2006. De inspraakreacties hebben aanleiding gegeven om de inrichtingsschets op een aantal punten aan te passen, namelijk: het reserveveld bij aanleg al binnen de omheining van het complex te brengen, het complex middels een talud van 1,80 meter hoogte én begroeiing af te schermen van de Horsterweg en het complex volledig te omheinen met hekwerken en daarbij een extra afstand van 2 meter ten opzichte van het vorige ontwerp in acht te nemen. Deze inrichtingsschets is door het College op 7 februari vastgesteld en vormt thans de basis voor het bestemmingsplan.

Inrichting van het hockeycomplex De Schammer

Uitgangspunten hockeycomplex

Bij de inrichting van de hockeyvelden wordt rekening gehouden met de landschappelijke en (cultuur)historische elementen van het gebied. De parkeerplaatsen van de hockeyvelden en de Schammer worden zo dicht mogelijk aan de Horsterweg gesitueerd om de eventuele verkeersdruk op het gebied de Schammer te voorkomen. In het kader van de inrichting wordt voorzien in 50 parkeerplaatsen voor De Schammer en 75 voor de hockeyvelden. Daarmee wordt in de parkeerbehoefte voorzien.

Vertaling in het bestemmingsplan

De hockeyvelden zullen worden gerealiseerd in het gebied ten noorden van de Schammersteeg, gelegen aan de Horsterweg. Het gebied is in het bestemmingsplan geregeld in de specifieke bestemming "Sportvoorzieningen".

Het programma en de inrichtingseisen zijn vertaald in het bestemmingsplan. In het kader van het bestemmingsplan zijn daarbij vooral de ruimtelijk relevante programma- en inrichtingseisen van belang.

- Er zullen 4 velden worden gerealiseerd, waaronder 3 kunstgras-hockeyvelden voor de vereniging met verlichting;
- Belangrijk gegeven daarbij is dat er een bepaalde afstand gewenst is tussen de bomen langs de Schammersteeg en de kunstgrasvelden. De laanbomen aan de Schammersteeg geven namelijk in de winter een slagschaduw van zo'n 75 meter. In verband met ongelijk opvriezen van de kunstgrasvelden (en daarmee afkeuring van de velden) is het gewenst de velden zoveel mogelijk buiten deze slagschaduwgrens te realiseren. De daarvoor vrij te houden strook wordt o.a. gebruikt voor de aanleg van parkeerplaatsen.

- De hoogte van de lichtmasten dient zo minimaal mogelijk te zijn: 18 m is optimaal, 15 m is minimaal. Uitgangspunt is de overlast van de verlichting zoveel mogelijk te beperken.
- Het eerste deel van de Schammersteeg vanaf de Horsterweg zal het hockeycomplex -en het achterliggende recreatieterrein- ontsluiten voor de auto. Het betreft het gedeelte dat geen laanbeplanting van bomen kent.
- Er moet een clubhuis komen met een oppervlak van minimaal 500 en maximaal 800 m², waarbij er van uitgegaan wordt dat alle benodigde kleed, kantine-, sanitaire en bergruimten in één centraal gelegen gebouw zal worden ondergebracht.
- Er worden ballenvangers van 4 m hoog gerealiseerd.

Dit is in het bestemmingsplan als volgt vertaald:

- Het gebied is geregeld in de specifieke bestemming "Sportvoorzieningen", waarbinnen hockeyvelden en bijbehorende voorzieningen zijn toegestaan;
- Binnen de bestemming zijn groen-, water- en parkeervoorzieningen en ontsluitingswegen toegestaan;
- Binnen de drie bestemmingen "Extensieve dagrecreatie en natuurgebied", "Extensieve dagrecreatie" en "Sportvoorzieningen" samen worden maximaal 175 parkeerplaatsen toegestaan, waarbij rekening gehouden wordt met 50 parkeerplaatsen voor De Schammer, 75 voor de hockeyvelden en een reservemogelijkheid voor de aanleg van 50 parkeerplaatsen. Binnen de bestemming "Extensieve dagrecreatie en natuurgebied" zijn maximaal 50 parkeerplaatsen toegestaan;
- Er is één gebouw toegestaan met een oppervlakte van maximaal 800 m²;
- Het gebouw mag worden uitgevoerd in maximaal 1 bouwlaag met een kap, met een maximale hoogte van 10 m;
- Voor de lichtmasten is een maximum hoogte van 18 m opgenomen, en
- Ballenvangers zijn tot een maximale hoogte van 4 m toegestaan.

3.4 Visie agrarische gronden

Voortzetting agrarisch gebruik

Op de gronden buiten het bergingsgebied, de “hogere delen”, kan het bestaande agrarische gebruik worden voortgezet. Daarnaast is er de mogelijkheid voor de ontwikkeling van nieuwe functies die de recreatieve doelstellingen voor het gebied ondersteunen. In het “Inrichtingsplan recreatie- en natuurgebied” worden daarvoor enkele voorbeelden genoemd, o.a. de aanleg van een “pitch and put baan” in het gebied ten zuiden van de Schammersteeg. Verder zou volgens het Inrichtingsplan de vestiging van een buitenplaats, een educatief centrum of kinderboerderij, een manege, een thee- en kruidentuin, bed en breakfast e.d. tot de mogelijkheden kunnen behoren.

Uitgangspunt voor dit soort activiteiten is dat zij passen binnen de belangrijkste randvoorwaarden voor het plan:

- het behoud van het landelijke karakter van het gebied en het vermijden van massale vormen van recreatie.
- nieuwe initiatieven moeten het gebruik van het gebied voor openluchtrecreatie ondersteunen of de mogelijkheden daarvoor uitbreiden.
- ze moeten binnen de landschapsstructuur passen en mogen geen grote bebouwingsmassa toevoegen of grote verkeersstromen naar of in het gebied genereren.

Een flexibele regeling

Uitgangspunt voor het bestemmingsplan is dat enerzijds het bestaand agrarisch gebruik kan worden voortgezet, anderzijds de nodige flexibiliteit voor de toekomst wordt ingebouwd.

Als basis voor de bestemming van deze gronden is het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 gehanteerd. Daarin zijn de gronden bestemd tot “Agrarisch gebied”, waarbij voor de agrarische bedrijven een agrarisch bouwperceel is opgenomen. In het plangebied bevinden zich 6 agrarische bouwpercelen, waarvan voor het grootste deel de agrarische activiteiten beëindigd zijn.

De bestemming “Agrarisch gebied” is overgenomen in het voorliggende bestemmingsplan.

Agrarische bebouwing Horsterweg

Ten aanzien van het mogelijk toekomstig gebruik van de agrarische gronden is de nodige flexibiliteit in de regeling aangebracht. Daarbij is aangesloten bij het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005. Voor de agrarische gronden op de zogenaamde hoger gelegen gronden buiten het nieuwe recreatie- en natuurgebied zijn agrarische bestemmingen opgenomen, conform het bestemmingsplan Buitengebied 2005. Het betreffende actuele bestemmingsplan Buitengebied vormt de bestemmingsplantechnische vertaling van de Ontwikkelingsvisie Binnen in het Buitengebied van de gemeente Leusden. Het bestemmingsplan Buitengebied 2005 volgt daarbij de landelijke trends voor wat betreft verruiming van de mogelijkheden om niet-agrarische activiteiten te ontplooiën in vrijkomende agrarische bebouwing.

De agrarische percelen binnen de Schammer krijgen dus in principe dezelfde mogelijkheden om via vrijstellings- en wijzigingsbevoegdheden tot (gedeeltelijke) functiewijziging over te gaan als de agrarische percelen in vergelijkbare gebieden buiten de Schammer.

Beleid vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)

In de integrale Ontwikkelingsvisie Binnen in het Buitengebied is nadrukkelijk aandacht besteed aan het ruimhartiger beleid dat de gemeente wil voeren ten aanzien van vrijkomende agrarisch en andere bedrijfsbebouwing. De gemeente heeft bij de opstelling van haar visie getracht zo goed mogelijk rekening te houden met de visie van de provincie Utrecht zoals neergelegd in de handleiding bestemmingsplannen en het reconstructieplan. In bijlage 2 is de samenvatting van het voorgestelde nieuwe beleid inzake vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) uit de integrale ontwikkelingsvisie (d.d. 16-9-2004) opgenomen.

In grote lijnen ziet het beleid er als volgt uit.

- a. Het nieuwe beleid inzake vrijkomende agrarische bebouwing is gebiedsgericht: ter plaatse van de kernrandzones en de hoofdassen wordt meer toegestaan (minder mogelijkheden ontwikkeling landbouw vanwege nabijheid van het stedelijk gebied in kernrandzones en goed ontsluitingsmogelijkheden) dan in overige gebieden. De agrarische bouwpercelen in het plangebied De Schammer liggen allemaal in het gebied Noord, ofwel aan een hoofdontsluitingsas (Horsterweg en Hessenweg), ofwel binnen een kernrandzone van ca 250 meter rond de woonkernen (Stoutenburg, Amersfoort en Leusden).
- b. Er wordt vervolgens onderscheid gemaakt in neven- en hoofdfuncties. Via een vrijstellingsbevoegdheid worden bepaalde nevenactiviteiten bij een agrarisch bedrijf toegestaan die de economische basis moeten of kunnen versterken. De hoofdfunctie van agrarisch bedrijf blijft hierbij intact. Via een wijzigingsbevoegdheid wordt het uitoefenen van een nieuwe hoofdfunctie toegestaan bij bedrijfsbeëindiging. De bestemming wordt in dat geval ook gewijzigd.
- c. Bij dit ruimhartiger beleid t.a.v. functieverandering wordt getracht de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied te versterken door zogenaamde ontstening te bevorderen: bij sloop van een substantiële hoeveelheid bedrijfsbebouwing is herbouw van een nieuwe woning of bedrijfsruimte tot een bepaald maximum oppervlak toegestaan.

In alle gevallen gaat het om functieverandering binnen het bouwperceel. Daarnaast worden de nodige eisen gesteld om ruimtelijke kwaliteit en zorgvuldige beoordeling van initiatieven te verzekeren, bijvoorbeeld met betrekking tot landschappelijke inpassing, bereikbaarheid, ontsluiting, verkeersdruk, buitenopslag, geen extra hinderbeperkingen voor naastgelegen agrarische bedrijven etc.

De ruimhartigheid komt met name tot uitdrukking in het toestaan van kleinschalige niet agrarische economische functies welke voorheen uitgesloten werden in agrarisch gebied. Op een bescheiden wijze wordt hier nu meer ruimte voor ontwikkeling geboden zonder van het buitengebied een broedplaats te maken van niet-agrarische bedrijven die tot een aantasting van de ruimtelijke belevingskwaliteiten leidt.

Beleid functieverandering buiten agrarisch bouwperceel

Het bestaande VAB beleid betreft alleen wijzigingen binnen bouwpercelen. In dit geval gaat het echter om een gebied waar een belangrijk veranderingsproces zal plaatsvinden naar een extensief dagrecreatiegebied. Ook een wijziging van het gebruik van de agrarisch gronden buiten het bouwperceel ligt dan voor de hand, b.v. ten behoeve van de buitenactiviteiten van een outdoorbedrijf. Daartoe is er een extra wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan opgenomen.

De gedachte achter deze extra wijzigingsbevoegdheid voor de agrarische gebieden buiten de bouwpercelen is dat er bij de gewenste extensieve recreatieontwikkelingen binnen het agrarische bouwperceel al snel de behoefte bestaat om de bijbehorende agrarische gronden buiten het bouwperceel bij de nieuwe ontwikkelingen te betrekken. Een ontwikkeling die de gemeente ook gewenst acht gezien haar beleid voor het buitengebied.

Ten slotte: extra mogelijkheden voor boerderijen 't Scham en de Kopermolen

De boerderij 't Scham en de kaasboerderij de Kopermolen in het plangebied hebben vanaf het begin van de ontwikkeling van het Schammer in de plannen een bijzondere positie ingenomen. Beide boerderijen liggen nabij langzaamverkeershoofdroutes voor de Schammer, waarbij 't Scham bovendien nog een centrale ligging heeft binnen het toekomstig recreatief gebied. Een omschakeling naar een dagrecreatieve functie ligt voor de hand. Hiervoor is in het plan een juridische regeling opgenomen.

Kaasboerderij De Kopermolen

3.5 Wonen en bedrijven

De bestaande woningen en niet-agrarische bedrijven in het plangebied zijn gelegen op de hoger gelegen gronden aan de Hessenweg, de Horsterweg en de Schammersteeg. De inrichting van het gebied is zo opgezet dat de bestaande bebouwing en functies gehandhaafd kunnen blijven. Deze zullen dus als zodanig worden bestemd. De zeven burgerwoningen en drie niet-agrarische bedrijven zijn gebied het bestemmingsplan Buitengebied 1996 bestemd tot respectievelijk "Wonen" en "Bedrijven".

Net als bij de agrarische gebieden wordt voor de bestemming "Wonen" en "Bedrijven" het bestemmingsplan Buitengebied 2005 gevolgd.

De toegestane inhoud van burgerwoningen met recht blijft conform het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 maximaal 600 m³. Met vrijstelling kan eventueel 150 m³ extra wordt toegestaan, onder de voorwaarde dat het landschapsbeeld in de directe omgeving van de betreffende woning daardoor niet wezenlijk wordt aangetast. Vanuit de bewoners is er voortdurend vraag de afgelopen jaren naar verruiming van de norm in dezen. Daarnaast heeft de verruimingsbehoefte soms te maken met het voldoen aan de nieuwe eisen van het bouwbesluit.

Schildersbedrijf aan de Hessenweg

3.6 Cultuurhistorie en archeologie

Monumenten

Er bevinden zich geen rijks- of gemeentelijke monumenten in het plangebied.

Archeologisch bureauonderzoek

In het kader van het project De Schammer, waarbij in het gebied tussen Amersfoort en Leusden natuur, recreatie en ruimte voor waterberging gecombineerd gaan worden, heeft de sectie Archeologie van de gemeente Amersfoort, van de Gemeente Leusden opdracht gekregen middels een bureauonderzoek een archeologische verwachting voor het plangebied op te stellen.

Conclusie

Op basis van de gegevens uit de voorafgaande inventarisatie kan voor het onderzoeksgebied een specifieke archeologische verwachting opgesteld worden, onderverdeeld naar archeologische periode.

Prehistorie (300.000 - 40 v.Chr.)

Prehistorische sporen zullen in het onderzoeksgebied vrijwel zeker aanwezig zijn; in het ten noorden van de Barneveldsebeek gelegen gebied (plangebied Wieken-Vinkenhoef) met een vergelijkbare geomorfologie en bodemkundige opbouw, zijn de laatste jaren vele bewoningssporen uit de IJzertijd aangetroffen. De te verwachten bewoningssporen zullen zich voornamelijk op de dekzandruggen bevinden, en de op flanken ervan, met name op de grote dekzandrug met het esdek, in het zuiden van het onderzoeksgebied. De prehistorische vondsten die op de dekzandrug zijn gedaan ondersteunen deze verwachting. Maar ook op de kleinere dekzandruggen aan de noordkant van het onderzoeksgebied zijn prehistorische resten te verwachten.

In de vlakte van verspoeld dekzand kunnen bewoningssporen uit de prehistorie voorkomen, maar deze worden hier niet direct verwacht: de ijzertijdsporen in verspoelde dekzandvlaktes in de omgeving komen uitsluitend op leemarme zandgronden voor, het onderzoeksgebied kent voornamelijk lemige zandgrond. Deze zullen te nat zijn geweest voor bewoning. In de prehistorie kende in dit deel gebied een uitgestrekt moeras rond de beekdalen van de Heiligenbergerbeek, de Barneveldsebeek en de Modderbeek. Hoewel er voor de beekdalen een lage trefkans geldt, zijn deze archeologisch interessant gezien de bijzondere vondsten die er gedaan kunnen worden.

Verwachting: bewoningssporen uit de Prehistorie worden in het onderzoeksgebied voornamelijk op de dekzandruggen en de flanken ervan verwacht. In de vlakte ertussen, net als de beekdalen worden ze niet direct verwacht, maar kunnen ook niet uitgesloten worden. Prehistorische resten worden hoog gewaardeerd.

Romeinse tijd (40 v.Chr. – 450 n.Chr.)

Romeinse sporen zijn in de omgeving uiterst zeldzaam, ze zijn enkel in de directe omgeving van het kerkje bij Oud-Leusden aangetroffen. Binnen het onderzoeksgebied worden ze niet verwacht; het gebied is in deze periode onderdeel van een uitgestrekt moerasgebied in het beekdal van de Barneveldsebeek.

Verwachting: sporen uit de Romeinse tijd worden in het onderzoeksgebied niet verwacht.

Vroege Middeleeuwen (450 - 1000 n.Chr.)

Het onderzoeksgebied was onderdeel van een uitgestrekt moerasgebied in bezit van de bisschop, waar mogelijk vanuit de vroeg-middeleeuwse nederzetting Lisiduna spaarzaam gebruik van werd gemaakt. Op enkele hoogtes binnen dit gebied lagen geïsoleerde erven en nederzettingen en werd geakkerd. Hierbij ontstonden ter plaatse de esdekken. Aan het eind van de Vroege Middeleeuwen werd op de lokale hoogte Hohorst een klooster gesticht.

Verwachting: vroegmiddeleeuwse sporen en vondsten worden binnen het onderzoeksgebied op de dekzandruggen en de flanken ervan verwacht bij het oude erf bij 't Scham en de grote en kleine engen. De rest van het onderzoeksgebied was onderdeel van een uitgestrekt moerasgebied in het beekdal van de Barneveldsebeek. Vroeg-middeleeuwse resten worden hoog gewaardeerd.

Late Middeleeuwen (1000-1500 n. Chr.)

Vanaf de 11de eeuw zijn de hogere delen binnen het beekdal van de Barneveldsebeek in kleine individuele ontginningen in gebruik genomen, in de 12de eeuw werden grootschalige ontginningen in de omgeving uitgevoerd, zoals Hamersveld en Hoevelaken. Het onderzoeksgebied maakt deel uit van het gerecht Stoutenburg. In de Late Middeleeuwen kreeg het onderzoeksgebied en de omgeving meer en meer een agrarisch karakter. Bewoning vond vooral op de flanken van de dekzandruggen plaats en langs de wegen. Op de hoogtes bevonden zich de akkers en in de lagere, natte gebieden bevonden zich de weides en velden.

Verwachting: laatmiddeleeuwse bewoningssporen worden binnen het onderzoeksgebied op de dekzandruggen en de flanken ervan verwacht, bij de oude erven bij 't Scham en langs de Hessenweg, de Grote en Kleine engen en de erven Honthorst en Nieuwhorst. De rest van het onderzoeksgebied kwam in gebruik als landbouwgrond. Laat-middeleeuwse resten worden hoog gewaardeerd.

Moderne tijd (1500 – heden)

Tot op heden kent het onderzoek voornamelijk een agrarisch gebruik. In de functie, inrichting en gebruik van het landschap is nauwelijks verandering gekomen. Langs de Barneveldseweg/Hessenweg en de Horsterweg is wat bebouwing bijgekomen (voornamelijk 20ste eeuws).

Verwachting: sporen en vondsten behorende bij deze periode worden in het onderzoeksgebied voornamelijk rond de bestaande bebouwing verwacht. Moderne resten worden (middel)hoog gewaardeerd.

Kwaliteit bodemarchief

Het bodemarchief binnen het onderzoeksgebied is naar verwachting redelijk tot goed. Van het esdek op de dekzandrug in het zuiden van het onderzoeksgebied gaat een hoge conserverende werking uit.

Verwachting: het onderzoeksgebied heeft naar verwachting een bodemarchief van redelijke tot goede kwaliteit.

Archeologische verwachting

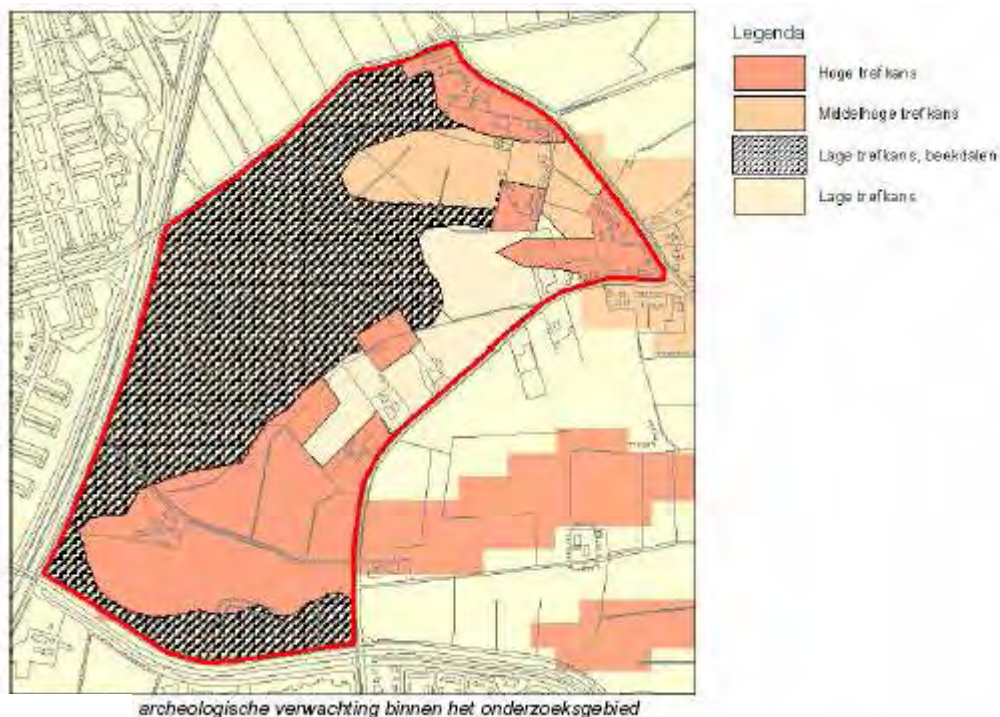
Op basis van de voorafgaande inventarisatie kan de globale archeologische verwachting zoals deze op de IKAW staat aangegeven, nader worden ingevuld en gespecificeerd.

De hoge archeologische verwachting op de grote eng, de dekzandrug met het oude esdek aan de zuidkant van het onderzoeksgebied, wordt door het bureauonderzoek onderschreven en aangevuld. Er bevinden zich hier naar verwachting bewoningssporen vanaf de Prehistorie. De conservering van deze sporen zal goed zijn. Als grens voor het gebied met hoge trefkans is de dekzandrug zoals deze op de geomorfologische kaart staat aangegeven met het esdek zoals deze op de bodemkundige kaart staat, en de hoogte zoals op de AHN te zien is, gecombineerd.

Het middeleeuwse erf 't Scham en de historische bebouwing in de omgeving vallen dan ook binnen de hoge trefkans.

Aan de noordkant van het onderzoeksgebied bevindt zich de kleine eng, met vrijwel dezelfde geomorfologische (dekzandrug en hoogte) situatie. Hoewel de bodemkundige kaart hier geen esdek vermeldt, is deze hier mogelijk wel aanwezig. De noordpunt bevindt zich bij de overgang van Hessenweg over de Barneveldsebeek, waar ook een tol heeft gestaan. Kaarten tonen enige historische bebouwing. Hier is een hoge trefkans aan de kaart toe te voegen. Bij de dorpskern van Stoutenburg is wegens een combinatie van dekzandrug en hoogte eveneens een hoge trefkans aan de kaart toe te voegen.

De middelhoge verwachting op de IKAW aan de noordoostzijde van het onderzoeksgebied wordt door het bureauonderzoek nader ingevuld. Het is met name de combinatie van bodemsoort, hoogte en grondwaterstand die tot de middelhoge verwachting op de IKAW heeft geleid. Sporen uit de Prehistorie worden hier niet verwacht; de aanwezige sporen zullen voornamelijk uit en na de Late Middeleeuwen dateren en een agrarisch karakter hebben.

Binnen dit gebied met middelhoge trefkans bevindt zich het historische (middeleeuwse) erf Klein Honthorst. Bij dit erf zijn archeologische resten te verwachten, de percelen krijgen een hoge trefkans. Ook het erf Nieuwhorst krijgt een hoge trefkans.

De lage trefkans in de rest van het gebied wordt door dit bureauonderzoek bevestigd.

Er zijn nauwelijks aanwijzingen in dat deze lage delen bewoningssporen te verwachten zijn. Een lage trefkans betekent echter niet dat het gebied archeologisch leeg is; bepaalde vormen van archeologische vindplaatsen, zoals tempels, kastelen, depotvondsten of infrastructurele zaken kunnen - mogelijk zelfs juist - in de gebieden met een lage trefkans liggen. Dit geldt met name voor de beekdalen.

Advies

Het huidige archeologiebeleid is gericht op behoud van archeologische waarden. Waar behoud in situ niet mogelijk is, wordt gestreefd naar behoud door registratie (opgraving).

Hoge trefkans - behoud

Binnen het onderzoeksgebied zijn deelgebieden aangewezen met een hoge trefkans op archeologische resten; de dekzandrug met het oude esdek van de Grote Eng en de historische locatie 't Scham aan de zuidkant van het onderzoeksgebied en de dekzandruggen (eventueel met esdek van de Kleine Eng) en hoogtes aan de noordkant, en de erven Klein Honthorst en Nieuwhorst. Hier zijn vrijwel zeker archeologische resten in de bodem aanwezig. Het advies voor deze gebieden is te streven naar een ongestoord behoud van de in deze terreinen aanwezige archeologische resten door in deze gebieden zo geen of min mogelijk bodemverstorende werkzaamheden te plannen.

Waar behoud in situ niet mogelijk is, dienen alle bodemverstorende werkzaamheden, die dieper dan 30 cm beneden maaiveld reiken, te worden voorafgegaan door archeologisch onderzoek.

Het is raadzaam in deze gevallen eerst een inventariserend veldonderzoek te laten uitvoeren waarbij de af- of aanwezigheid van archeologische resten ter plaatse wordt vastgesteld en de aard, omvang en ligging ervan.

Middelhoge trefkans – inventariserend veldonderzoek

Het advies aangaande het deelgebied met middelhoge trefkans is minder dwingend aangaande behoud en luidt enkel dat alle bodemverstorende werkzaamheden, die dieper dan 30 cm beneden maaiveld reiken, dienen te worden voorafgegaan door archeologisch onderzoek. Het is raadzaam in deze gevallen eerst een inventariserend veldonderzoek te laten uitvoeren waarbij de af- of aanwezigheid van archeologische resten ter plaatse wordt vastgesteld en de aard, omvang en ligging ervan.

Lage trefkans - begeleiding

Voor het deelgebied met lage trefkans luidt het advies de bodemverstorende werkzaamheden met name in dit deelgebied te plannen. Aangezien de aanwezigheid van archeologische vondsten en sporen toch niet geheel uitgesloten kan worden en deze met name in de beekdalen een hoge waardering hebben, is het raadzaam de bodemverstorende werkzaamheden dieper dan 30 cm binnen de beekdalen door archeologen te laten begeleiden.

NB: De monumentenwet (artikel 47) stelt dat indien bij graafwerkzaamheden zaken worden aangetroffen, waarvan de vinder weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het gaat om archeologische vondsten of sporen, hij verplicht is dit direct te melden. De melding dient te gebeuren bij het meldpunt archeologie van de provincie Utrecht (030-2582134 of 06-18300526).

Advieskaart

Archeologisch vooronderzoek

Waar behoud in situ in gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde niet mogelijk is, is het raadzaam alle bodemverstorende werkzaamheden, die dieper dan 30 cm beneden maaiveld reiken, vooraf te laten gaan door archeologisch onderzoek. Hierbij wordt de af- of aanwezigheid van archeologische resten ter plaatse vastgesteld en de aard, omvang en ligging ervan. Het archeologisch vooronderzoek zal zo vroeg mogelijk worden uitgevoerd. Dit vooronderzoek kan echter pas plaatsvinden als er vanuit de eigendomssituatie geen belemmering meer is.

Vertaling in het bestemmingsplan

In principe moet worden gestreefd naar een ongestoord behoud van de in deze terreinen aanwezige archeologische sporen. (Grond)werkzaamheden, die dieper reiken dan 30 cm beneden maaiveld dienen te worden voorafgegaan door archeologisch onderzoek. Deze werkzaamheden zijn daarom in het bestemmingsplan aan een aanlegvergunning gekoppeld. De gebieden met een (middel)hoge archeologische verwachtingswaarde (gebaseerd op de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) zijn door middel van de aanduiding "gebied met archeologische waarde of verwachtingswaarde" in het bestemmingsplan beschermd.

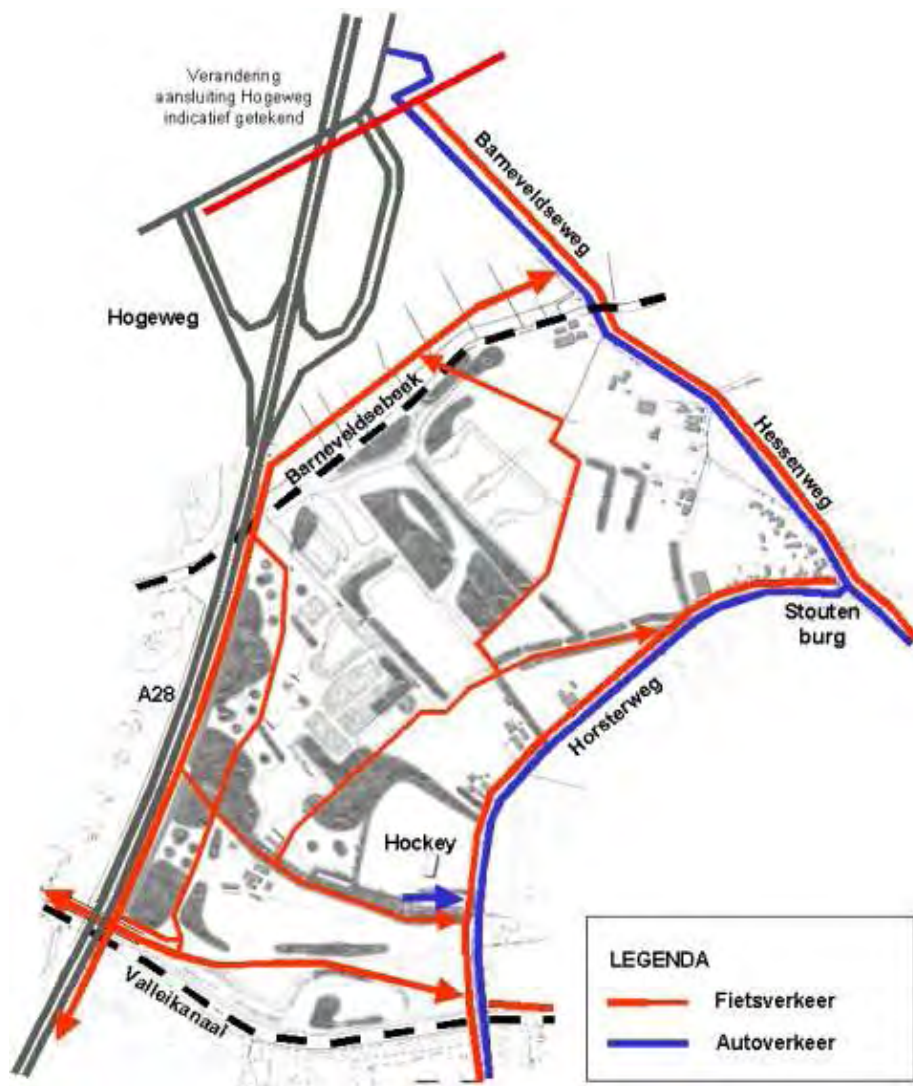
3.7 Verkeer

Ontsluiting

De Schammer wordt als volgt ontsloten:

Autoverkeer: op de Horsterweg ca. 100 m ten noorden van het Valleikanaal; dit is een gecombineerde aansluiting met de ontsluiting van de hockeyvelden en de percelen aan de Schammersteeg.

Fietsverkeer: de ontsluiting per fiets is divers naar meerdere richtingen gedacht.

Figuur 1 - Ontsluitingsstructuur

Veranderingen omliggend wegennet

In het plan wordt rekening gehouden met uitbreiding van de A28. Het meest concreet is de aanleg van de plusstrook. De hiervoor benodigde breedte van 20 m loopt ongeveer tot de rand van de huidige Driftakkerweg. In 2006-2007 wordt naar verwachting de aansluiting A28-Hogeweg vooruitlopend op de realisatie van de plusstrook omgebouwd tot een zogenaamd halfklaverblad zoals in figuur 1 indicatief is aangegeven.

De Hogeweg buigt in de nieuwe situatie direct ten oosten van de A28 om in noordelijke richting. Na realisering van Vathorst en Wieken/Vinkenhoef zullen de verkeersintensiteiten ter plaatse hoog worden.

Omdat voor de Driftakkerweg in de toekomst geen ruimte meer is, wordt deze direct ten noorden van de Barneveldsebeek langs naar de Barneveldseweg omgeleid. Het wordt een fietspad met ontheffing voor onderhoudsvoertuigen. De gemeentegrens ligt op de beek. De omlegging van de Driftakkerweg valt dus onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Amersfoort.

Parkeren

De Schammer krijgt een extensief recreatieve functie. Wat betreft bereikbaarheid ligt het accent bij de fiets. De omvang van het autoverkeer zal naar verwachting beperkt blijven.

In totaal zullen er 125 parkeerplaatsen gerealiseerd worden (50 voor de Schammer en 75 voor de hockeyvereniging).

De locatie van de parkeerplaatsen van de hockeyclub en De Schammer is zodanig gekozen, dat de voor hockey ongewenste strook in de schaduw van de bomen daarvoor wordt aangewend. Er is dus gezocht naar optimaal ruimtegebruik.

De verdeling van de parkeerplaatsen van de hockeyclub en De Schammer – respectievelijk 75 en 50 plaatsen – doet recht aan de verwachte verkeerskundige vraag. De benodigde parkeerplaatsen is gebaseerd op de actuele ASVV 2004 en de praktijkgegevens van de huidige hockeyclub.

De ASVV-2004 geeft voor veldsporten: minimaal 13 en maximaal 27 pp/ha. Een veld is grofweg 6000 m². Volgens de normen is dus max. nodig:

- bij 3 velden 49 (=50) pp.
- bij 4 velden 65 pp.

Een feitelijke serie waarnemingen op de huidige hockeylocatie gaf als beeld:

- normaliter is de vraag ca. 50 pp.
- maar op een aantal drukke momenten (toernooi e.d.) ligt de vraag op ongeveer 60 pp.

Op dit moment is een en ander geen probleem in verband met een overloopmogelijkheid naar de parkeerplaatsen van de Jeu de boulesclub.

Op de nieuwe locatie voor de hockeyclub worden 3 velden aangelegd met een reservering voor een eventueel 4^e veld. Er is dus met de aanleg van 75 parkeerplaatsen enige overmaat (10-25 pp) waarbij reeds wordt geanticipeerd op een 4^e veld. De realisatie van 75 parkeerplaatsen blijkt voldoende te zijn, te meer daar er in speciale gevallen onderlinge uitwisseling met de parkeerplaatsen van de Schammer kan plaatsvinden. Tegelijk is de situering zodanig dat regelmatig gebruik van 'elkaars' parkeerruimte gezien de loopafstanden tot de uitzonderingen zal horen.

Overigens wordt bestemmingstechnisch een eventuele uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen niet onmogelijk gemaakt. Voor de gedachtenbepaling wordt uitgegaan van ruimte voor ca. 50 pp extra. Op dit moment is de verwachting dat deze niet nodig zullen zijn. De fiets is zowel vanuit Amersfoort als Leusden het vervoermiddel om naar de Schammer te gaan. In het bestemmingsplan is het aantal parkeerplaatsen binnen de drie bestemmingen Extensieve dagrecreatie en natuurgebied, Extensieve dagrecreatie en de bestemming Sportvoorzieningen gemaximeerd tot 175 parkeerplaatsen.

Omvang autoverkeer

Er is een verband tussen het aantal parkeerplaatsen en het aantal verwachte autobewegingen.

Er is een raming gemaakt van het verkeersbeeld in 2016 – de gebruikelijke 10 jaar na vaststelling van het bestemmingsplan.

De basis voor de prognose zijn telgegevens uit 2003 en resultaten van modelberekeningen voor de regio. De geraamde verkeersproductie van De Schammer en de hockeyvelden is toegevoegd aan het geprognosticeerde verkeer op de Horsterweg, met onderscheid naar een gemiddelde werkdag, zaterdag en zondag.

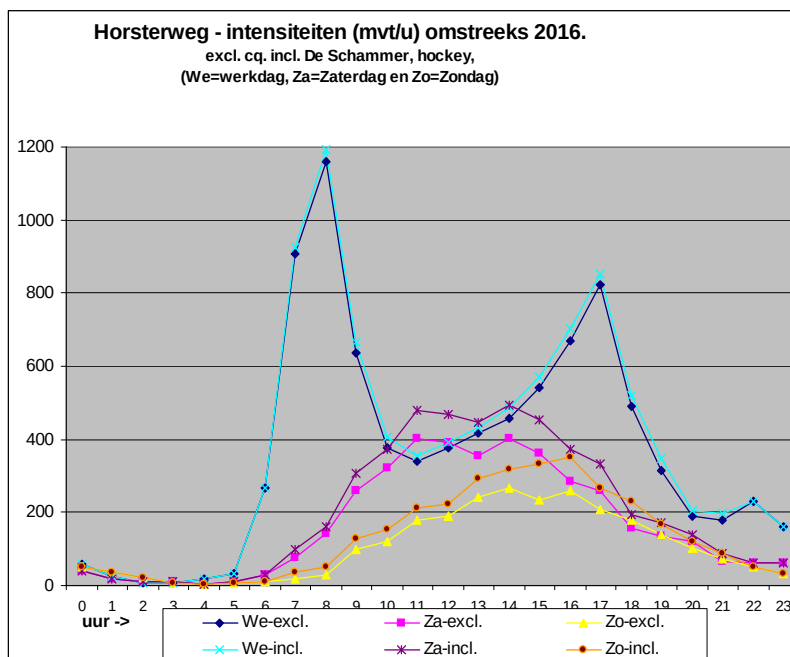
De verkeersintensiteit van en naar De Schammer en de Hockeyclub bedraagt op een drukste moment zo'n 100 auto's in een uur. In figuur 2 zijn de berekeningsresultaten samengevat.

Per dag van de week zal de verkeersproductie van het plan variëren van zo'n 350 auto's per etmaal op een gemiddelde werkdag tot zo'n 600 tot 850 auto's/etm in het weekend.

De drukste momenten van verkeer van en naar De Schammer en de hockeyvelden vallen niet samen met de momenten waarop tijdens de ochtend- en avondspits de Horsterweg druk wordt gebruikt.

Uit de grafiek is te zien, dat het op zaterdag en zondag even druk is als tijdens daluren op een gemiddelde werkdag. Voor de omgeving betekent de realisering van De Schammer en de hockeyvelden dus geen verslechtering van de verkeerssituatie en de bereikbaarheid.

Figuur 2 - Autoverkeer Horsterweg in 2016.

Infrastructuur fietsverkeer

Het vervangende pad voor de Driftakkerweg en het pad langs het Valleikanaal hebben zowel een recreatieve functie als een utilitaire functie. Deze paden krijgen een breedte van 3,5 m. De andere paden krijgen een breedte van 2,25 m.

Met name de nieuwe fietstunnel onder de A28 zal een verandering van fietsstromen op gang brengen. De bewoners van wijken aan de noordkant van Leusden gaan profiteren van kortere routes naar Amersfoort.

In de vormgeving moet speciale aandacht worden gegeven aan het aspect sociale veiligheid. Dat het pad langs het Valleikanaal aansluitend op de tunnel wordt voorzien van lantaarns is daar een onderdeel van.

Naast de fietsontsluitingen op de Horsterweg en de omgelegde Driftakkerweg naar de Barneveldseweg wordt in het inrichtingsplan een fietsontsluiting in noordelijke richting voorzien.

Figuur 3 – Fietsverbinding in noordelijke richting

Het bestaande fietspad langs de Hessenweg-Barneveldseweg ligt aan de noord-oostzijde van de weg. Omdat een nieuwe aansluiting vanuit De Schammer de rijweg moet kruisen, stelt dat bijzondere eisen aan de vormgeving.

De aanvankelijk gedachte aansluiting vlakbij de brug over de beek (nabij de Kopermolen) is geen optie vanwege het beperkte uitzicht. In figuur 3 is indicatief een verbinding getekend die aansluiting geeft op de verlegde Driftakkerweg (fietspad). De ligging wordt nader bepaald rekening houdend met eigendomsgrenzen en de beste locatie voor een fietsbrug over de beek.

In nader overleg met de gemeente Amersfoort zal de preciese ligging van de fietsbrug worden vastgesteld. De fietsverbinding zal via de nieuwe fietsbrug over de Barneveldse beek aantakken op de aan te leggen fietsverbinding ten noorden van de beek.

Op deze wijze ontstaan er interessante routes om recreatief een rondje te fietsen en De Schammer te beleven.

De (verlegde) Driftakkerweg en het fietspad aansluitend op de tunnel onder de A28 mogen ook door bromfietzers worden gebruikt. Op fietspaden binnen het plan wordt deze categorie geweerd.

Ruiterpad

In het plangebied is een ruiterpad opgenomen waarmee een rondje in het gebied ten westen van de plas gemaakt kan worden. Dit pad sluit nu nog aan op de Driftakkerweg en de manege die net ten zuiden van het Valleikanaal ligt.

Vormgeving

Voor het hockeycomplex zijn diverse varianten onderzocht. In perioden met vorst is het mogelijk dat de hockeyvelden bevroren raken. In verband met het mogelijke problemen met het ontdooien van deze velden door schaduwwerking van de bomen is het noodzakelijk dat er een bepaalde afstand wordt aangehouden tussen de bomen langs de Schammersteeg en de kunstgrasvelden. In de vrij te houden strook worden de parkeerplaatsen gesitueerd.

De Schammersteeg is voor het gedeelte waar de bomen langs staan te smal voor frequent autoverkeer. Daarom is juist voordat de bomen beginnen de toegang naar de parkeerplaatsen getekend.

Het is de fraaiste oplossing wanneer de Schammersteeg als fietspad gebruikt kan worden. Daarvoor is overeenstemming met de bewoners/eigenaren nodig. Welk gedeelte het dan betreft en de wijze van onderhoud zijn daarbij onderwerpen voor discussie.

Op de aansluiting van de Schammersteeg op de Horsterweg wordt ter verhoging van het attentieniveau van de weggebruikers en verlaging van de rijsnelheid een plateau aangebracht.

Minder dan 100 m zuidelijk ligt de kruising van het fietspad langs het Valleikanaal met de Horsterweg. Dit wordt een locatie waar fietsers zowel recreatief als utilitair de weg gaan oversteken. Het fietspad langs het Valleikanaal, dat door de Provincie wordt verbreed is de belangrijkste bestemming, gevolgd door De Schammer en de hockeyvelden. In de plangroep voor de tunnel onder de A28 is deze oversteek als aandachtspunt onderkend en is ook een bedrag gereserveerd voor reconstructie.

De vormgeving wordt op een later moment uitgewerkt. In het bestemmingsplan is het voldoende rekening te houden met een groter ruimtebeslag voor verkeersvoorzieningen.

3.8 Leidingen

Aardgastransportleiding

In het plangebied loopt langs de rijksweg A28 een aardgastransportleiding van de Gastransportservice met een diameter van 36 inches, met een vrijwaringszone van 5 m en een toetsingsafstand van 115 m. De genoemde afstanden staan echter ter discussie. Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 4.8.

De ligging van de aardgastransportleiding in het gebied wordt gerespecteerd. De aardgastransportleiding is op de plankaart vertaald in een dubbelbestemming.

Straalpad

Daarnaast loopt in het plangebied nog een straalpad van KPN-telecom. Deze heeft een beschermingszone van 100 m ter weerszijden van het hart van de straalverbinding. De bij de straalverbinding behorende maximale bouwhoogten bedraagt circa 56 m+NAP. Het aanwezige straalpad is als aanduiding op de plankaart aangegeven, samen met de bij de straalverbinding behorende maximale bouwhoogten (boven NAP). Om een ongestoord functioneren van dit traject te waarborgen, zijn onder het straalverbindingstraject geen bouwwerken toegestaan die hoger zijn dan de genoemde hoogten.

4 EFFECTEN OP HET MILIEU

4.1 Mer-beoordeling

mer-beoordeling

Er is parallel aan het opstellen van het bestemmingsplan een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd. Op grond hiervan is door het college van B en W besloten (d.d. 27 september 2005) dat het doorlopen van een m.e.r. procedure niet nodig is voor het project "de Schammer". Het betreffende document is bij de stukken ter inzage gelegd. De resultaten van de diverse onderzoeken welke als basis hebben gediend voor de m.e.r.-beoordeling worden reeds in dit hoofdstuk besproken.

m.e.r.-beoordeling en Strategische Milieubeoordeling

Op 21 juli 2004 is een nieuwe Europese richtlijn in werking getreden, te weten richtlijn 2001/42/EG voor de Strategische Milieubeoordeling (SMB). Tot de tijd dat de Europese richtlijn in de Nederlandse wetgeving is opgenomen, geldt de zogenaamde rechtstreekse werking. De nieuwe Europese richtlijn is bedoeld om milieueffecten van plannen en programma's tijdens de voorbereiding ervan in beeld te brengen in de vorm van een milieuraapport. Dit vormt daarmee een aanvullend document bij het milieueffectrapport (MER). Het doel ervan is om de afwegingen die in het plan (voorgenomen initiatief) worden gemaakt en die gevolgen hebben voor het milieu of voor de Habitatrichtlijngebieden te beschrijven en te beoordelen. De informatie die in het kader van de SMB gevraagd wordt, wordt volledig gedekt door de informatie die in de m.e.r.-beoordeling is opgenomen.

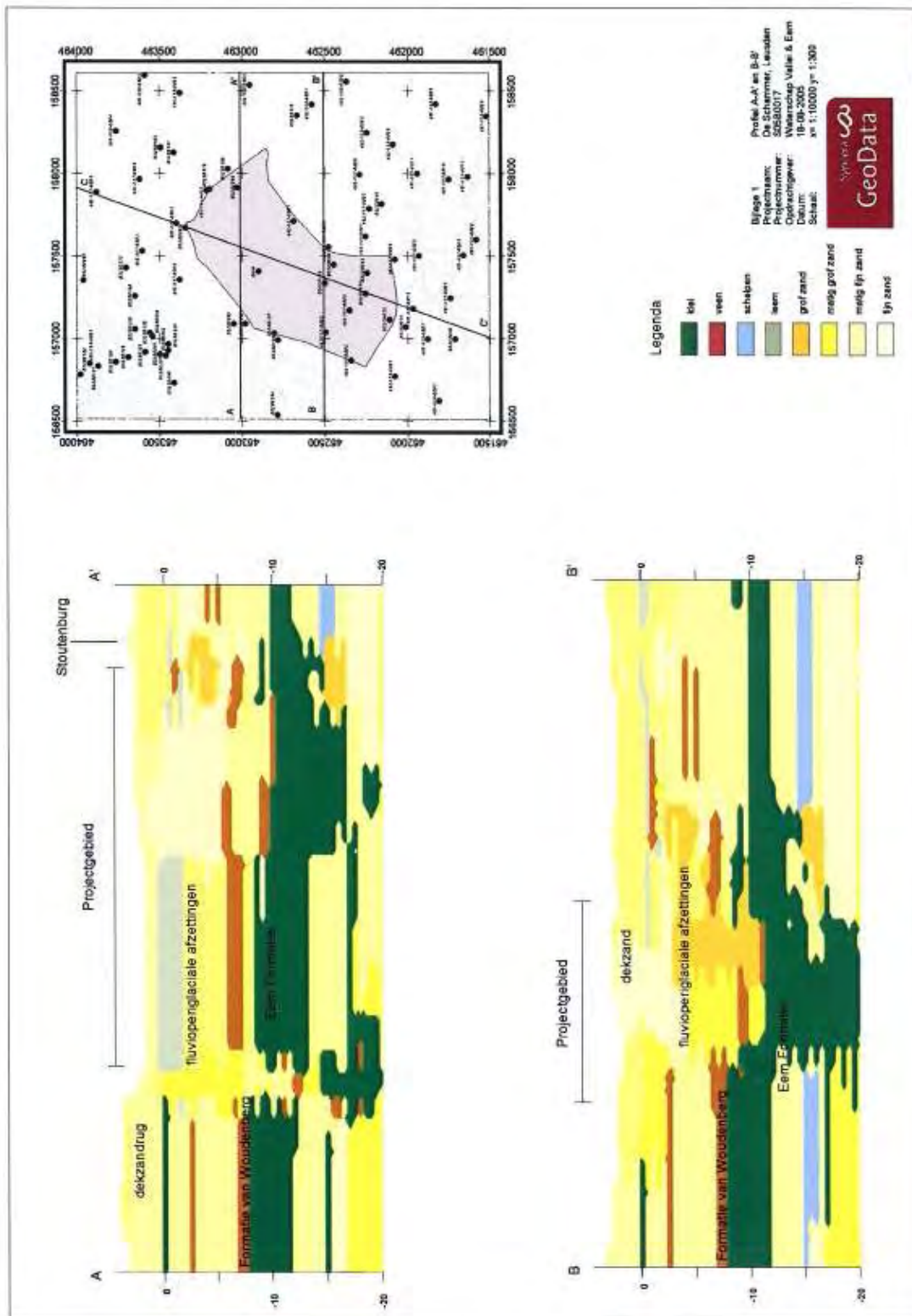
4.2 Geologie en bodem

Geologie: onderzoek

Het gebied De Schammer heeft een voor dit deel van Nederland karakteristieke grondslag. Een combinatie van zanden/lemen behorende tot de formatie van Bostel (voorheen Formatie van Twente) en klei behorende tot de Eem Formatie. Door in een vroeg stadium van de planvorming rekening te houden met de opbouw en samenstelling van de ondergrond en het daaruit af te leiden vermoedelijke grondwatergedrag kan bij de planvorming voor de inrichting mogelijk op een slimme manier hiervan gebruik worden gemaakt.

Daarom is door Syncera GeoData een onderzoek verricht om het bepalen van de hydrologische basis en de opbouw van de bovenliggende afzettingen. Het neven doel is het bouwen van een geodatabase/SynGeomodule, waaruit geput kan worden voor diverse producten zoals bijvoorbeeld (GIS)kaarten, peilgegevens van grond- en oppervlaktewater en boorprofielen.

Er is een beperkte literatuurstudie gedaan om de geologische opbouw van het projectgebied "de Schammer" inzichtelijk te krijgen. Hierbij is gezocht naar informatie die inzicht geeft in structuren in de ondergrond. Op basis van de studie is één belangrijk grensvlak geïdentificeerd namelijk de top van de hydrologische basis, de Eem Formatie. Die bestaat uit mariene afzettingen zoals klei en lemige zanden.

Copyright for Synovis ConQata & V.
26 august 2005, Concept!

Voor de modellering is een database gebouwd waarin alle beschikbare boringen van het projectgebied zijn opgenomen. Hiervoor zijn DinoLoket boringen gebruikt en één aanvullende boring uit onderzoek naar zandwinlocaties van de provincie Utrecht (boring "Blom"). Na het bouwen van de database is een lithologisch model gemaakt tot 20 meter -NAP. De bovenkant van het model is gebaseerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN), geleverd door het waterschap.

Uit het lithologisch model is de geohydrologische basis gedestilleerd (klei van de Eem Formatie). Bij de modellering van deze laag is met name gebruik gemaakt van de diepere boringen die de hydrologische basis, de top van de Eem Formatie, hebben bereikt (34 stuks). Met deze boringen en bestaande (kaart) informatie is de bodemopbouw goed in beeld te brengen.

Op basis van het lithologische model zijn drie profielen gemaakt. Twee west-oost profielen en één noord-zuid profiel (zie bijgevoegde afbeeldingen).

Geologie: resultaten

De bovenste tien meter van de ondergrond van De Schammer bestaat uit afzettingen uit de laatste ijstijd, het Weichselien. Deze afzettingen bestaan uit - veelal onder periglaciaire omstandigheden - afgespoeld lemig en zandig materiaal en uit verstoven zand, het dekzand. Hierdoor bestaat de ondergrond uit afwisselend zandige en lemige lagen, soms afgewisseld met een kleiige en venige laag. Van plaats tot plaats is er veel variatie.

Onder deze afzetting, op ongeveer tien meter diepte worden afzettingen uit het Eemien aangetroffen. Dit is een warmere periode tussen de voorlaatste ijstijd, het Saalien, en de laatste ijstijd, het Weichselien. De afzettingen bestaan grotendeels uit mariene zand- en kleilagen, afgezet in de toenmalige Eemzee. Hydrologisch gezien, fungeren deze lagen als scheidende laag tussen de hierboven beschreven afzettingen en de daaronder gelegen, (grof)zandige rivierafzettingen uit de periode vóór het Weichselien. Deze rivierafzettingen vormen het grote watervoerende pakket waardoor grondwater vanuit de Utrechtse Heuvelrug wordt aangevoerd. Via de scheidende laag uit het Eemien stroomt er in het gebied kwelwater omhoog naar de afzettingen uit het Weichselien. Plaatselijk komt dit grondwater in het gebied De Schammer aan de oppervlakte.

Geomorfologie en bodem

Aan de noordzijde van de Schammer stroomt de Barneveldse Beek. Het gehele laaggelegen gebied ten noorden van Schammersteeg maakt onderdeel uit van het beekdal van de Barneveldse Beek. Het is een van nature nat gebied, met een zeer afwisselende bodemopbouw. Het gebied bestaat vooral uit beekeerdgronden met lemig fijn zand. Van plaats tot plaats kan de mate van lemigheid van de bovengrond sterk variëren. Plaatselijk komen er ook broekeerdgronden voor. Dit zijn gronden met een moerige bovengrond op zand.

Dezelfde bodemopbouw, echter op veel kleiner schaal, wordt aangetroffen aan de zuidzijde van het gebied, langs het Valleikanaal. Dit is het beekdal van de voormalige Modderbeek.

Tussen de beide beekdalen in ligt een dekzandrug. Hierop is de boerderij 't Scham gelegen. Op deze droge zandgrond heeft een eng gelegen. Hierop heeft zich een hoge bruine enkeerdgrond gevormd. Ook de Horsterweg en het dorp Stoutenburg zijn grotendeels op uitlopers van dekzandruggen gelegen.

Geschiktheid voor de ontwikkelen functies natuur, recreatie en waterberging
De functies waterberging en natuur zijn geprojecteerd in de laaggelegen delen van De Schammer: de beekdalen van de Barneveldse Beek en de voormalige Modderbeek.

Waterberging

De lage ligging van deze gebieden maakt ze uitermate geschikt voor waterberging. Waterberging is in deze gebieden noodzakelijk om wateroverlast in de naastgelegen stedelijke gebieden van Amersfoort en Leusden te voorkomen. In de praktijk fungeren deze gebieden al als waterbergingsgebied en tijdens natte perioden staan ze dan ook regelmatig onder water. Door realisatie van het plan de Schammer wordt deze functie voor de toekomst veiliggesteld.

Natuur

Zoals hierboven is geschetst wordt er in de beekdalen een bijzonder gevarieerde bodemopbouw aangetroffen: op de ene plaats is de bovengrond lemig, op de andere plaats weer zandig, en ergens anders weer moerig. Tevens is er lokaal een grote variatie in kwel, op sommige plekken is deze sterk beïnvloed door diep kwelwater uit de Utrechtse Heuvelrug, op ander plekken domineert kwelwater afkomstig van de nabijgelegen dekzandruggen. Deze grote geschakeerdheid in abiotiek vormt een bijzonder goede uitgangssituatie voor de te ontwikkelen natuur. Ook de periodiek optredende overstromingen bieden een belangrijke meerwaarde aan de natuur. Door het creëren van een grote variatie in het gebied in de vorm van waterpartijen, plasdras-zones, natte graslanden en drogere stukken, worden deze uitgangssituatie optimaal gebruikt.

Recreatie

Op de hoger gelegen dekzandruggen, onder andere in de omgeving van de boerderij 't Scham, zijn de meer intensieve functies geprojecteerd, zoals de speel- en ligweiden en de fietspaden. Hiervoor is juist het 'houden van droge voeten' van belang. Daardoor zijn deze delen uitermate geschikt voor deze functies.

Onderzoek grondwaterstand

Aan HKV is gevraagd om te toetsen welke effecten de herinrichting van de Schammerpolder heeft op het grondwatergedrag ter plaatse en naar de verandering in grondwaterstand bij natuur-, landbouw- en stedelijke gebieden in de nabije omgeving. Het resultaat van deze toetsing wordt in het memo "Toetsing effect van De Schammer" (1 september 2005) beschreven.

Op basis van het onderzoek naar het effect van de inrichting van De Schammer op de grondwaterstand in en nabij het projectgebied, wordt geconcludeerd dat deze effecten gering zijn.

Binnen het projectgebied zal het niveau in hoogste en laagste grondstand stijgen met gemiddeld ongeveer 10 centimeter. De inrichting van het projectgebied heeft geen invloed op de freatische grondwaterstand in de natuurgebieden Hoevelakense bos, Bloeidaal, Stoutendaal en Lokhorst.

De inrichting van het projectgebied heeft geen invloed op de freatisch grondwaterstand in landbouwgebieden binnen het stroomgebied van de Barneveldse beek. Buiten het stroomgebied wordt ook geen effect berekend. Dit is conform de verwachting op basis van de hydrologische eigenschappen van het gebied, echter de berekening van de grondwaterstanden buiten het stroomgebied is minder nauwkeurig.

De inrichting van het projectgebied heeft een geringe invloed op de freatisch grondwaterstand in het oostelijk gedeelte van het stedelijk gebied van Amersfoort. Overeenkomstig met de verwachting op basis van de hydrologische eigenschappen van het gebied worden in de randzone langs de A28 stijgingen van de gemiddelde laagste en hoogste grondwaterstand berekend (1-12 cm). Ook deze locatie ligt buiten het stroomgebied van de Barneveldse beek, waardoor de bepaling van deze grondwaterstandswijziging minder nauwkeurig is.

De inrichting van het projectgebied heeft geen negatief effect op de freatische grondwaterstand in archeologisch kansrijke gebieden binnen projectgebied.

Aardkundige waarden

Landijs, zandstormen, onbedijkte rivieren en de zee hebben in een periode van vele tienduizenden jaren hun sporen nagelaten. Daar waar deze sporen nog duidelijk zichtbaar zijn wordt gesproken over 'aardkundige waarden'. Deze aardkundige waarden zijn soms zeer opvallend. Andere aardkundige waarden zijn onopvallend en beperkt van omvang. Het grootste gebied met een aardkundige waarde is te vinden op de Utrechtse Heuvelrug. Dit stuwwalgebied bestaat uit afzettingen die samenhangen met de voormalige aanwezigheid van landijs en sneeuw. Door de provincie zijn delen van de beekdalen met begeleidende dekzandruggen van o.a. de Barneveldse- en Modderbeek aangewezen als aardkundig waardevol, doch niet binnen het plangebied.

Bodemkwaliteit

Voor de bodemkwaliteit van het gebied De Schammer is een quick scan uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar het huidige en historische gebruik van het gebied. Tevens is nagegaan of er gegevens bekend zijn over reeds uitgevoerde bodemonderzoeken, de aanwezigheid van tanks en gedempte sloten in het gebied.

Aan de hand van deze scan is de verwachting uitgesproken dat zich in het plangebied geen belemmeringen voordoen die de ontwikkeling van het gebied frustreren.

Wel wordt benadrukt dat bij grondtransacties en grondverzet de bodemkwaliteit ter plekke in beeld moet worden gebracht.

4.3 Watertoets

Doel watertoets

Belangrijk onderdeel in het nieuwe waterbeleid is de watertoets. Water zal, meer dan nu, een belangrijk onderdeel zijn bij de ruimtelijke inrichting en het ruimtegebruik in Nederland. In de Startovereenkomst waterbeheer 21^e eeuw is daarom overeengekomen dat alle ruimtelijke plannen vanaf medio februari 2001 een waterparagraaf dienen te bevatten en aan een watertoets zullen worden onderworpen. De watertoets is geen toets achteraf, maar een procedure om tot optimale inbreng van het waterbelang in ruimtelijke plannen te komen, van locatiekeuze tot inrichting. Hierdoor is de verwachting dat de afstemming tussen RO en waterbeheer beter zal verlopen.

Vanaf het begin van het proces is het Waterschap Vallei en Eem direct betrokken geweest. Zodoende is voldaan aan één van de belangrijkste aspecten van de watertoets. Verder kan worden opgemerkt dat de Schammer mede een belangrijke functie krijgt voor waterberging.

Huidige situatie

Grondwatersysteem

De achtereenvolgens afgezette lagen in de bodem zijn grofweg te verdelen in zandige, watervoerende lagen en kleiige, soms venige, weerstandsbiedende lagen. Via de watervoerende lagen stroomt het van het infiltratiegebied van de Utrechtse Heuvelrug afkomstige grondwater naar de lagere delen van de Vallei, waaronder het gebied De Schammer. Naast dit grote regionale infiltratiesysteem zijn er ook nog lokale infiltratiegebieden van geringere omvang. Dit zijn de dekzandruggen waar de boerderij 't Scham en de kern Stoutenburg op zijn gelegen. Plaatselijk zijn er daardoor 'mini-kwel-infiltratiesystemen' aanwezig.

Het geïnfiltreerde regenwater, gedomineerd door de elementen natrium, kalium, sulfaat en chloride – verandert tijdens de stroming door bodemchemische processen in water dat gedomineerd wordt door calcium, magnesium en hydrocarbonaat. De aard van het kwelwater verschilt onderling al naar gelang de afstand en tijd tussen infiltratie en kwel en samenstelling van de doorstroomde bodemlagen. In de Schammer komt een combinatie voor van ongerijpt water (atmotroof) afkomstig van de dekzandruggen en gerijpt lithotroof water afkomstig van de Utrechtse Heuvelrug. De samenstelling van het ondiepe grondwater is veelal beïnvloed door onder andere invloeden vanuit de landbouw.

Oppervlaktewatersysteem

Langs de noordgrens van het gebied De Schammer loopt de Barneveldse Beek, langs de zuidgrens het Valleikanaal. De Schammersteeg vormt de waterscheiding tussen de stroomgebieden van de Barneveldse Beek en het Valleikanaal.

Ten zuiden van de Schammersteeg liggen slechts enkele sloten. Deze wateren af op het Valleikanaal. Voor de waterhoogte in het Valleikanaal geldt een streefpeil van NAP + 0,45 m gedurende het gehele jaar.

Ten noorden van de Schammersteeg ligt een laaggelegen gebied met een dicht slotenstelsel. Er is sprake van twee peilgebieden. De afwatering van het westelijk deel vindt plaats beneden de aan de Driftakkerweg gelegen stuw in de Barneveldse Beek. De afwatering van het oostelijk deel vindt plaats boven de stuw. Voor de waterhoogte in de Barneveldse beek boven de stuw geldt een streefpeil van NAP + 0,60 m in de winter en NAP + 0,80 m in de zomer. Beneden de stuw is het streefpeil gedurende het hele jaar NAP + 0,45 m.

De Barneveldse Beek is in het verleden genormaliseerd. Het Valleikanaal is als kanaal gegraven op de plek waar vroeger de Modderbeek lag. Beide watergangen hebben ecologisch gezien geen stromend karakter. Het aantal stromingsminnende planten- en diersoorten is daardoor beperkt. De waterkwaliteit van het Valleikanaal wordt bepaald door het aangevoerde water uit de beken van de Gelderse Vallei, het effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties en het ingelaten water van de Nederrijn. Dit laatst gebeurt vooral in de zomer wat weerspiegeld wordt in het chloridegehalte. In de winterperiode is een toename te zien van fosfaat en nitraat, dat ondermeer veroorzaakt wordt door de uit- en afspoeling van mest. Dit laatste geldt ook voor de Barneveldse Beek. De waterkwaliteit van de Barneveldse Beek wordt niet beïnvloed door effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties en het inlaten van Rijnwater.

Waterberging

Met uitzondering van de hoger gelegen dekzandruggen stroomt het gebied tijdens natte perioden regelmatig over vanuit de Barneveldse Beek en het Valleikanaal. In het streekplan, het reconstructieplan, het provinciaal waterhuishoudingsplan, de gemeentelijke integrale ontwikkelingsvisie en het waterbeheersplan Vallei & Eem staan waterbergingsgebieden aangegeven, waaronder de Schammerpolder. Het gebied De Schammer, maakt hier onder andere samen met het naastgelegen gebied Bloeidaal onderdeel van uit. Het gaat om piekberging ter voorkoming van wateroverlast in de aangrenzende stedelijke gebieden van Leusden en Amersfoort.

Verdroging

Volgens het provinciaal waterhuishoudingsplan liggen in de omgeving van De Schammer de volgende verdroogde gebieden: Bloeidaal, landgoed Stoutenburg en enkele natuurterreinen langs de Heiligenbergerbeek. Het betreft grotendeels nog nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het is de bedoeling dat in 2010 ten opzichte van 1999 het areaal verdroogde gebied met 40% is teruggebracht. Ontwikkelingen in de Schammer kunnen hieraan een positieve bijdrage leveren.

Natte ecologische verbindingzones

In het streekplan, het reconstructieplan, het provinciaal waterhuishoudingsplan, de gemeentelijke integrale ontwikkelingsvisie en het waterbeheersplan Vallei & Eem zijn het Valleikanaal en de Barneveldse Beek aangemerkt als natte ecologische verbindingzone. Zij vormen de belangrijkste natte schakel tussen de Gelderse Vallei en het Eemland. Er wordt al enkele jaren gewerkt aan de realisatie: Het meest recent, in 2005, zijn langs de zuidoever van het Valleikanaal en de noordoever van de Barneveldse Beek natuurvriendelijke oevers aangelegd. De Barneveldse Beek is tevens voorzien van een nevengeul en een poel. Enkele jaren daarvoor is bij de stuw in de Barneveldse Beek een vispassage aangelegd en is het ten zuiden van het Valleikanaal het natuurgebied De Pleisterplaats aangelegd als ecologische stapsteen.

Barneveldse beek

Ook in de stroomafwaarts gelegen gedeelten van de het Valleikanaal en de Barneveldse beek in Amersfoort zijn natuurvriendelijke oevers aangelegd, poelen en nevengeulen. De komende jaren worden de natte ecologische verbindingzones verder gecompleteerd.

Toekomstige situatie

Het gebied met de bestemming natuur- en recreatiegebied zal worden heringericht. Ook op waterhuishoudkundig gebied vinden de nodige wijzigingen plaats.

- De functie waterberging wordt in het gebied geïntegreerd, zodanig dat de bestaande bergingscapaciteit blijft gehandhaafd.
- Er worden waterpartijen in het plangebied aangelegd, het slotenstel wordt aangepast en van enkele delen van het gebied wordt de bovengrond afgegraven.
- In het oostelijk deel van het gebied dat afwatert op de Barneveldse Beek boven de stuw blijft het streefpeil gelijk: NAP + 0,60 m in de winter en NAP + 0,80 m in de zomer.
- In het westelijk deel van het gebied dat afwatert op de Barnevelde Beek beneden de stuw, gaat het streefpeil met 0,15 m omhoog, namelijk van NAP + 0,45 m naar NAP + 0,60 m. Hierbij wordt voor de zomer en de winter hetzelfde peil aangehouden.
- Langs het Valleikanaal en de Barneveldse Beek krijgt de ecologische verbindingzone definitief vorm met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, plas-draszones en de aanleg van nevengeulen.
- De Barneveldse Beek wordt versmald en verondiept, zodat deze meer dan thans een stromend karakter krijgt. De uitvoering vindt zodanig plaats dat de waterstand tijdens normale waterstanden en tijdens piekafvoeren gelijk blijft met de huidige situatie.

De effecten op de waterhuishouding zijn positief.

- Met het integreren van de functie waterberging wordt deze functie veiliggesteld. Dit voorkomt wateroverlast in de naastgelegen stedelijke gebieden van Leusden en Amersfoort.
- Met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, plasdraszones en de aanleg van nevengeulen wordt de functie van de Barneveldse Beek en het Valleikanaal als ecologische verbindingzone gerealiseerd.
- De aanleg van de waterpartijen, het aanpassen van het slotenstelsel, het gedeeltelijk afgraven van de bovengrond en het verhogen van het waterpeil in een deel van het gebied hebben een positief effect op de natte natuur en de aanpak van verdroging ter plaatse.
- Het verhogen van het waterpeil in het westelijk deel van het gebied heeft een positief effect op de natuurwaarden in omliggende verdroogde gebieden, met name het te realiseren natuurgebied Bloeidmaal. De verhoging van het waterpeil is echter niet zodanig groot dat hierdoor wateroverlast ontstaat in de omliggend bebouwing en agrarische gebieden.

Vertaling in het bestemmingsplan

Waterhuishouding

De primaire watergangen (inclusief onderhoudspaden) en waterpartijen zijn met de bestemming "Water" in het bestemmingsplan opgenomen.

Het waterbergingsgebied beslaat het grootste deel van het in het gebied De Schammer te ontwikkelen natuur-/recreatiegebied. Het waterbergingsgebied is echter groter en is tevens gesitueerd op de aangrenzende agrarische gronden. Op de bestemmingskaart is over de daar aanwezige hoofdbestemming agrarisch gebied en extensieve recreatie- en natuurgebied een dubbelbestemming "Tijdelijke waterberging" gelegd, die ervoor moet zorgen dat de waterbergingscapaciteit hier in de toekomst niet (onnodig)

verminderd wordt. Het waterschap wil de uitbreiding van bebouwing met mogelijke waterschade beperkt zien te houden tot binnen de huidige bouwpercelen. Er is een schadevergoedingsregeling door het waterschap opgesteld met betrokkenen in deze gebieden. De dubbelbestemming levert geen belemmering op voor de agrarisch bedrijfsuitoefening. Bestaande rechten mogen niet worden aangetast.

Ecologische verbindingzones

De ecologische verbindingzones langs de Barneveldse beek, het Valleikanaal en de A28 zijn als dubbelbestemming opgenomen op de plankaart en voorzien van een bijbehorende regeling in de voorschriften.

De regeling geeft de ruimte voor de plannen voor het Valleikanaal en de Barneveldse beek om te komen tot een herinrichting met een meer natuurlijk meanderend verloop met kleinschalige retentieplekken. Voor de derde ecologische verbindingzone is het gebied tussen de vrijwaringszone van de A28 en het nieuwe fietspad als uitgangspunt genomen.

4.4 Flora en fauna

EU-Vogelrichtlijn/ 1979

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn. Zij is in 1979 vastgesteld door de Raad van Europese Gemeenschappen en heeft tot doel de instandhouding van alle natuurlijk in het wild voorkomende vogelsoorten op het grondgebied van de Europese Unie.

Het plangebied is niet aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn. Ook in de nabijheid van het plangebied liggen geen Vogelrichtlijngebieden.

EU-habitatrichtlijn/ 1992

De Habitatrichtlijn is een Europese richtlijn. Zij is in 1992 vastgesteld door de Raad van Europese Gemeenschappen en heeft tot doel de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (kortweg habitattypen en soorten).

Het plangebied is niet aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Ook in de nabijheid van het plangebied liggen geen Habitatrichtlijngebieden.

Onderzoek flora en fauna

In 2002 is de Flora- en faunawet van kracht geworden. In deze wet zijn bepalingen opgenomen die het verstoren van beschermde planten en dieren of het vernietigen van hun leefmilieu verbieden. Voor veel ruimtelijke plannen betekende dit dat een ontheffing ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C van de Flora en faunawet nodig was. De Flora- en faunawet is sedert 23 februari 2005 gewijzigd en vereenvoudigd. Er worden nu drie categorieën beschermde soorten onderscheiden: algemene soorten, minder algemene soorten en streng beschermde soorten. De betreffende soorten zijn vermeld in lijst 1, respectievelijk 2 en 3. Voor de algemene soorten geldt bij ingrepen ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling of ruimtelijke inrichting een vrijstelling, voor de minder algemene geldt alleen een vrijstelling indien gewerkt wordt met een goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is een ontheffing nodig.

Een ontheffing wordt alleen verleend als aan een aantal, in de wet omschreven voorwaarden is voldaan. Effecten op beschermde planten en dieren moeten worden gecompenseerd. De procedure voor een ontheffing is onafhankelijk van de procedures op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Overigens geldt ten alle tijden de zorgplicht voor alle soorten, dat wil zeggen: er moet zorgvuldig met de soorten en de individuele planten en dieren worden omgegaan. Zowel bij een vrijstelling als een ontheffing, dienen schadelijke handelingen tot een minimum te worden beperkt. Broedende vogels mogen nooit verstoord worden.

Om na te gaan of voor de inrichting van het gebied van De Schammer ten behoeve van waterberging, recreatie en natuur een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is, is door OD205 stedenbouw, onderzoek en landschap bv een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige planten- en diersoorten. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van soorten, die op grond van de Flora- en faunawet beschermd zijn. Het onderzoek is als bijlage bij de toelichting gevoegd.

Resultaten

Volgens opgave van het natuurloket zijn de kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied ligt, goed onderzocht op planten en kunnen er twee beschermde plantensoorten van lijst 1 van de Flora- en faunawet voorkomen. Het betreft Dotterbloem (*Caltha palustris*) en Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*). Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Tijdens het veldwerk zijn deze of andere beschermde plantensoorten niet aangetroffen.

Uit het onderzoek blijkt dat in het gebied van de diersoorten die wettelijk beschermd zijn, in ieder geval de Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en een soort uit het Groene kikker-complex (*Rana esculenta* cf) voorkomen. Voorts is het waarschijnlijk dat ook de Bruine kikker (*Rana temporaria*) en de Gewone pad (*Bufo bufo*) in een deel van het gebied voorkomen.

In de graslanden is het broeden van Kievit (*Vanellus vanellus*), Scholekster (*Haematopus ostralegus*), Grutto (*Limosa limosa*), Tureluur (*Tringa totanus*), Meerkoet (*Fulica atra*), Waterhoen (*Gallinula chloropus*), Wilde eend (*Anas platyrhynchos*) en Knobbelswaan (*Cygnus olor*) vastgesteld. In de houtwallen knotwilgen en de bomen langs de Schammersteeg broeden: Merel (*Turdus merula*), Zanglijster (*Turdus philomelos*), Roodborst (*Erithacus rubecula*), Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), Fluitier (*Phylloscopus sibilatrix*), Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), Vink (*Fringilla coelebs*), Koolmees (*Parus major*), Heggemus (*Prunella modularis*) en Zwarte kraai (*Corvus corone*).

Van de zoogdieren zijn de Haas (*Lepus europeus*) en sporen van de Mol (*Talpa europea*) waargenomen. Langs de Schammersteeg ligt een vliegroute van de Dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Het voorkomen van de Egel (*Erinaceus europeus*) en een aantal andere zoogdiersoorten uit lijst 1 van de Flora- en faunawet is niet vastgesteld, maar wel mogelijk.

Beschermde vissoorten zijn niet in het gebied aangetroffen. Het is mogelijk dat Barmpje (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*) in het deel van de Barneveldse Beek dat door het plangebied loopt, voorkomen. Beide zijn soorten uit lijst 2 van de Flora- en faunawet.

Als gevolg van de aanleg van De Schammer zullen voor de meeste soorten betere leefomstandigheden ontstaan. Hierdoor kunnen de populaties in omvang toenemen. De vliegroute van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) zal blijven bestaan en door het opvullen van de gaten in de bomenrij aan kwaliteit winnen.

Door de voorgestelde ingrepen in de Barneveldse Beek kan het leefmilieu van Bempje (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*) (indien aanwezig) daar tijdelijk verstoord worden. Door de ingrepen ontstaan echter betere omstandigheden voor deze soorten. Snelle herkolonisatie uit andere delen van de beek is mogelijk.

De enige soorten die er op achteruit gaan zijn de weidevogels. Als gevolg van de herinrichting kunnen Grutto (*Limosa limosa*) en Tureluur (*Tringa totanus*) uit het gebied verdwijnen. Beide soorten broeden met enkele paren in het gebied. In het nabij gelegen plan Bloeidaal zal het voor deze soorten geschikte biotoop worden uitgebreid.

Het voorgaande houdt in dat er ten behoeve van de aanleg van De Schammer, met uitzondering van een algehele herprofilering van de Barneveldse Beek, geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd hoeft te worden, mits de werkzaamheden buiten de broedtijd beginnen en bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met eventueel aanwezige broedende vogels.

Aanbevolen wordt echter om een ontheffing aan te vragen voor het verstoren van Bempje (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*).

4.5 Geluidhinder

Geluid wegverkeer rijksweg A28

In het plangebied De Schammer worden geen geluidsgevoelige bestemmingen (volgens de wet geluidhinder) gerealiseerd (alleen via wijziging van het plan, zie later in deze paragraaf). Om een beeld te krijgen van de effecten van het realiseren van het grondlichaam is toch geluidonderzoek uitgevoerd.

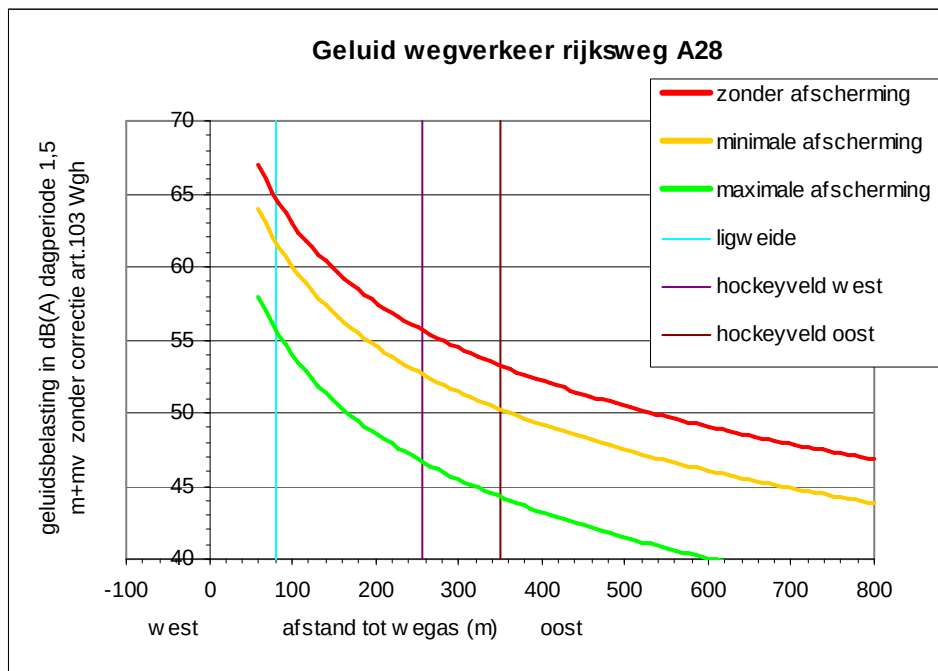
Berekeningen zijn uitgevoerd voor de dagperiode. Dit is de periode waarin het gebied in gebruik is.

Naast de huidige situatie, zonder afscherming, zijn voor de geluidwering van het grondlichaam twee varianten berekend:

- Maximale afscherming: gerekend is ter hoogte van het midden van het ca. 5 m hoge grondlichaam.
- Minimale afscherming: aan de randen van het 5 m hoge grondlichaam, omdat de geluiddemping in het gebied daar het resultaat is van maximale afscherming en geen afscherming langs de rijksweg.

In de grafiek zijn de resultaten weergegeven. Omdat in de grafiek ook de ligging van de functies is opgenomen is duidelijk wat het effect van het grondlichaam voor de verschillende functies is:

- Zonder afscherming is de geluidbelasting van de A28 in de toekomst (2015) op de ligweide ca. 65 dB(A). Dit betekent dat de verstaanbaarheid in het ligweidegebied gering is.
- Het grondlichaam biedt een afscherming van 3 tot 9 dB(A). De verstaanbaarheid op de ligweide verbetert daarmee aanzienlijk.
- Op het hockeyveld leidt de minimale variant tot een geluidsbelasting van de A28 tot onder de 55 dB(A). De maximale variant vermindert de geluidbelasting tot onder de 50 dB(A).

Alhoewel er voor de geplande en aanwezige functies geen wettelijke normen voor geluid gelden, laten berekeningen zien dat de aanleg van het grondlichaam tot een aanzienlijke verbetering van de geluidssituatie leidt.

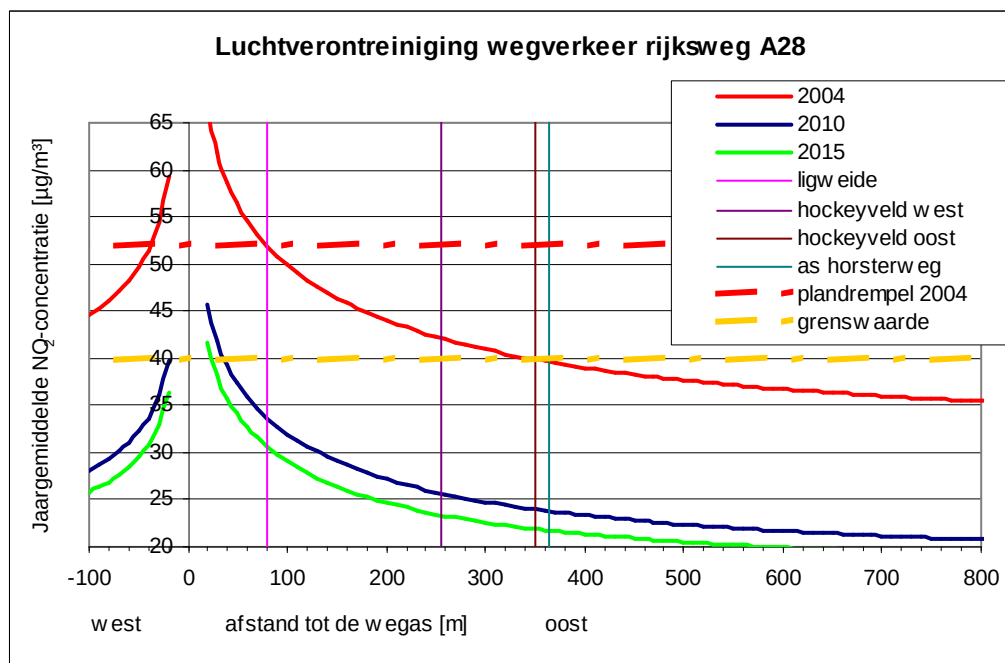
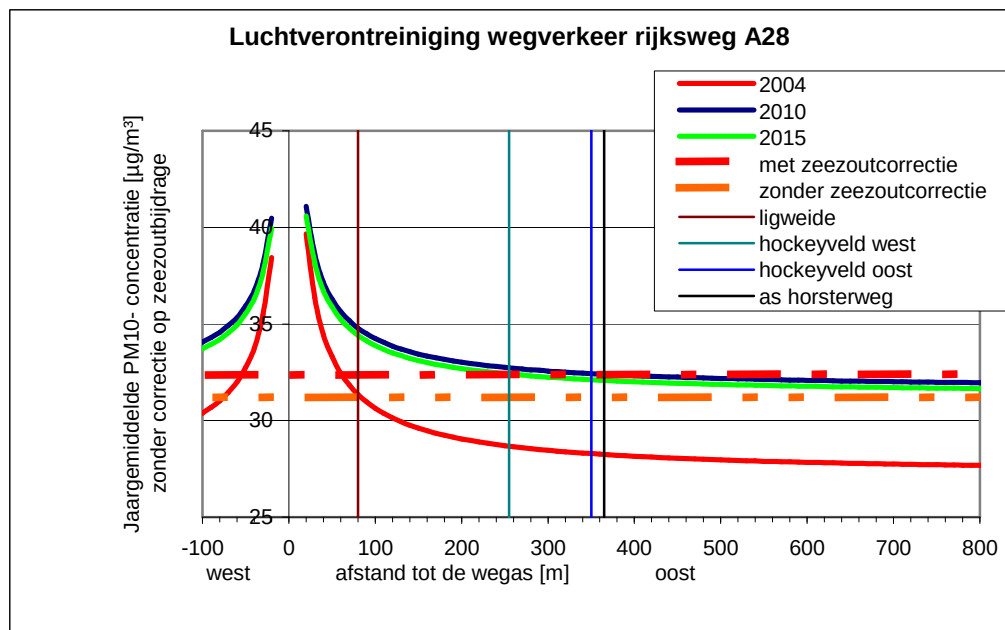
Invloed geluidswal op bebouwing Amersfoort

Zoals gezegd is, om de geluidsoverlast van de A28 voor de Schammer te beperken, in de aanleg van een grondwal voorzien. De geplande aanleg van deze grondwal was aanleiding voor raadsleden van de gemeente Amersfoort om vragen te stellen aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Amersfoort. Een van de vragen was of de mogelijke reflectie van geluid aan de Amersfoortse zijde was onderzocht. Dat is niet het geval: de aarden wal heeft geen effect op de geluidskwaliteit aan de Amersfoortse zijde, omdat een aarden wal namelijk geen geluid reflecteert.

A28 en flatbebouwing Amersfoort

TNO-onderzoeksresultaten luchtkwaliteit A28

bron: TNO rapportnr ..., Berekening luchtkwaliteit De Schammer in de gemeente Leusden, augustus 2005

Geluid wegverkeer nieuwe woningen met wijziging van het plan

Zoals gemeld maakt het bestemmingsplan met recht geen nieuwe geluidsgevoelige objecten mogelijk. Het bestemmingsplan geeft wel de mogelijkheid om met wijziging van het plan een enkele nieuwe woning ter plaatse van agrarische bouwpercelen te bouwen. Voor die gevallen moet in het kader van het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid nader akoestisch onderzoek worden verricht. Thans is reeds onderzocht is op welke afstand vanaf de weg de voorkeursgrenswaarde bereikt wordt. Voor de Hessenweg is dat op 45 m, voor de Horsterweg op 50 m.

4.6 Luchtkwaliteit

Besluit luchtkwaliteit

Voor plannen die gevolgen kunnen hebben voor de luchtkwaliteit is onderzoek nodig naar de luchtkwaliteit. De resultaten van het onderzoek moeten getoetst worden aan de grenswaarden uit het Besluit Luchtkwaliteit 2005. Voor het jaargemiddelde fijn stof geldt als grenswaarde 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor het 24-uursgemiddelde geldt dat de waarde van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ maximaal 35 keer per jaar overschreden mag worden. Voor stikstofdioxide geldt in 2005 een jaargemiddelde van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ als plandrempel. Vanaf 2010 geldt voor stikstofdioxide een grenswaarde van 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (jaargemiddelde). Bij de toetsing van de luchtkwaliteit gaat het om de algemene luchtkwaliteit. Het is daarbij niet relevant of er kwetsbare of onkwetsbare bestemmingen aanwezig zijn.

Het onderzoek

Voor het bepalen van de luchtverontreiniging veroorzaakt door de rijksweg A28 is gebruikt gemaakt van onderzoek dat recent in opdracht van de gemeente Amersfoort door TNO is uitgevoerd voor het jaar 2015; TNO rapportnr. 006.3685.01.02 Berekening luchtkwaliteit De Schammer in de gemeente Leusden, maart 2006.

Voor de verkeersgegevens op de Horsterweg is gebruikt gemaakt van verkeersgegevens van de gemeente Leusden. Het onderzoek heeft zich gericht op de concentraties fijn stof en stikstofoxiden. Voor de overige stoffen is geen overschrijding te verwachten.

Autonome situatie

Uit de berekeningen uitgevoerd door TNO zijn de volgende conclusies te trekken voor de rijksweg A28:

- In 2010 respectievelijk 2015 wordt op een afstand van 25 m en 23 m uit de wegas van de rijksweg A28 voldaan aan de grenswaarde (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) voor de **jaargemiddelde** concentratie fijn stof, indien geen correctie wordt toegepast op de zeezout-bijdrage.
- Met correctie op de zeezout-bijdrage (4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) wordt in 2004, 2010 en 2015 op een afstand kleiner dan 20 m uit de as van de rijksweg ruimschoots voldaan aan de grenswaarde voor de **jaargemiddelde** concentratie fijn stof. Op deze afstand bedraagt de concentratie na correctie maximaal 36,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
- Voor wat betreft het **24-uursgemiddelde** geldt dat, zonder zeezout-correctie, nergens in het gebied van de Schammer in 2010 en 2015 wordt voldaan aan de grenswaarde. De overschrijdingen in het gebied De Schammer afhankelijk van de afstand tot de rijksweg meer dan 40 keer in 2010 en meer dan 38 keer in 2015. Dit wordt met name veroorzaakt door een te hoge achtergrondwaarde.

- Met zeezoutcorrectie wordt in 2010 en 2015 op een afstand vanaf 370 en 260 m uit de as van de rijksweg voldaan aan de normen voor **het 24-uurs gemiddelde**. In 2015 wordt in dat geval op de hockeyvelden vanwege de rijksweg A28 voldaan aan de grenswaarde voor de 24 uursgemiddelde waarde.

Op een afstand van 10 m uit de as van de Horsterweg (aan de westkant) bedraagt de concentratie fijn stof vanwege de rijksweg en het achtergrondniveau in 2010 en 2015, zonder de bijdrage van de Horsterweg, respectievelijk 32,42 en 32,10 ug/m³ als gevolg van de autonome ontwikkeling van de rijksweg.

De met het CARII-model, versie 4, berekende bijdrage van de Horsterweg zal in 2010 bij een autonome ontwikkeling van de Horsterweg (7150 mvgt/etm in 2015) op 10 m afstand uit de as van de Horsterweg de jaargemiddelde concentraties NO₂ = 29 ug/m³ en PM10= 28 ug/m³ (inclusief zeezoutcorrectie van 4 ug/m³) opleveren, ruimschoots lager dan de toelaatbare grenswaarde van 40 ug/m³. De overschrijdingswaarde van het 24 uursgemiddelde voor fijn stof bedraagt dan 33 (39-6) keer. De Schammer genereert extra verkeer in het gebied. Het wordt door twee factoren veroorzaakt: het Hockeycomplex en het recreatiegebied. Het hockeycomplex is binnen de gemeente geen nieuwe voorziening, maar een voorziening die van elders naar de Schammer verplaatst wordt. Per saldo levert dat binnen de gemeente geen extra autoverkeer op. En dus ook geen verslechtering van de luchtkwaliteit.

De toename van het verkeer van 600 tot 850 mvgt/etm. op de Horsterweg wordt voor slechts 40 % door het recreatiegebied veroorzaakt. Alleen dit deel kan gezien worden als een toename van het autoverkeer binnen de gemeente.

Bij een verkeersaantrekking tot 7900 mvgt/etm als gevolg van de de Schammer blijven deze waarden bij gebruikmaking van het CARII-model ongewijzigd. Hierbij kan opgemerkt worden dat een dergelijke etmaalintensiteit zich alleen in het weekend voor zal doen, dus op het moment dat de emissies tengevolge van verkeer op de A28 in de regel lager zijn.

De extra verkeersaantrekkende werking van De Schammer is dus verwaarloosbaar, omdat deze niet bijdraagt aan extra verkeer op de rijksweg A28 en een relatief geringe en voor de algemene luchtkwaliteit verwaarloosbare bijdrage levert aan de verkeersomvang op de Horsterweg.

Verder kan in het kader van een effectbeschrijving op het aspect luchtkwaliteit opgemerkt worden dat het plan tevens voorziet in een nieuwe utilitaire fietsverbinding tussen Leusden en Amersfoort. Deze voorziening zal een gunstig effect hebben op de modal split (meer mensen nemen de fiets i.p.v. de auto).

Tengevolge van de inrichting van het recreatie en natuurgebied zullen landbouwgronden (voor een belangrijk deel maïsakkers) omgezet worden in waterpartijen, bos en nat grasland. Ook hier mag van een positief effect op de luchtkwaliteit uitgegaan worden.

Eindconclusie

Op basis van het uitgevoerde TNO- en CARII-onderzoek is de conclusie dat het plan niet bijdraagt aan een verslechtering, als bedoeld in het Besluit luchtkwaliteit 2005, van de algemene luchtkwaliteit die behoort bij de autonome ontwikkeling.

Tevens kan geconcludeerd worden dat de transformatie van het gebied van agrarisch naar natuur, water en recreatie een positief effect heeft op de luchtkwaliteit. Dat geldt ook voor de realisatie van de utilitaire fietsverbinding.

4.7 Invloed hockeyvelden

In het plangebied worden nieuwe hockeyvelden met bijbehorende voorzieningen gerealiseerd. De Staat van bedrijfsactiviteiten van de VNG geeft aan dat rekening moet worden gehouden met een minimale afstand van woningen tot een hockeycomplex. Hockey valt onder 'veldsporten (met verlichting)', met een minimale afstand van 50 m in verband met geluid. De afstand tussen de hockeyvelden tot de dichtstbijzijnde woningen aan de Horsterweg is ten minste 100 m. Planologisch gezien wordt er dus ruim voldoende afstand gehouden. Daarnaast wordt via vergunningverlening geregeld dat de gebruiker van de kantine de wettelijke geluidsnorm maar een bepaald aantal keren per jaar mag overschrijden. Het aantal malen is vastgelegd in de APV (algemene politieverordening). Tot slot zal te zijner tijd vanuit milieuregelgeving getoetst moeten worden of de geluidsnormen bij de woningen niet overschreden worden. Op basis van de huidige gegevens wordt er van uit gegaan dat deze norm niet overschreden wordt.

Ten aanzien van het aspect lichthinder kan worden vermeld dat onderzoek is gedaan door Aerolux Nedeland bv naar mogelijke gevolgen van de verlichting voor omwonenden. Uit dit onderzoek is gebleken dat voor wat betreft de woningen voldaan kan worden aan de normen welke passen bij het landelijk gebied. Lichtmasten van 18 m hoogte geven daarbij een beter resultaat dan masten van 15 m. Bij lichtmasten met een hoogte van 18 m moeten namelijk 4 schijnwerpers worden afgeschermd en bij lichtmasten met een hoogte van 15 m moeten 7 schijnwerpers worden afgeschermd om te voldoen aan de richtlijn van maximaal 7500 cd. in omgevingszone E2, landelijk gebied.

4.8 Externe veiligheid

Rijksweg A28

Over de rijksweg A28 vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats. In opdracht van Rijkswaterstaat Directie Utrecht heeft Adviesgroep AVIV in september 2003 het rapport "Externe Veiligheid A28 Utrecht-Amersfoort" (project: 03597) uitgebracht.

Plaatsgebonden risico

Uit de onderzoek blijkt dat berekende contouren voor het plaatsgebonden risico (PR) op de volgende afstanden uit de as van de rijksweg liggen:

- $PR=10^{-6}$: 0 m
- $PR=10^{-7}$: 160 m
- $PR=10^{-8}$: 270 m

De dagrecreatiefunctie voldoet aan de grenswaarde ($PR=10^{-6}$) voor het plaatsgebonden risico.

Groepsrisico

Met betrekking tot het groepsrisico wordt voldaan aan de oriënterende grenswaarde ter hoogte van Randenbroek/Schuilenburg. Vanwege de, op jaarbasis gezien, geringe verblijftijden in het ligweidegebied op een afstand van meer dan 80 m, is het niet aanmerkelijk dat de oriënterende grenswaarden voor het groepsrisico vanwege het plangebied worden overschreden³.

³ Voor dagrecreatiegebieden geldt volgens het RIVM-rapport 620100001 (2003) een zeer lage verblijfsfactor en dus een hoge correctiefactor op het risico.

Aardgastransportleiding

Het huidige toetsingskader is weergegeven in de ministeriële circulaire van 26 november 1984: "Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen".

In deze circulaire wordt geen toetsingskader weergegeven voor extensieve dagrecreatie.

Het BEVI (Besluit externe veiligheid inrichtingen van 27 mei 2004) benoemt dagrecreatie als een beperkt kwetsbaar object, waarvoor dan moet gelden dat het terrein niet bestemd is "voor het verblijf van meer dan 50 personen, gedurende meerdere aaneengesloten dagen".

Voor beperkt kwetsbare bestemmingen geldt dan de 10^{-6} -contour als richtwaarde. Deze contour ligt met de huidige kennis (op verzoek berekend door het RIVM) voorlopig op een indicatieve afstand van 235 m.

Er wordt vanuit gegaan dat bij de huidige transportleiding de dagrecreatie niet binnen de grenswaarde voor bestaande situaties (10^{-5} - contour) ligt. Deze ligt vooralsnog op een afstand van 5 m uit de as van de aardgasleiding.

Het plan biedt, zonder de aardgasleiding aan te passen, wellicht mogelijkheden de streefwaarde te halen door het te realiseren grondlichaam te benutten als extra gronddekking op de leiding.

Toekomstige vaststelling nieuwe afstanden

Het ministerie van VROM is doende het externe veiligheidsbeleid rondom aardgasleidingen te vernieuwen. De vaststelling van de nieuwe afstanden is op dit moment nog niet afgerond. Wel is er al meer duidelijkheid over de maximale afstand die aangehouden moet worden. De gegeven afstand komt overeen met de ligging van de plaatsgebonden risicocontour van 10^{-6} per jaar of de huidige bebouwingsafstand. Met de maximale afstand wordt aangegeven waar de minimaal aan te houden afstanden, maximaal komen te liggen.

Voor een 36 inch leiding (druk 66,2 bar, wanddikte 16,83 mm en een diepteligging van 1,0 meter) bedraagt de maximale afstand, 35 meter. Bij het vaststellen van de afstand is uitgegaan van de staalsoort X60. Voor de staalsoort X56 kan de afstand groter zijn, maar dit kan het RIVM niet nader vaststellen.

Voor de 8 inch leiding die ten oosten van de Horsterweg buiten het plangebied is gelegen (druk 40 bar, wanddikte 5,56 mm en een diepteligging van 0,9 meter) bedraagt de maximale afstand, 50 meter. De afstand geldt voor gebouwen tot een hoogte van 10 meter. Voor hogere gebouwen bedraagt de maximale afstand, 65 meter.

Momenteel vindt bestuurlijk overleg tussen VROM, RIVM en Gasunie plaats over de definitieve afstanden. In het voorliggende bestemmingsplan kan daar nog geen rekening mee worden gehouden.

4.9 Hindercirkels (niet-) agrarische bedrijven

In het plangebied liggen een aantal (niet-) agrarische bedrijven met een milieuhindercirkel. Deze bedrijven hebben een hindercirkel variërend tussen de 30 en 100 m. Dit betekent dat nieuwe hindergevoelige functies die in het plan mogelijk gemaakt worden geen belemmering mogelijk opleveren voor de bedrijfsvoering van deze bedrijven en dus niet binnen de hindercirkel gerealiseerd kunnen worden.

5 JURIDISCHE PLANOPZET

5.1 Inleiding

Het doel van het bestemmingsplan is het tot stand brengen van een adequate planologische regeling, die de voorwaarden schept voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de Schammer. Het bestemmingsplan dient daarom een duidelijk toetsingskader op te leveren voor alle direct betrokkenen. Op basis van de hoofdstukken 3 en 4 zijn bestemmingen aangegeven overeenkomstig de actuele waarde en het huidige en toekomstige gebruik van de gronden. Hierbij is een belangenafweging gemaakt, waaraan ten grondslag lag dat gekeken is naar de huidige situatie van de diverse functies en de toekomstige inrichting van de Schammer. Dit betekent dat voor een deel een specifieke bestemming is gelegd conform de toekomstige situatie van de Schammer. In de overige gevallen is de huidige situatie conform het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 bestemd, waarbij conform het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005 een verruiming van de mogelijkheden met betrekking tot vrijkomende agrarische bebouwing is gehanteerd.

Het bestemmingsplan kan daarmee flexibel inspelen op de ontwikkelingen van de komende jaren. Er dient recht gedaan te worden aan enerzijds de behoefte aan duidelijkheid en rechtszekerheid en anderzijds de beoogde veranderingen.

De in dit bestemmingsplan gehanteerde bestemmingen met bijbehorende regels worden onderstaand nader toegelicht.

5.2 Natuurgebied

Natuurgebied

Gebieden waar de ontwikkeling van natuur de prioriteit heeft en waar andere functies ondergeschikt zijn, hebben de bestemming “Natuurgebied” gekregen. Het gaat hierbij om het noordelijk deel van het plangebied en om het gebied tussen de fietsverbinding en het Valleikanaal.

In het noordelijk deel van het plangebied liggen gronden die worden omgevormd tot:

- riet- en moerasgebieden;
- elzen- en wilgenbos;
- natte, weinig voedselrijke graslanden en
- matig voedselrijke, vochtige bloemrijke graslanden.

Hierbij wordt een deel van de gronden aangewend als ecologische verbindingszone. Het gebied langs het Valleikanaal krijgt een natuurlijke inrichting door een oude meander van de voormalige Modderbeek weer deels te herstellen. Dit deel vormt tevens een onderdeel van de ecologische verbindingszone die hier langs het kanaal moet komen.

In de gebieden met de bestemming “Natuurgebied” is extensieve dagrecreatie ondergeschikt.

Diverse werkzaamheden, die niet inherent zijn aan de bestemming Natuurgebied en die de kwaliteiten van het gebied kunnen schaden, zijn aan een aanlegvergunning gebonden.

5.3 Extensieve recreatie en natuurgebied

Recreatie- en natuurgebied

Op basis van de gegevens over de nieuwe inrichting van de Schammer, zoals beschreven in hoofdstuk 3, is een gedeelte van het plangebied ondergebracht in de bestemming “Extensieve dagrecreatie en natuurgebied”. Een groot deel van het plangebied wordt getransformeerd tot een waterrijk recreatie- en natuurgebied. In de bestemming staat dan ook de ontwikkeling en het behoud van een extensief recreatiegebied met de ontwikkelen natuurwaarden voorop.

Dat wil zeggen dat de gronden met deze bestemming zijn bestemd voor:

- wandel-, fiets- en ruiterspaden,
- picknickplaatsen en speelvoorzieningen,
- groenvoorzieningen, parken, tuinen, zoals een beeldentuin,
- lig- en speelweiden,
- waterpartijen, watergangen en sportvisvoorzieningen,
- ontwikkeling en instandhouding van landschaps- en natuurwaarden,
- verhuurinrichting voor fietsen, boten en andere vervoermiddelen zonder verbrandingsmotor,
- parkeervoorzieningen, en
- bij een en ander behorende andere voorzieningen, zoals een bezoekers-/informatiecentrum en nutsvoorzieningen.

Ten behoeve van de bescherming van toekomstige natuurwaarden binnen de bestemming is een aanlegvergunningstelsel opgenomen.

Het ontwerp voor het recreatiegebied voorziet niet of nauwelijks in bebouwing. Bij de Schammersteeg is in het ontwerp voorzien in een kiosk, waar ook eventueel bootjes (geen motorboten) of waterfietsen verhuurd kunnen worden. Ook wordt er vanuit gegaan dat er behoefte bestaat om ergens in het gebied enkele kleine sanitaire gebouwtjes of gebouwen ten behoeve van het beheer van het gebied te realiseren. In het bestemmingsplan is dit vertaald door een maximum van 400 m² aan gebouwen toe te staan, uitgevoerd in maximaal 1 bouwlaag met een kap.

Fietstunnel/fietsverbindingen

De fietstunnel wordt gerealiseerd op het grondgebied van de gemeente Amersfoort, buiten het plangebied. De belangrijkste nieuwe fietsverbindingen in het plangebied zijn:

- De nieuwe fietsverbinding tussen Leusden en Amersfoort (via een tunnel onder de A28) parallel aan het Valleikanaal;
- Het vervangende fietspad voor de Driftakkerweg, parallel aan de rijksweg A28.

Beide fietspaden hebben zowel een recreatieve functie als een utilitaire functie. Binnen de bestemming “Extensieve dagrecreatie en natuurgebied” is de aanleg van fiets- en wandelpaden altijd toegestaan. Vanwege echter het belang van deze twee fietsverbindingen zijn ze specifiek op de plankaart aangeduid.

De fietsverbindingen zijn door middel van een rode bolletjeslijn “globaal tracé langzaamverkeersverbinding” op de plankaart aangeduid. In de voorschriften is de bepaling opgenomen dat de betreffende gronden zijn bestemd voor een langzaam verkeersroute, ter plaatse of binnen een afstand van 30 m tot de aanduiding.

Driftakkerweg

5.4 Sportvoorzieningen

De bestemming “Sportvoorzieningen” is opgenomen voor het te realiseren hockey-complex binnen het plangebied. Binnen deze bestemming zijn de hockeyvelden met bijbehorende voorzieningen toegestaan. Deze voorzieningen betreffen onder andere het clubhuis met kleedruimten, parkeervoorzieningen, lichtmasten en ballenvangers. Voor de inhoud van deze bestemming wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

5.5 Agrarisch gebied

Agrarisch gebied (A)

De bestaande agrarische gronden zijn conform het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 bestemd tot “Agrarisch gebied” en sluit daarmee aan bij het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005 (zie ook hoofdstuk 3). Op deze gronden bevinden zich weinig tot geen aaneengesloten terreinen, die landschapswaarden dan wel natuurwaarden van voldoende belang hebben.

Systeem van grafische (getekende) bouwpercelen

De agrarische bouwpercelen zijn op de plankaart ingetekend (= grafische methode). Het bouwen ten behoeve van het agrarisch bedrijf is alleen toegestaan binnen de op de kaart aangegeven bouwpercelen. In principe dient alle bebouwing, inclusief mest-, sleufsilo's en opslag van grasrollen, op het bouwperceel geconcentreerd te worden. Dit systeem met bouwpercelen wordt algemeen aanvaard als de meest effectieve regeling ter beperking van een ongewenste spreiding van bebouwing.

Omvang van bouwpercelen

De behoefte aan bouwmogelijkheden kan per agrarisch bedrijf en per bedrijfstype sterk verschillen. Voor de omvang van de bouwpercelen is in principe het geldende bestemmingsplan Buitengebied 1996 aangehouden.

Conform het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005 wordt voor de agrarische bedrijven die niet meer volwaardig zijn in principe een kleiner bouwperceel aangehouden. Agrariërs met een zeer beperkte agrarische bedrijfsvoering (het ‘hobbymatig’ houden van vee) krijgen in beginsel een klein bouwperceel.

Bedrijfswoningen

Bij ieder volwaardig agrarisch bedrijf wordt één bedrijfswoning toegestaan. De inhoudsmaat is (met recht) gesteld op 600 m³, waarbij met vrijstelling eventueel 150 m³ extra wordt toegestaan, onder de voorwaarde dat het landschapsbeeld in de directe omgeving van de betreffende woning daardoor niet wezenlijk wordt aangetast.

Met recht wordt 50 m² aan bijgebouwen toegestaan, waarbij alleen indien dat voor het beheer van het betreffende perceel redelijkerwijs nodig kan worden geacht, met vrijstelling eventueel 80 m² kan worden toegestaan.

Nevenactiviteiten agrarische bedrijven

Vanouds zijn agrarische bedrijven gericht op het verkrijgen van een gezinsinkomen door middel van de teelt van gewassen en/of het houden van vee. De laatste jaren richten agrarische bedrijven zich in toenemende mate ook op andere dan deze reguliere agrarische activiteiten. Te denken valt aan een zorgboerderij, theetuin, agro-toerisme ('Bed and Breakfast'), detailhandel, bewerking van agrarische producten et cetera. Ook kan het gaan om de levering van groene en blauwe diensten als agrarisch bedrijf ten gunste van natuur en waterbeheer. De neventakken zijn niet per definitie agrarisch gelieerd. Een neventak kan voor de agrariër een welkome aanvulling betekenen op het inkomen. Tevens wordt met deze nieuwe activiteiten ingespeeld op veranderende wensen van de consument en kan een bijdrage worden geleverd aan imago verbetering van de landbouw in het algemeen. Dit wordt ook wel landbouw met verbrede doelstelling genoemd en vormt een wezenlijk onderdeel van de plattelandsvernieuwing. Door deze verbreding kan de sociaal-economische basis van de agrarische sector en van het buitengebied in het algemeen worden versterkt. Tevens kan met een dergelijke neventak prima worden aangesloten op de wensen en behoeftes die ontstaan door de nieuwe inrichting van het gebied De Schammer.

In de voorschriften van de agrarische bestemming is om bovenstaande redenen een vrijstellingsregeling opgenomen om kleinschalige nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven mogelijk te maken. Voorbeelden van kleinschalige nevenactiviteiten zijn:

- verkoop van ter plaatse voortgebrachte of streekeigen producten,
- realiseren van "bed and breakfast"-appartementen of vakantie-appartementen,
- bezoekers- en cursuscentrum,
- zorgboerderij,
- dierenkliniek,
- opslag en stalling,
- theetuin,
- kamperen bij de boer (zie hierna).

De toegestane nevenactiviteiten zijn afgeleid uit de Modelverordening kleinschalige nevenactiviteiten die de reconstructiecommissie aan de gemeenten ter vaststelling heeft aangeboden. Hieruit is een selectie gemaakt aangezien een deel van de in de modelverordening toegestane activiteiten niet in het onderhavige plangebied passen, of de kans bestaat dat deze op termijn mogelijk zouden kunnen uitgroeien tot een grootschaliger hoofdfunctie. De vloeroppervlakte binnen een bouwperceel t.b.v. niet-agrarische nevenactiviteiten mag mede daarom niet meer dan 300 m² bedragen.

Voor de vrijstelling gelden nadere voorwaarden, zoals: het moet een ondergeschikte nevenactiviteit blijven, er mag geen belemmering van omliggende agrarische bedrijven plaatsvinden, uitsluitend binnen bestaande gebouwen (dus geen nieuwbouw ten

behoefte van de nevenactiviteit) en detailhandel is alleen toegestaan in ter plaatse voortgebrachte producten.

Opgemerkt kan nog worden dat de kleinschalige nevenactiviteiten vanwege het stankaspect geen gevolgen hebben voor de milieuvergunningen van omliggende agrarische bedrijven, mits de Modelverordening kleinschalige nevenactiviteiten is vastgesteld door de raad.

Kamperen bij de boer (kleinschalig kamperen)

Het kleinschalige kamperen bij de boer zal worden beperkt tot agrarische bouwpercelen. In principe worden met vrijstelling 15 standplaatsen per bedrijf in de zomerperiode (15 maart tot en met 31 oktober) toegestaan.

Een soortgelijke regeling voor burgerwoningen (kamperen bij burgerwoningen) wordt niet voorgestaan. Uit oogpunt van concurrentie met het kamperen bij de boer is het kamperen bij burgerwoningen in algemene zin ongewenst. Daar komt bij dat de economische noodzaak bij burgerwoningen niet aan de orde is.

Functieverandering bij vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing als gevolg van bedrijfsbeëindiging

Algemeen

In het licht van de verwachte beëindiging van agrarische bedrijven met 2 tot 4 % per jaar wordt in het plan een verdergaande regeling opgenomen tot functieverandering naar niet-agrarische bedrijfsactiviteiten en wonen. Zowel bij de provincie en de gemeente bestaat de wens tot een ruimhartiger beleid te komen voor functieverandering. Het gaat hierbij om verschillende doelen. Bovenal wordt getracht aan de bestaande waardevolle bebouwing een economisch zinvolle functie te geven die in het landschap past.

Daarnaast wordt getracht bij beëindiging tevens een stuk ontstening te bevorderen van ontsierende overtollige bebouwing. De Ruimte voor Ruimte-regeling is dan ook in de planvoorschriften verwerkt als het gaat om het toestaan van extra woningen.

Enkel bij sloop van alle voormalige (cultuurhistorisch niet waardevolle) bedrijfsgebouwen, met een ondergrens van 1000 m², is de bouw van één extra woning mogelijk.

Het toelaten van niet-agrarische bedrijfsactiviteiten is aan een aantal voorwaarden gebonden die moeten garanderen dat de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied geen geweld wordt aangedaan en er geen broedplaatsen van bedrijven gaan ontstaan die moeilijk te handhaven zijn. Zo is er een maximum gesteld van 500 m² te handhaven bebouwing voor de nieuwe functie, na sloop van ten minste 50% van de bestaande bebouwing.

Daarnaast is in de voorschriften een koppeling gemaakt met een Beschrijving in Hoofdpijnen. In de Beschrijving in Hoofdpijnen worden de belangrijkste uitgangspunten voor ontwikkeling van de Schammer beschreven, waaronder de zonering in natuurgebieden met recreatief medegebruik en extensieve recreatie. Met de koppeling met een Beschrijving in Hoofdpijnen wordt nagestreefd dat de in het gebied voorkomende agrarische en andere bedrijven bij beëindiging als zodanig andere functies kunnen krijgen die passen in de beoogde ontwikkeling van het gebied De Schammer. De toegestane functies dienen te passen binnen de in het Voorlopig Ontwerp opgenomen zonering van de Schammer. Het gaat hier met name om functies en voorzieningen betreffende extensieve recreatie en daarbij behorende of passende, ondersteunende functies en voorzieningen.

De Kopermolen en 't Scham

De boerderij 't Scham en de kaasboerderij de Kopermolen, zoals reeds eerder vermeld, een bijzondere positie ingenomen. Een omschakeling naar een dagrecreatieve functie ligt hier voor de hand. Daarom is er voor gekozen in het bestemmingsplan voor deze twee boerderijen binnen het bouwperceel dagrecreatieve voorzieningen tot een gezamenlijk vloeroppervlakte van 300 m² met recht mogelijk te maken (overige agrarische percelen met vrijstelling). Hiervoor is de aanduiding "dagrecreatieve voorzieningen (RD)" opgenomen.

Dagrecreatieve voorzieningen worden als volgt omschreven: een speeltuin, verhuur van fietsen, en horeca zoals een theetuin, een ijs/snackverkooppunt, een terras en een bezoekers- en cursuscentrum.

Daarnaast is voor de Kopermolen in de regeling opgenomen dat met recht verkoop van zelfbereide zuivelproducten en andere ambachtelijke landbouwproducten mogelijk is tot een maximale verkoopoppervlakte van 100 m². Daarmee is het bestaande verkooppunt in het plan geregeld. Op de plankaart is hiervoor de aanduiding "consumentenverkoop toegestaan" opgenomen.

Paardenbakken

Bij steeds meer percelen waaronder (bedrijfs-)woningen verschijnen paardenbakken. Vanwege de uitstraling van paardenbakken en tredmolens is hiervoor een aparte juridische regeling in het bestemmingsplan wenselijk.

In verband met de rommelige uitstraling en de bijkomende voorzieningen zijn paardenbakken en tredmolens in principe beperkt tot agrarische bouwpercelen en bestemmingsvlakken voor woningen. Het oprichten van paardenbakken buiten bouwpercelen en bestemmingsvlakken is een vorm van verboden gebruik. Wel is het onder voorwaarden mogelijk via vrijstelling een paardenbak buiten het agrarisch bouwperceel of het bestemmingsvlak op te richten. Hierbij dient in ieder geval de paardenbak op een zorgvuldige manier in het landschap te worden ingepast, eventueel door afschermende beplanting die bestaat uit een verscheidenheid van beplanting die van oudsher in de streek voorkomt.

5.6 Bedrijven en wonen

Bedrijven

De op dit moment aanwezige drie niet-agrarische bedrijven zijn bestemd tot "Bedrijven". De bestemmingsregeling is conform het in nieuwe bestemmingsplan Buitengebied 2005.

De hierboven genoemde functies zijn op de plankaart met een bestemmingsvlak aangegeven. Per vlakje is vervolgens een specifieke code (B1, B2 of B3) aangegeven, die verwijst naar de voorschriften.

In de voorschriften wordt dan per situatie/geval in een tabel vermeld welke bebouwingmogelijkheden in dat geval zijn toegestaan (het toegestane aantal bedrijfswoningen, de toegestane oppervlakte bebouwing (in m²) en de maximale goothoogte en hoogte).

De inhoudsmaat van bedrijfswoningen is (met recht) gesteld op 600 m³, waarbij met vrijstelling eventueel 150 m³ extra wordt toegestaan, onder de voorwaarde dat het landschapsbeeld in de directe omgeving van de betreffende woning daardoor niet wezenlijk wordt aangetast.

Wijzigingsbevoegdheid voor bedrijfswoningen

Er zijn wijzigingsbevoegdheden opgenomen om woningen die thans als bedrijfswoning dienst doen te wijzigen in de bestemming "Wonen" of andere functies in de recreatieve en maatschappelijke sfeer (conform het VAB beleid), zodra de bedrijfsactiviteiten ter plaatse beëindigd zijn. Dit biedt allerlei mogelijkheden voor de drie niet-agrarische bedrijven aan de Hessenweg en de Horsterweg om hun bedrijfsfunctie om te zetten in een meer passende functie.

Burgerwoningen

De bestaande burgerwoningen zijn bestemd tot "Wonen". De bestemmingsregeling sluit aan op het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan Buitengebied 2005.

Binnen de bestemming "Wonen" zijn behalve de woning (en eventuele uitbreidingen) ook bijgebouwen, andere bouwwerken en tuinen toegestaan. Daar waar meerdere woningen vlak naast elkaar zijn gelegen is op de kaart het toegestane aantal woningen aangegeven achter de code W (bijvoorbeeld W4). Evenals bij de diverse bedrijfswoningen is bij burgerwoningen de inhoudsmaat (met recht) gesteld op 600 m³.

Het plangebied is gelegen in een kampenlandschap. Het kampenlandschap wordt gekenmerkt door een fijnmazig patroon van forse landschapselementen. De erven zijn relatief ruim van opzet en onregelmatig. Het erf kent een compacte clustering van bebouwing, ingebed in het kleinschalig landschap. Gezien de soms forse bebouwing op erven in het kampenlandschap verzet dit landschap zich in principe niet tegen grotere bouwvolumes op bestaande erven. Hierbij dient echter wel gestreefd naar compactheid en samenhang van gebouwen. Nieuwe bebouwing op het erf dient landschappelijk te worden ingepast als onderdeel van het voormalig, huidige of nieuwe houtwalpatroon in de omgeving. Via vrijstelling wordt eventueel 150 m³ extra toegestaan, onder de voorwaarde dat het landschapsbeeld in de directe omgeving van de betreffende woning daardoor niet wezenlijk wordt aangetast.

Bijgebouwen mogen met recht worden gebouwd binnen het totale bestemmingsvlak voor "Wonen" met een maximum van 50 m². Alleen indien dat voor het beheer van het betreffende perceel redelijkerwijs nodig kan worden geacht, kan met vrijstelling eventueel 80 m² worden toegestaan.

5.7 Infrastructuur

Wegen

De Schammersteeg en bijbehorende bermstroken is in de bestemming "**Wegen**" opgenomen.

Leidingen

Het is van belang om technische infrastructuur zoals straalpaden en gasleidingen in het bestemmingsplan te regelen. Voor deze voorzieningen gelden, afhankelijk van transportcapaciteit, afstandsnormen ten behoeve van veiligheid en onderhoud.

De aardgastransportleiding is als dubbelbestemming op de plankaart aangegeven en de straalverbinding als aanduiding, met een op iedere afzonderlijke voorziening toegespitste, bijbehorende regeling in de voorschriften.

5.8 Waterhuishouding

De huidige hoofdwatergang in het gebied is bestemd tot "Water". De overige watergangen zijn niet afzonderlijk bestemd, deze zijn medebestemd binnen de overige bestemmingen.

Het waterbergingsgebied beslaat het grootste deel van het in het gebied De Schammer te ontwikkelen natuur-/recreatiegebied en een deel van de agrarische gronden. Op de bestemmingskaart is over de daar aanwezige bestemmingen “Agrarisch gebied”, “Extensieve dagrecreatie- en natuurgebied” en “Natuurgebied” een dubbelbestemming “Tijdelijke waterberging” gelegd. Deze regeling moet ervoor zorgen dat de waterbergingscapaciteit hier in de toekomst niet (onnodig) verminderd wordt.

5.9 Ecologische verbindingzones (dubbelbestemming)

In het plangebied zijn een drietal ecologische verbindingzones aanwezig. Het betreft ecologische verbindingzones langs de Barneveldse beek, het Valleikanaal en de A28. Deze verbindingzones hebben een minimale breedte van 30 meter. De gronden waar deze EVZ op zijn geprojecteerd en maken deel uit van het gebied De Schammer of zijn handen van particulieren.

De gronden die deel uit maken van het gebied De Schammer hebben de dubbelbestemming “Ecologische verbindingzone” gekregen. Bij een ecologische verbindingzone gaat het erom om goede verbindingen voor flora en fauna te creëren. In de dubbelbestemming “Ecologische verbindingzone” zijn daarvoor voldoende garanties ingebouwd. Zo kunnen nadere eisen gesteld worden ten aanzien van het bouwen en gebruiken krachtens de andere bestemmingen van de gronden. De zones zijn behalve genoemde dubbelbestemming bestemd voor “Natuurgebied” en “Extensieve dagrecreatie en natuurgebied”. Samen vormen de bestemmingen voldoende garantie voor het creëren van volwaardige ecologische verbindingzones.

De gronden buiten het ontwikkelingsgebied De Schammer langs de Barneveldse beek en de gronden ter plaatse van de vrijwaringszone (Valleikanaal en Barneveldsebeek) hebben de aanduiding ecologische verbindingzone gekregen. In de voorschriften is voor deze zones een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. De wijzigingsbevoegdheid naar Ecologische verbindingzone (dubbelbestemming) geeft de ruimte aan plannen naar een herinrichting van de betreffende waterlopen met een meer natuurlijkere meanderende loop en kleinschalige retentieplekken. Zo kan op het moment dat de snelweg werkelijk verbreed zal worden (dus invulling gegeven wordt aan de vrijwaringszone) de betreffende schakel in de ecologische verbindingzone ook vertaald worden in een dubbelbestemming.

5.10 Archeologie en cultuurhistorie

Archeologie

Voor delen van het plangebied is de aanduiding "gebied met archeologische waarde of verwachtingswaarde" opgenomen. De begrenzing van deze aanduiding is overgenomen conform de kaarten behorende bij het bureauonderzoek naar de archeologische verwachtingswaarden in het plangebied. Dit onderzoek is uitgevoerd door de sectie Archeologie van de gemeente Amersfoort.

De regeling betreft naast de aanwezige nu ook de verwachte archeologische waarde; voor bepaalde soorten werken en werkzaamheden m.n. afgraven/grondroeringen (niet zijnde bouwen) geldt nu overal een aanlegvergunningsvereiste, ook binnen een bouwperceel; ook daar kunnen immers archeologische waarden voorkomen. Bedacht dient te worden dat een aanlegvergunningsvereiste in dit kader meestal enkel een signaalfunctie heeft. Alleen indien er waarden worden aangetroffen, worden deze óf opgegraven óf na onderzoek weer toegedekt. Vervolgens is er meestal geen belemmering meer voor de beoogde activiteiten. Verder blijven "normaal beheer en onderhoud" mogelijk zonder aanlegvergunning.

Cultuurhistorie

In het gebied is een oude eng aanwezig. In verband met het cultuurhistorisch belang van de oude eng in het gebied ten zuiden van de Schammersteeg is deze eng nader beschermd in het bestemmingsplan. De eng is herkenbaar als een bolle akker. Bij een zogenaamde "bolle akker", zijn twee elementen beschermenswaardig, namelijk de "openheid" en het "reliëf".

Voor de betreffende eng is op de plankaart de aanduiding "cultuurhistorisch landschapselement" opgenomen worden. Aan deze aanduiding wordt een aanlegvergunningstelsel gekoppeld voor wat betreft in ieder geval het bebossen, het diepploegen en het uitvoeren van graafwerkzaamheden.

Waardevol landschapselement

De Schammersteeg is op de plankaart aangeduid als "waardevol landschapselement", met de bedoeling om de ter plaatse voorkomende waardevolle landschapselementen, zoals bomenrijen, singel- en laanbeplanting en waterlopen, te beschermen.

5.11 Landgoederen

De gemeente heeft in het kader van de beoordeling van initiatieven voor nieuwe landgoederen een beleidsnotitie met randvoorwaarden opgesteld, welke zoveel mogelijk aansluit bij de huidige bekende beleidsinzichten van de betrokken instanties. De gemeente heeft in haar ontwikkelingsvisie uitgesproken dat zij onder voorwaarden wil meewerken aan de ontwikkeling van nieuwe landgoederen in het buitengebied, mits de meerwaarde hiervan duidelijk is aangetoond en de agrarische belangen niet onevenredig worden benadeeld.

De gemeente is van mening dat landgoederen in dit gebied niet bij voorbaat uitgesloten moeten worden. In het bestemmingsplan is daarom een wijzigingsbevoegdheid voor de vestiging van nieuwe landgoederen opgenomen voor de gronden met een agrarische bestemming. Deze wijzigingsbevoegdheid naar landgoederen is conform de regeling in het nieuwe voorontwerp-bestemmingsplan Buitengebied voor het overige buitengebied van de gemeente Leusden.

De criteria c.q. voorwaarden voor de nieuwe landgoederen zijn afgestemd op de specifieke situatie in het plangebied en de landschappelijke kenmerken en bijzonderheden. Zo is specifiek aandacht besteed aan de cultuurhistorische en landschappelijke waarden van de bolle akker (oude eng) in het gebied ten zuiden van de Schammersteeg.

6 OVERLEG EN UITVOERBAARHEID

6.1 Economische uitvoerbaarheid

De Schammer

De totale projectkosten voor De Schammer worden geraamd op € 9,5 miljoen. Dit is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

De investeringskosten voor het inrichtingsplan zijn geraamd op **€ 3,3 miljoen**

De kosten voor de totale grondverwerving worden geraamd op **€ 2,8 miljoen**

De gekapitaliseerde beheerskosten zijn geraamd op **€ 3,4 miljoen**

De dekking bestaat enerzijds uit subsidies en overige bijdragen van derden (€ 3,2 miljoen)en anderzijds uit bijdragen van de vier initiatiefnemers en het Utrechts Landschap (totaal € 6,3 miljoen). De verdeling over de partijen is ook in de samenwerkingsovereenkomst voor “De Schammer” vastgelegd.

Hierbij is voor de grondverwerving uitgegaan van verwervingsprijzen op basis van volledige schadeloosstelling conform de onteigeningswet. De inzet is om langs minnelijke weg de benodigde gronden te verwerven. Het bestemmingsplan biedt echter ook de mogelijkheid om als basis te dienen voor een onteigeningsplan.

Door enerzijds een planologisch regiem te vestigen dat in het uiterste geval onteigening mogelijk maakt en door anderzijds van tevoren afspraken te maken over de bijdragen van de partijen is de economische uitvoerbaarheid van het plan gewaarborgd.

Hockeyvelden

De verplaatsing van het hockeycomplex maakt deel uit van de grondexploitatie van “Valleipark”. De gemeente Leusden heeft hierover overeenstemming met de ontwikkelende partij. De realisatie van de hockeyvelden heeft daarmee geen financiële relatie met de realisatie van het inrichtingsplan “De Schammer”

6.2 Inspraak en overleg

Voorgeschiedenis

In het onderzoek naar de haalbaarheid van het recreatiegebied De Schammer zijn in 2003 twee voorbeelden uitgewerkt van hoe het gebied er uit zou kunnen gaan zien. Deze modellen waren begin 2004 basis om bewoners van Amersfoort, Leusden, belangenorganisaties en bedrijfsleven hun ideeën over de invulling van het gebied naar voren te laten brengen. Vrijwel iedereen gaf de voorkeur aan een minder intensieve vorm van recreatie.

Vanuit die gedachte hebben belangstellenden vervolgens meegedacht over een concrete invulling van het gebied. Bureau Oranjewoud heeft die gedachten betrokken bij de ontwikkeling van een concept-inrichtingsplan. Dit plan is vervolgens gepresenteerd aan de bewoners, belangenorganisaties en andere belanghebbenden.

Inloopavond fietstunnel en fietspad Valleikanaal

Op donderdag 3 februari 2005 konden bewoners en belanghebbenden uit Amersfoort en Leusden tijdens een inloopavond in wijkcentrum het Klokhuis in Amersfoort informatie krijgen over de toekomstige fietstunnel onder de A28 en het fietspad in de wijk Schuilenburg. Bezoekers konden hun vragen stellen aan leden van de werkgroep A28 (bestaande uit medewerkers van de gemeente Amersfoort, Leusden en provincie Utrecht) en het was mogelijk om het ontwerp van de tunnel op een aantal fotomontages te bekijken. Meer dan 100 mensen bezochten de avond.

Alle bezoekers konden die avond een reactie geven op het ontwerp van de fietstunnel en het fietspad. De ontwerpen zijn overwegend positief ontvangen. De reacties betreffen met name de sociale veiligheid in en rondom de tunnel, behoud van het groen in de wijk, en de goede uitbreiding van de fietsmogelijkheid tussen Amersfoort en Leusden. Het ontwerp is op basis van deze uitkomsten aangepast.

Informatieavond Inrichtingsplan

Op woensdag 22 juni 2005 werd een informatieavond gehouden in Motel Van der Valk in Leusden. De aanwezigen kregen een toelichting op het inrichtingsplan door wethouder Piet Keizer (Leusden) en projectleider Lidy Schoon (provincie Utrecht). Aanluitend werd een informatiemarkt gehouden waar vragen konden worden gesteld aan de projectgroepleden.

Tijdens deze informatiebijeenkomst zijn een aantal inspraakreacties ingediend. Deze waren voornamelijk gericht op de fietspaden en het wandelpad in de buurt van Stoutenburg. Naar aanleiding van deze reacties is besloten om het in het Ontwerp-Inrichtingsplan opgenomen wandelpad bij Stoutenburg (verbinding tussen de Hessenweg en de Horsterweg) niet op te nemen in het bestemmingsplan.

Inspraak en vooroverleg bestemmingsplan

Op basis van het inrichtingsplan is een voorontwerp-bestemmingsplan gemaakt. Daarmee is een formele inspraakprocedure gevolgd. Op een drukbezochte inloopavond, gehouden tijdens de periode dat het voorontwerp ter inzage lag, konden bewoners, belangenorganisaties en andere belangstellenden een toelichting krijgen op het plan.

Kijkend naar de aard en inhoud van de ontvangen inspraakreacties is geconcludeerd dat het voorontwerp-bestemmingsplan mag rekenen op brede maatschappelijke acceptatie. De inspraakreacties zijn verwerkt in een commentaarnota die op 10 januari j.l. door het college is vastgesteld en is toegezonden aan de insprekers.

Naast de inspraakronde is het voorontwerpbestemmingsplan op grond van artikel 10 van het Besluit op de ruimtelijke ordening voorgelegd aan de overlegpartners. De resultaten van het gevoerde overleg zijn ook opgenomen in de genoemde commentaarnota.

Het bestemmingsplan is vervolgens besproken in de Provinciale Planologische Commissie op 26 januari 2006. De resultaten hiervan zijn eveneens opgenomen in de commentaarnota.

6.3 Ontwerp bestemmingsplan

Het ontwerp van het bestemmingsplan “De Schammer 2006” heeft, op grond van artikel 23 WRO, vanaf 2 maart 2006 tot en met 12 april 2006 ter inzage gelegen. Bij de terinzagelegging is naast het voorliggende ontwerp-bestemmingsplan ook de commentaarnota inspraak & overleg ter inzage gelegd. Gedurende deze periode is iedereen in de gelegenheid gesteld om zijn of haar zienswijzen kenbaar te maken. Van een en ander is vooraf openbare kennisgeving gedaan in de Nederlandse Staatscourant en ook op de in de gemeente gebruikelijke wijze.

Naar aanleiding van de terinzagelegging zijn 11 zienswijzen ingekomen. Alle zienswijzen zijn binnen de termijn van terinzagelegging binnengekomen en daarom in beschouwing genomen.

De resultaten van de zienswijzen zijn in een afzonderlijke nota zienswijzen verwoord. Op deze plaats wordt dus slechts verwezen naar deze afzonderlijke nota.

7 LITERATUURLIJST

- Nota ruimte, Ministerie VROM, 2004
- Agenda voor een Vitaal platteland, Ministerie van LNV, 2004
- Waterbeleid in de 21e eeuw, Commissie waterbeleid 21e eeuw, 2000
- Nota Belvédère, Ministerie van VROM, OCW, LNV en V&W, 1999
- Vogelrichtlijn, Raad van Europese Gemeenschappen, 1979
- Habitatrichtlijn, Raad van Europese Gemeenschappen, 1992
- Streekplan Utrecht 2005-2015, Provincie Utrecht, 2004
- Strategisch Mobiliteitsplan Utrecht, Provincie Utrecht, 2005
- Provinciaal Waterhuishoudingsplan 2005-2010, Provincie Utrecht, 2005
- Provinciaal Milieubeleidsplan 2005-2010, Provincie Utrecht, 2005
- Natuurgebiedsplan Gelderse Vallei, Provincie Utrecht, 2001
- Reconstructieplan Gelderse Vallei/ Utrecht-Oost, Provincie Utrecht en Provincie Gelderland, 2005
- Venster op de Vallei, Stichting Utrechts Landschap, 2000
- Waterbeheersplan 2004-2007, Waterschap Vallei & Eem, 2004
- Integrale ontwikkelingsvisie 'Binnen in het buitengebied, AmerAdviseurs, 2004
- Landschapsonwikkelingsplan Gelderse Vallei, Brons + Partners landschapsarchitecten, 2005
- Beleidsplan Verkeer en vervoer 2001-2010, Gemeente Leusden, 2001
- Milieubeleidsplan 2004-2007, Gemeente Leusden, 2004
- Welstandsnota, Gemeente Leusden, 2004
- Beleidsplan toerisme en recreatie, gemeente Leusden, 1994
- Bestemmingsplan Buitengebied 1996, gemeente Leusden, 1996
- Cultuurhistorische atlas provincie Utrecht, provincie Utrecht, 2005
- www.grebbelinie.nl
- Externe veiligheid A28 Utrecht-Amersfoort, Adviesgroep AVIV, 2003
- Voorlopig Ontwerp Recreatie- en natuurgebied de Schammer, OD205, januari 2006
- Inrichtingsplan Hockeyvelden, vastgesteld door college van B&W (d.d. 7 februari 2006), De Meent
- Archeologische Inventarisatie Plangebied de Schammer, Sectie Archeologie gemeente Amersfoort, december 2005
- Memo verkeer de Schammer, RB/I&B-BW gemeente Leusden, september 2005
- m.e.r.-beoordeling de Schammer, vastgesteld door college van B&W (d.d. 27 september 2005), Adecs Oost BV
- Geologische beschrijving projectgebied De Schammer te Leusden, Syncera Geodata BV, september 2005
- Flora- en faunaonderzoek De Schammer, OD205, juli 2005
- Effect van de Schammer, berekening van verandering in grondwaterstanden, HKV Lijn in water, september 2005
- Quick Scan bodemkwaliteitsgegevens De Schammer, gemeente Leusden, afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling, 13 februari 2006
- TNO rapportnr. 006.3685.01.02 Berekening luchtkwaliteit De Schammer in de gemeente Leusden, maart 2006

BIJLAGE 1

ONDERZOEK FLORA EN FAUNA

PROVINCIE UTRECHT
verslag flora- en faunaonderzoek De Schammer

2193-2000
augustus 2005

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING

1.	INLEIDING	7
2.	HET ONDERZOEKSGBIED EN WERKWIJZE	9
2.1	Het onderzoeksgebied	9
2.2	Werkwijze	11
3.	FLORA EN FAUNA	13
3.1	Planten	13
3.2	Zoogdieren	13
3.3	Vogels	15
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	15
3.5	Insecten en ongewervelden	15
4.	GEVOLGEN VAN DE AANLEG EN DE INRICHTING VAN DE SCHAMMER	17
4.1	Gevolgen	17
4.2	Maatregelen om gevolgen te beperken of te compenseren	18
5.	CONCLUSIES	19
6.	LITERATUUR	21

SAMENVATTING

Om na te gaan of voor de inrichting van het gebied van de Schammer ten behoeve van waterberging, recreatie en natuur een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is, is door OD205 stedenbouw, onderzoek en landschap bv een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige planten- en diersoorten. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van soorten, die op grond van de Flora- en faunawet beschermd zijn.

Volgens opgave van het natuurloket zijn de kilometerhokken waarin het onderzoeksgebied ligt, goed onderzocht op planten en kunnen er twee beschermde plantensoorten van lijst 1 van de Flora- en faunawet voorkomen. Het betreft Dotterbloem (*Caltha palustris*) en Zwanenbloem (*Butomus umbellatus*). Dit zijn soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Tijdens het veldwerk zijn deze of andere beschermde plantensoorten niet aangetroffen.

Uit het onderzoek blijkt dat in het gebied van de diersoorten die wettelijk beschermd zijn, in ieder geval de Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en een soort uit het Groene kikker-complex (*Rana esculenta* cf) voorkomen. Voorts is het waarschijnlijk dat ook de Bruine kikker (*Rana temporaria*) en de Gewone pad (*Bufo bufo*) in een deel van het gebied voorkomen.

In de graslanden is het broeden van Kievit (*Vanellus vanellus*), Scholekster (*Haematopus ostralegus*), Grutto (*Limosa limosa*), Tureluur (*Tringa totanus*), Meerkoet (*Fulica atra*), Waterhoen (*Gallinula chloropus*), Wilde eend (*Anas platyrhynchos*) en Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) vastgesteld. In de houtwallen knotwilgen en de bomen langs de Schammersteeg broeden: Merel (*Turdus merula*), Zanglijster (*Turdus philomelos*), Roodborst (*Erithacus rubecula*), Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), Fluitser (*Phylloscopus sibilatrix*), Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), Vink (*Fringilla coelebs*), Koolmees (*Parus major*), Heggemus (*Prunella modularis*) en Zwarte kraai (*Corvus corone*).

Van de zoogdieren zijn de Haas (*Lepus europeus*) en sporen van de Mol (*Talpa europea*) waargenomen. Langs de Schammersteeg ligt een vliegroute van de Dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Het voorkomen van de Egel (*Erinaceus europeus*) en een aantal andere zoogdiersoorten uit lijst 1 van de Flora- en faunawet is niet vastgesteld, maar wel mogelijk.

Beschermde vissoorten zijn niet in het gebied aangetroffen. Het is mogelijk dat Beroepje (*Noemacheilus barbatulus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*) in het deel van de Barneveldse Beek dat door het plangebied loopt, voorkomen. Beide zijn soorten uit lijst 2 van de Flora- en faunawet.

Als gevolg van de aanleg van De Schammer zullen voor de meeste soorten betere leefomstandigheden ontstaan. Hierdoor kunnen de populaties in omvang toenemen. De vliegroute van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) zal blijven bestaan en door het opvullen van de gaten in de bomenrij aan kwaliteit winnen.

Door de voorgestelde ingrepen in de Barneveldse Beek kan het leefmilieu van Beroepje (*Noemacheilus barbatulus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*) (indien aanwezig) daar tijdelijk verstoord worden. Door de ingrepen ontstaan echter betere omstandigheden voor deze soorten. Snelle herkolonisatie uit

andere delen van de beek is mogelijk.

De enige soorten die er op achteruit gaan zijn de weidevogels. Als gevolg van de herinrichting kunnen Grutto (*Limosa limosa*) en Tureluur (*Tringa totanus*) uit het gebied verdwijnen. Beide soorten broeden met enkele paren in het gebied. In het nabij gelegen plan Bloeidaal zal het voor deze soorten geschikte biotoop worden uitgebreid.

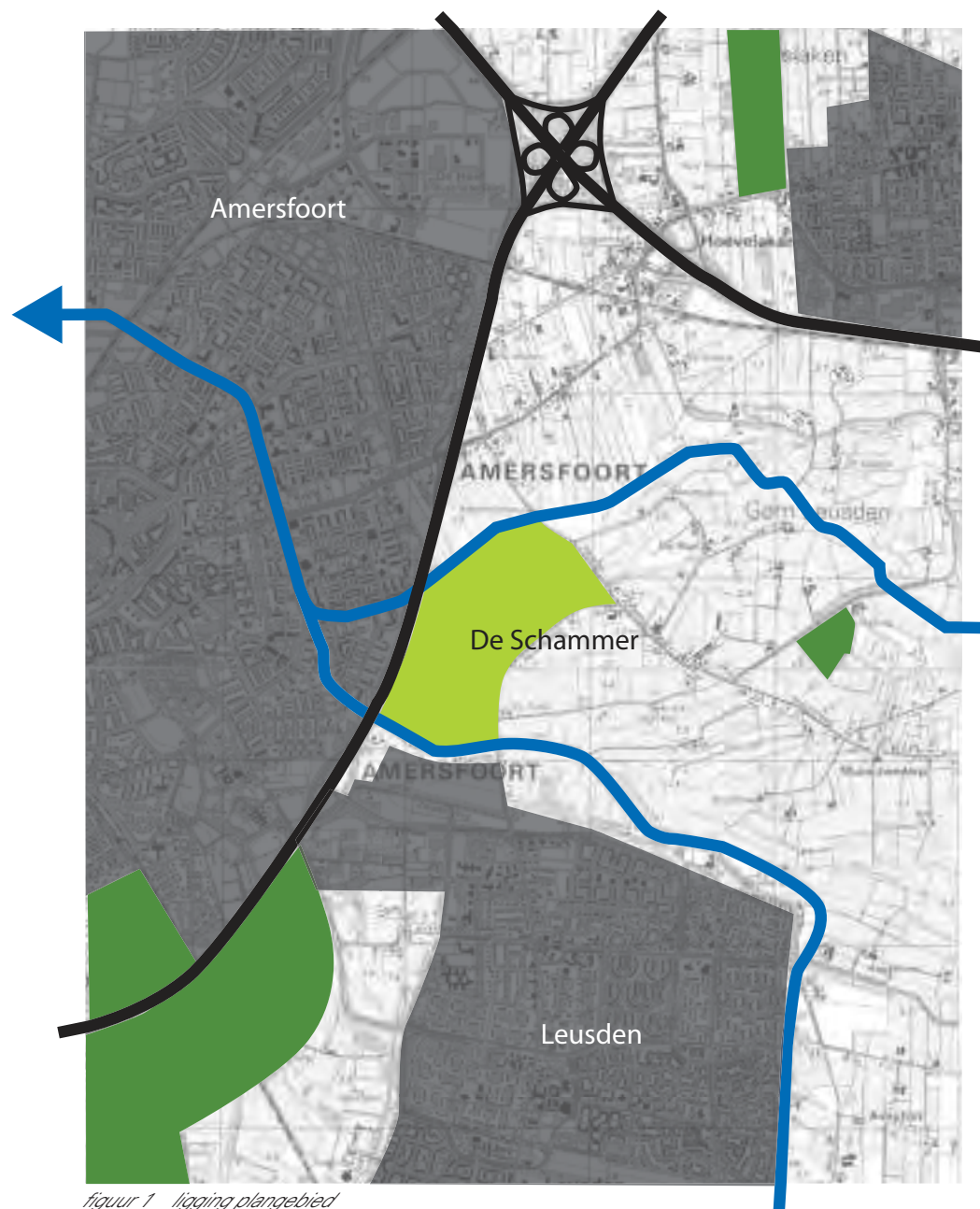
Het voorgaande houdt in dat er ten behoeve van de aanleg van De Schammer, met uitzondering van een algehele herprofilering van de Barneveldse Beek, geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd hoeft te worden, mits de werkzaamheden buiten de broedtijd beginnen en bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met eventueel aanwezige broedende vogels. Aanbevolen wordt echter om een ontheffing aan te vragen voor het verstoren van BERPJE (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*).

1. INLEIDING

In 2002 is de Flora- en faunawet van kracht geworden. In deze wet zijn bepalingen opgenomen die het verstoren van beschermde planten en dieren of het vernietigen van hun leefmilieu verbieden. Voor veel ruimtelijke plannen betekende dit dat een ontheffing ingevolge artikel 75, vierde lid, onderdeel C van de Flora en faunawet nodig was. De Flora- en faunawet is sedert 23 februari 2005 gewijzigd en vereenvoudigd. Er worden nu drie categorieën beschermde soorten onderscheiden: algemene soorten, minder algemene soorten en streng beschermde soorten. De betreffende soorten zijn vermeld in lijst 1, respectievelijk 2 en 3. Voor de algemene soorten geldt bij ingrepen ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling of ruimtelijke inrichting een vrijstelling, voor de minder algemene geldt alleen een vrijstelling indien gewerkt wordt met een goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is een ontheffing nodig. Een ontheffing wordt alleen verleend als aan een aantal, in de wet omschreven voorwaarden is voldaan. Effecten op beschermde planten en dieren moeten worden gecompenseerd. De procedure voor een ontheffing is onafhankelijk van de procedures op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.

Overigens geldt ten alle tijden de zorgplicht voor alle soorten, dat wil zeggen: er moet zorgvuldig met de soorten en de individuele planten en dieren worden omgegaan. Zowel bij een vrijstelling als een ontheffing, dienen schadelijke handelingen tot een minimum te worden beperkt. Broedende vogels mogen nooit verstoord worden.

Om na te gaan of voor de inrichting van het gebied van De Schammer ten behoeve van waterberging, recreatie en natuur een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is, is door OD205 stedenbouw, onderzoek en landschap bv een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezige planten- en diersoorten. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van soorten, die op grond van de Flora- en faunawet beschermd zijn.

2. HET ONDERZOEKSGBIED EN WERKWIJZE

2.1 Het onderzoeksgebied

De Schammer is een grotendeels laag gelegen gebied tussen het Valleikanaal en de Barneveldse Beek aan de oostzijde van de A 28. Binnen dit gebied zullen recreatieve voorzieningen voor de regio ontwikkeld worden in combinatie met ruimte voor waterberging en versterking van de natuur. Dit zal de vorm krijgen van een beeldbepalend, bovenlokaal project: De Schammer. Belangrijke randvoorwaarden voor het plan zijn dat rekening wordt gehouden met het behoud van het landelijke karakter van het gebied en dat geen massale vormen van recreatie worden aangetrokken.

Het gebied dat opnieuw ingericht zal worden omvat het bergingsgebied, de zone langs de rijksweg alsmede de lage zone langs het Valleikanaal. Daarnaast omvat het een nieuw aan te leggen complex Hockeyvelden. Ook de Barneveldse Beek en een deel van de noordoever van deze beek horen bij het plangebied. Voor de noordoever zijn de werkzaamheden ten behoeve van de functie van ecologische verbindingszone inmiddels uitgevoerd.

De locatie ligt in de kilometerhokken 157-462 en 157-463. Volgens bodemkaart 1:50 000 (kaartblad 26/32, 1966)¹ bestaat het overgrote deel van het plangebied uit Beekeerdgronden (lemig fijn zand met veraarde bovenlaag). In het zuidelijke deel liggen hoge bruine enkeerdgronden. Deze gronden liggen op de plaats van de vroegere eng. De boerderij 't Scham ligt op de noordrand van deze gronden. Tegen de A 28 aan liggen moerige eerdgronden. Dit zijn gronden met resten van veen in de bovenlagen op een ondergrond van zand. Het is mogelijk dat het veen door oxidatie inmiddels geheel of grotendeels is verdwenen. Hier ligt ook het laagste deel van het plangebied.

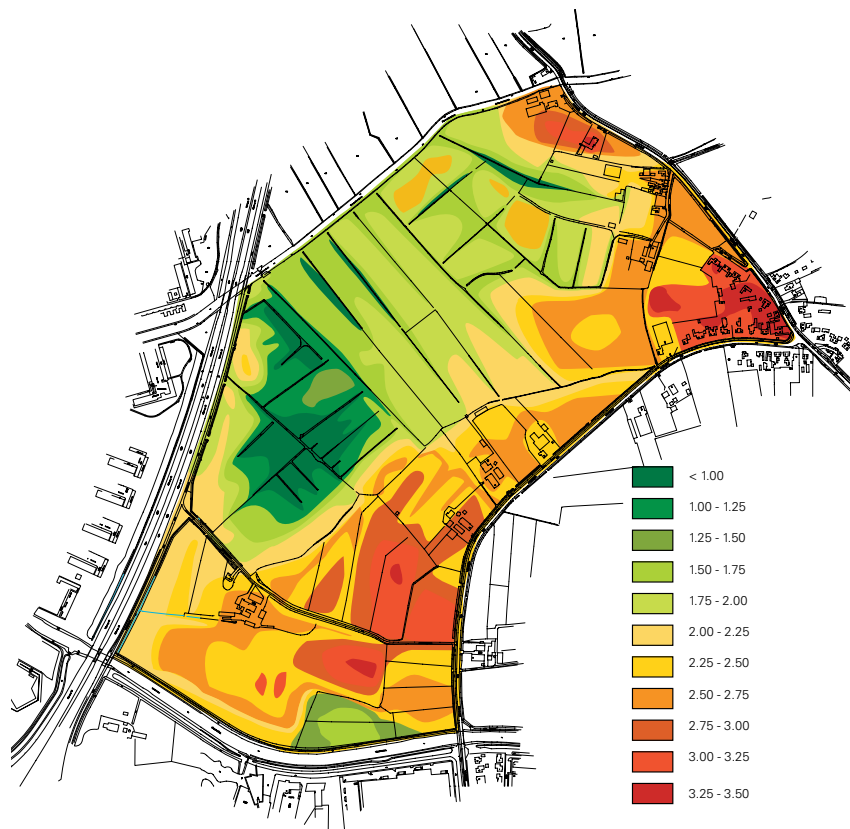
Het gebied ligt op de overgang van een golvend dekzandgebied met lage ruggen naar het dal van de Barneveldse beek. Hierdoor zijn er duidelijke hoogte verschillen in het gebied aanwezig. Het laagste deel ligt rond de NAP + 1,00 m, het hoogste rond de NAP + 3,50.

Langs de rand is enige bebouwing aanwezig. Deze bestaat uit een tweetal boerderijen langs de Hessenweg, de bebouwing van de kern Stoutenburg, drie woonboerderijen langs de Horsterweg en een voormalige boerderij ('t Scham) en een woonhuis aan de Schammersteeg.

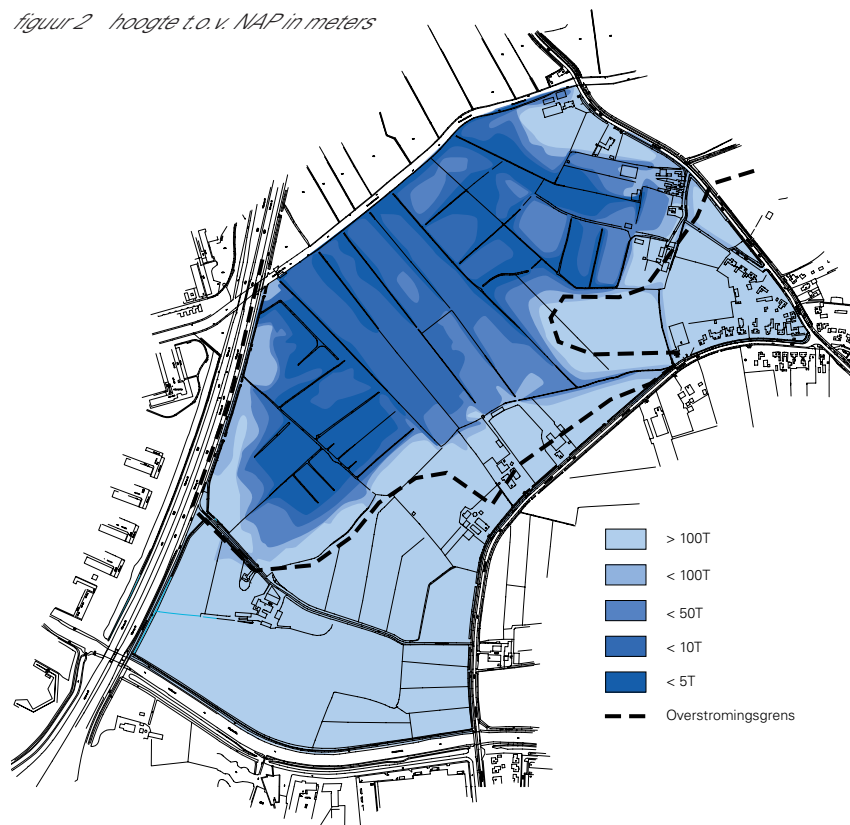
De gronden zijn in gebruik als grasland of, op de wat hogere gronden, als maisakker. Langs het Valleikanaal ligt een laagte als restant van een vroegere meander van de Modderbeek. Aan de noordzijde wordt deze laagte begrensd door een steilrand. De laagte zelf lag dit jaar braak. Het stuk was vrij dras en was begroeid met forse planten van de Blaartrekkende boterbloem.

Een groot deel van het gebied maakt deel uit van het regionale bergingsgebied van de Barneveldse Beek. De grens van het bergingsgebied valt vrijwel samen met de lijn waarbinnen eens in de honderd jaar een inundatie is te verwachten. In het plangebied ligt de vroegere enk bij 't Scham op een hoger deel. De langs de enk lopende Schammersteeg vormt de waterscheiding tussen de stroomgebieden van de Barneveldse Beek en de Modderbeek (het huidige

¹. Stichting voor Bodemkartering: Bodemkaart van Nederland 1:50 000, kaartblad 6 West en 32 West. Wageningen 1966.

figuur 2 hoogte t.o.v. NAP in meters

figuur 3 kans op inundatie (<5T: kans op inundatie eens in de vijf jaar of vaker)

Valleikanaal). Het gebied ten noorden van de Schammersteeg watert af op de Barneveldse Beek; dat ten zuiden van de Schammersteeg op het Valleikanaal. In de Barneveldse beek ligt een stuw met ingebouwde vistrap. Binnen het gebied dat op de Barneveldse Beek afwatert, is er sprake van twee peilgebieden. De afwatering van het westelijke deel vindt beneden de stuw plaats. Voor de waterhoogte in de Barneveldse Beek boven de stuw geldt een streefpeil van NAP +0,60 m in de winter en + 0,80 m in de zomer. Beneden de stuw is het streefpeil gedurende het hele jaar NAP + 0,45 m. Door stuwing benedenstrooms wordt dit peil echter regelmatig overschreden.

2.2 Werkwijze

De inventarisatie is met name gericht op de aanwezigheid van beschermde soorten voorzover dat nodig was als aanvulling op bestaande informatie. Volgens de informatie van het natuurloket was het gebied, met uitzondering van de planten, matig tot niet onderzocht.

Voor een vergelijkbaar gebied aan de noordkant van de Barneveldse Beek is in het kader van de ontwikkeling van Wieken-Vinkenhoeve eind 1999 door V. van Laar en E.H. van Beers een overzicht van de bekende faunawaarnemingen gemaakt. In 2003 is opnieuw een rapport opgesteld ten behoeve van de beoordeling van de natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Beide rapporten zijn als leidraad gebruikt voor mogelijk te verwachten soorten.

2.2.1 Flora

Volgens het globaal rapport van het natuurloket zijn de kilometerhokken waarbinnen het plangebied ligt, goed onderzocht voor het aspect flora. Er is opgegeven dat binnen deze kilometerhokken 2 beschermde plantensoorten voorkomen van lijst 1. Dit zijn soorten waarvoor bij uitvoering van plannen voor ruimtelijke herinrichting een vrijstelling geldt. Om deze reden is er geen uitvoerig flora-onderzoek uitgevoerd. Wel is tijdens veldbezoeken gelet op de aanwezigheid van beschermde soorten.

2.2.2 Broedvogels

Het broedvogelonderzoek is gedaan door middel van territoriumkartering. Hiervoor is vier maal een bezoek aan het gebied gebracht. Hierbij is vooral aandacht besteed aan de weidevogels en met name aan de rode lijst soorten Grutto en Tureluur. Het zijn met name de weidevogels die gevolgen zullen ondervinden van de herinrichting van het gebied. Daarnaast is aandacht besteed aan de broedvogelsoorten in de schaarse opgaande begroeiing, zoals verspreide struiken en (knot-)bomen en houtsingels, en oeverbegroeiing. Elementen die gehandhaafd blijven, zoals erven en de eikenlaan langs de Schammersteeg, zijn niet intensief onderzocht. Het veldwerk vond plaats op 5 april, 11 april, 25 april en 26 mei.

2.2.3 Zoogdieren

Van de zoogdieren zouden Haas (*Lepus europeus*), Egel (*Erinaceus europeus*), Mol (*Talpa europea*), Vos (*Vulpes vulpes*), Bunzing (*Mustela putorius*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Muskusrat (*Ondatra zibethicus*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), Tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*), Veldmuis (*Microtus arvalis*) en een aantal vleermuissoorten kunnen voorkomen.

Met uitzondering van de vleermuizen zijn dit soorten uit lijst 1 van de flora- en faunawet. Dus soorten waarvoor een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingsprojecten.

Het onderzoek is daarom toegespitst op de aanwezigheid van vleermuizen, met name in het gebied van de Schammersteeg en de daaraan grenzende houtwallen. Er is kort na zonsondergang ('uitvliegen') en kort voor zonsopgang (terugkeer en tijdelijk 'zwermen') onderzoek gedaan naar potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast is het gebied rond de Schammersteeg in de nachtelijke uren tussen avond- en ochtendonderzoek onderzocht op vaste foerageerplaatsen en routes. De inventarisatie is, in samenwerking met het bureau Groenteam, verricht door drs. J. Mulder.

Het onderzoek langs de Schammersteeg is verricht in 2005, op de avond en begin nacht van 17 mei en gedurende de gehele nacht van 8 juni volgens onderstaande methode:

- bij daglicht is een visuele inspectie van potentiële verblijfplaatsen verricht (in dit geval met name bomen) waarbij is gezocht naar gaten, spleten en keutels;
- vervolgens heeft gedurende de nacht nadere inventarisatie plaatsgevonden met behulp van een batdetector (type Petterson D240x), met een sterke lamp (Mac Charger) als aanvullend middel voor determinatie (gedrag, grootte en manier van vliegen en jagen) en voor exemplaren die zich buiten bereik van de batdetector bevinden;

2.2.4 Amfibieën

Tijdens de veldbezoeken is aandacht besteed aan de aanwezigheid van amfibieën. Op een aantal plaatsen in de zijsloten van de Barneveldse Beek is tegelijk met de bemonstering op vissen ook gekeken naar de aanwezigheid van zowel volwassen dieren als larven. De monsternamen vond plaats op 25 april en 26 mei.

2.2.5 Vissen

Van de vissen zijn de volgende beschermde soorten uit de Barneveldse Beek bekend: Bermpje (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*). Het binnen het plangebied gelegen deel van de Barneveldse Beek is niet op de aanwezigheid van deze soorten bemonsterd. Wel is in de sloten die met de Barneveldse beek in verbinding staan naar deze soorten gezocht. Daarbij is tevens gekeken de mogelijke aanwezigheid van Bittervoren (*Rhodeus ciriceus*). De monsternamen vond plaats op 25 april en 26 mei.

3. FLORA EN FAUNA

3.1 Planten

Het natuurloket geeft aan dat beide kilometerhokken goed onderzocht zijn voor vaatplanten. Er kunnen twee beschermde soorten voorkomen van lijst 1. Noch deze soorten, noch andere beschermde soorten zijn tijdens de veldbezoeken waargenomen. Het is echter niet uitgesloten dat één of twee soorten (Gewone dotterbloem en Zwanebloem) toch in het gebied voorkomen.

3.2 Zoogdieren

Van de soorten die mogelijk in het gebied kunnen voorkomen zijn Haas (*Lepus europeus*) en Mol (*Talpa europea*) waargenomen.

Bij het vleermuisonderzoek vertoonden de bomen aan de Schammersteeg bij inspectie bij daglicht geen duidelijke sporen van potentiële verblijfplaatsen.

Op 17 mei verschenen de eerste exemplaren van Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), voor de tijd van het jaar relatief laat na zonsondergang (vanaf 22.03 uur). In ongeveer een half uur tijd vlogen er 14 exemplaren vanuit de richting van de snelweg langs de Schammersteeg. In die tijd vlogen er ook 2 exemplaren richting snelweg. Na dat eerste halfuur werd slechts incidenteel een dwergvleermuis waargenomen, zonder duidelijke vliegrichting. Andere soorten vleermuizen werden niet waargenomen.

Op 8 juni verschenen de eerste drie exemplaren van de Gewone dwergvleermuis om 22.18 uur, vrij kort na zonsondergang. Vanaf dat moment vlogen er in een periode van 45 minuten 28 exemplaren door de laan (vanuit de richting van de snelweg), 5 dieren vlogen in tegengestelde richting en 6 dieren konden niet visueel worden waargenomen (waardoor de vliegrichting niet kon worden vastgesteld).

Alle ook visueel waargenomen dieren vlogen in een vrij rechte lijn op 2 tot 4 meter hoogte boven de Schammersteeg tussen de bomen. Na die eerste 45 minuten liepen in de loop van de nacht de aantallen terug en werden overal individuele dieren foeragerend waargenomen zonder duidelijke vliegrichting, ook hoger in de boomkronen. Mogelijk 'druppelen' de dieren al foeragerend terug van hun foerageertocht richting verblijfplaats of maken gebruik van andere routes terug naar hun vaste verblijfplaats.

Wederom werden geen andere soorten vleermuizen waargenomen.

Binnen het plangebied is het (incidenteel) voorkomen van een aantal andere zoogdieren waarschijnlijk. Dit betreft: Egel (*Erinaceus europeus*), Vos (*Vulpes vulpes*), Bunzing (*Mustela putorius*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Muskusrat (*Ondatra zibethicus*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), Tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*) en Veldmuis (*Microtus arvalis*).

Er zijn aanwijzingen dat Boommarters vanuit (of naar) het Landgoed Stoutenburg door het plangebied trekken. (in km-hok 157-463 is in 2004 een dode Boommarter als verkeersslachtoffer gevonden.) Door de voorgestelde inrichting zal het gebied op termijn aantrekkelijker worden voor deze dieren.

figuur 4 broedende weidevogels

3.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek is in de graslanden het broeden van Kievit (*Vanellus vanellus*), Scholekster (*Haematopus ostralegus*), Grutto (*Limosa limosa*), Tureluur (*Tringa totanus*), Meerkoet (*Fulica atra*), Waterhoen (*Gallinula chloropus*), Wilde eend (*Anas platyrhynchos*) en Knobbelzwaan (*Cygnus olor*) vastgesteld. Het gaat om de volgende aantallen:

soorten	ten noorden van de Schammersteeg	ten zuiden van de Schammersteeg (excl. oever Valleikanaal)
	8-10 paar	7 – 10 paar
Scholekster	6 paar	3 à 4
Grutto	5 à 6 paar	-
Tureluur	2 à 3 paar	1 paar
Wilde eend	6 paar	-
Meerkoet	4 paar	-
Waterhoen	2 paar	-
Knobbel zwaan	2 paar	-

In de houtwallen knotwilgen en de bomen langs de Schammersteeg broeden: Merel (*Turdus merula*), Zanglijster (*Turdus philomelos*), Roodborst (*Erithacus rubeluc*), Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), Fluiters (*Phylloscopus sibilatrix*), Tjiftjaf (*Phylloscopus collybita*), Vink (*Fringilla coelebs*), Koolmees (*Parus major*), Heggemus (*Prunella modularis*) en Zwarte kraai (*Corvus corone*).

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Tijdens het veldwerk zijn Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en een soort uit het Groene kikker-complex (*Rana esculenta* cf) vwaargenomen. Voorts is het waarschijnlijk dat ook de Bruine kikker (*Rana temporaria*), en de Gewone pad (*Bufo bufo*) in een deel van het gebied zullen voorkomen.

In de slootjes werden geen andere vissen aangetroffen dan de Tiendoornige stekelbaars (*Pungitius pungitius*). Er zijn ook geen zoetwatermosselen aangetroffen. Deze spelen een rol bij de voortplanting van de Bittervoorn.

3.5 Insecten en ongewervelden

Van deze groepen zijn enkele soorten libellen waargenomen. Lantaarntje (*Ischnura elegans*), Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*), Vuurlibbel (*Pyrrhosoma nymphula*), Variabele waterjuffer (*Coenagrion pulchellum*), Oeverlibbel (*Orthetrum cancellatum*) en Viervlek (*Libellula quadrimaculata*). De Weidebeekjuffer (*Calopteryx splendens*) werd langs slootjes gevonden waar de dieren in de vegetatie scholen voor wind. Geen van deze soorten is beschermd.

figuur 5 inrichtingsplan De Schammer

4. GEVOLGEN VAN DE AANLEG EN DE INRICHTING VAN DE SCHAMMER

4.1 Gevolgen

De uitvoering van de plannen voor de herinrichting van De Schammer heeft tot gevolg dat een groot deel van het gebied van karakter zal veranderen. Een deel van de graslanden zal bebost worden en de oppervlakte water zal aanzienlijk toenemen. Van de oppervlakte grasland die overblijft zal een deel, (na ophogen) de functie van speel- en ligweide krijgen. De overige graslanden krijgen een natuurfunctie. Bij een deel hiervan zal de bovenste 25 à 30 cm (de voedselrijke bouwvoor) worden afgegraven. Ook langs de Barneveldse Beek zullen vergravingen plaats vinden.

Door deze werkzaamheden kan een deel van het leefgebied van de aanwezige, beschermde soorten tijdelijk vernietigd worden. Door de uitvoering van de werkzaamheden zullen dieren verstoord of verdreven worden. Tegelijk zullen er echter tijdelijk interessante pioniermilieus ontstaan waar zich pioniersoorten als Kleine plevier kunnen vestigen. De ontwikkeling bij het Horstmoeras in Amersfoort laat zien dat dit een reële verwachting is.

Na uitvoering van de werkzaamheden zal het gebied voor de meeste soorten betere leefomstandigheden bieden, zodat de populaties in omvang zullen toenemen. Daarnaast zal er voor een aantal soorten die alleen incidenteel in het gebied aanwezig zijn, een biotoop ontstaan dat permanente vestiging mogelijk maakt; bijvoorbeeld voor Bunzing of Hermelijn.

Alleen voor soorten die gebonden zijn aan open graslandgebieden zoals de weidevogels (Kievit, Grutto, Tureluur) zal het gebied veel minder aantrekkelijk worden. De af te graven stukken grasland vormen op zich weliswaar een aantrekkelijk milieu voor Grutto en Tureluur, maar de oppervlakte is waarschijnlijk te klein om als broedgebied te kunnen dienen. Het is dan ook te verwachten dat de Grutto en waarschijnlijk ook de Tureluur als broedvogel uit het gebied zullen verdwijnen. Ook voor Kievit en Scholekster zal broedgebied verdwijnen. Omdat delen van het gebied wel geschikt blijven als foerageergebied kunnen deze soorten waarschijnlijk wel vervangende broedgelegenheid in de omgeving vinden. Voor Grutto en Tureluur kan in het nabijgelegen plan Bloeidaal, dat voorziet in een inrichting met vochtige tot natte graslanden, een geschikt biotoop ontstaan.

Door de voorgestelde ingrepen in de Barneveldse Beek zal het watermilieu daar tijdelijk verstoord worden. De mate waarin dit gebeurt, is afhankelijk van de aard en de omvang van de ingreep. Deze kan variëren van een eenvoudige aanpassing van de oever om deze wat meer natuurvriendelijk te maken tot een algehele herprofilering van de beek om een meer natuurlijk stromingsregiem te krijgen. Effecten op de vissen zijn afhankelijk van de aard en de omvang van de ingreep. Wanneer deze beperkt blijft tot een eenvoudige herprofilering van de zuidelijke oever, zullen er geen of slechts beperkte effecten zijn. Positief hierbij is dat de noordoever al opnieuw ingericht is. Bij een grotere ingreep, zoals een algehele herprofilering, zal de ook verstoring tijdelijk groter zijn. Door uitvoering van deze werkzaamheden zal het beekmilieu echter aantrekkelijker worden voor aan stromend water gebonden organismen, waaronder soorten als Beroepje (Noemacheilus barbatulus) en Rivierdonderpad (Cottus gobio).

De uitvoering van het plan zal geen invloed hebben op de aanwezigheid van de Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus).

4.2 Maatregelen om gevolgen te beperken of te compenseren

In de plannen voor de herinrichting is niet alleen rekening gehouden met het bevorderen van de recreatie, maar ook met maatregelen om de natuurwaarden en de biodiversiteit te vergroten. Dit gebeurt onder andere door het vergroten van het wateroppervlak in combinatie met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, de ontwikkeling van moerasgebieden en natte tot vochtige graslanden. De variatie in de vegetatie zal toenemen en het leefgebied voor amfibieën, vissen en water- en moerasvogels zal door de aanleg en uitbreiding van de waterpartijen vergroot worden. Er ontstaan ook biotopen die geschikt zijn voor bijvoorbeeld de Waterspitsmuis. Het beheer van een deel van het gebied zal gericht zijn op de ontwikkeling van natuurwaarden.

Ook van de ingrepen bij de Barneveldse Beek die gericht zijn op het ontwikkelen van een meer natuurlijke oever, het terugbrengen van stroming en het creëren van meer paaiplassen voor vissen, zullen een positieve uitwerking hebben op de biodiversiteit in het gebied.

Verlies van leefgebied voor weidevogels en andere soorten van open graslandgebieden kan niet binnen het plangebied worden gecompenseerd. In de omgeving zal binnen het plan Bloedaal een nieuw weidevogelbiotoop beschikbaar komen. Wel zal via gericht beheer de ecologische kwaliteit van een deel van de graslanden in het gebied verbeteren. Dit zal vooral positieve effecten hebben voor de botanische samenstelling. De verwachting is dat de maatregelen ter vergroting van de natuurwaarden het verlies aan broedgebied voor weidevogels ruimschoots zal compenseren.

5. CONCLUSIES

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het is echter niet uitgesloten dat één of twee soorten (Gewone dotterbloem en / of Zwanebloem) toch in het gebied voorkomen. Dit zijn echter soorten van lijst 1 van de Flora- en faunawet.

Er is wel een aantal beschermde diersoorten waargenomen terwijl het voorkomen van nog een aantal andere beschermde diersoorten waarschijnlijk is. Vastgesteld is het voorkomen van: Haas (*Lepus europaeus*), Mol (*Talpa europea*) en Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*) en een soort uit het Groene kikker-complex (*Rana esculenta* cf). Daarnaast is het voorkomen van de volgende soorten niet uit te sluiten: Egel (*Erinaceus europaeus*), Vos (*Vulpes vulpes*), Bunzing (*Mustela putorius*), Hermelijn (*Mustela erminea*), Muskusrat (*Ondatra zibethicus*), Dwergspitsmuis (*Sorex minutus*), Gewone bosspitsmuis (*Sorex araneus*), Tweekleurige bosspitsmuis (*Sorex coronatus*), Rosse woelmuis (*Clethrionomys glareolus*), Woelrat (*Arvicola terrestris*) en Veldmuis (*Microtus arvalis*) alsmede Bruine kikker (*Rana temporaria*), Gewone pad (*Bufo bufo*) en in de Barneveldse Beek Bempje (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*). Met uitzondering van de Gewone dwergvleermuis en de beide vissoorten behoren deze soorten allemaal tot lijst 1 van de Flora- en faunawet.

Voorts is het voorkomen van een aantal broedvogels vastgesteld: Kievit (*Vanellus vanellus*), Scholekster (*Haematopus ostralegus*), Grutto (*Limosa limosa*), Tureluur (*Tringa totanus*), Meerkoet (*Fulica atra*), Waterhoen (*Gallinula chloropus*), Wilde eend (*Anas platyrhynchos*) Knobbelzwaan (*Cygnus olor*), Merel (*Turdus merula*), Zanglijster (*Turdus philomelos*), Roodborst (*Erithacus rubecula*), Winterkoning (*Troglodytes troglodytes*), Fluits (Phylloscopus sibilatrix), Tijftjaf (*Phylloscopus collybita*), Vink (*Fringilla coelebs*), Koolmees (*Parus major*), Heggemus (*Prunella modularis*) en Zwarte kraai (*Corvus corone*).

In de bomen langs de Schammersteeg bevinden zich geen vaste verblijfplaatsen (kolonies) van vleermuizen. Wel is het voorkomen van de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) vastgesteld. Waargenomen is dat 20 tot 30 exemplaren van deze soort een duidelijke vaste vliegroute door de laan hebben, komende vanuit de richting van de snelweg. Het gaat daarbij, gezien de aantallen en het vroege tijdstip na zonsondergang, waarschijnlijk om een hoofdvliegroute via de laanbeplanting van de Schammersteeg niet ver van de kolonieplaats. Kolonies van de Gewone dwergvleermuis bevinden zich in Nederland voor zover bekend slechts in gebouwen. Ze gebruiken de vrijwel aaneengesloten laanbeplanting deels als geleidende route (oriëntatie en windbeschutting) richting foerageergebieden terwijl een aantal dieren ook ter plaatse van de bomenlaan foerageren. De uitvoering van het plan zal geen invloed hebben op de structuur van de laan en derhalve ook niet op de betekenis van de laan als hoofdvliegroute.

Effecten op de vissen zijn afhankelijk van de aard en de omvang van de ingreep in de Barneveldse Beek. Bij een eenvoudige herprofilering van de zuidoever zullen er geen of slechts beperkte effecten zijn. Bij forsere ingrepen zal er tijdelijk ook meer verstoring zijn. Tegenover de tijdelijke verstoring staat dat het beekmilieu aantrekkelijker zal worden voor soorten van stromend water.

Tegenover het mogelijke verlies van weidevogels staat een ruime winst voor allerlei andere (beschermde) soorten en een toename van biodiversiteit.

Het voorgaande houdt in dat er ten behoeve van de aanleg van De Schammer, met uitzondering van een algehele herprofilering van de Barneveldse Beek, geen ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd hoeft te worden, mits de werkzaamheden buiten de broedtijd beginnen en bij de werkzaamheden rekening wordt gehouden met eventueel aanwezige broedende vogels. Aanbevolen wordt echter om een ontheffing aan te vragen voor het verstoren van BERPJE (*Noemacheilus barbatus*) en Kleine Modderkruiper (*Cobitis taenia*).

6. LITERATUUR

- Alleijn, W. F., R. Huijsman, G. Visscher & H. J. W. Wijsman, 2005.
Boommarters in de Gelderse Vallei 2000-2004. Verspreiding, aantallen,
toekomst. Rapport van de Zoogdiervereniging VZZ.
- OD 205, 2005: Inrichtingsplan recreatie- en natuurgebied De Schammer.
Provincie Utrecht.
- Stichting voor Bodemkartering: Bodemkaart van Nederland 1:50 000, kaartblad
6 West en 32 West. Wageningen 1966.
- van Laar V. en E.H. van Beers, 1999: Faunistische waarnemingen in het gebied
Hogeweg, de Wieken, Vinkenhoef en Nijkerkerstraat (gemeente
Amersfoort). Veldbiologische Werkgroep Gelderse Vallei en Eemsland.
- Vries, E., M. van der Sluis, G. Engelbertink, 2003: Ecologisch onderzoek
Wieken-Vinkenhoef. Gemeente Amersfoort.

BIJLAGE 2

BELEID VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEBOUWING (VAB)

Samenvatting van het voorgestelde nieuwe ruimhartiger beleid inzake vrijkomende agrarische bebouwing (overgenomen uit de vastgestelde *Integrale Ontwikkelingsvisie Leusden, d.d 16-9-2004*)

1. Algemeen

Als uitwerking van de ontwikkelingsvisie bestaat de wens om tevens een ruimhartiger beleid te ontwikkelen ten aanzien van de gebruiksmogelijkheden van vrijkomende agrarische bebouwing voor niet-agrarische functies. Dit om een voldoende duurzaam economisch perspectief voor het landelijk gebied te garanderen, nu het aantal agrarische bedrijven naar verwachting aanzienlijk zal afnemen. De ingrijpende veranderingen waarmee de agrarische sector wordt geconfronteerd vragen om flankerend beleid dat leidt tot meer mogelijkheden voor inkomensverbreding op het agrarische bedrijf.

De integrale ontwikkelingsvisie bevat de hoofdlijnen van het te voeren beleid inzake vrijkomende agrarische bebouwing. In het bestemmingsplan krijgt dit zijn juridisch planologische vertaling in de voorschriften. Bij het bieden van nieuwe mogelijkheden staat behoud van de ruimtelijke kwaliteit voorop. Nieuwe gebruiksmogelijkheden zullen zorgvuldig op hun mogelijke effecten op de omgeving beoordeeld worden. Gelet op het grote belang van dit aspect bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan wordt hier vrij uitvoerig weergegeven wat er in de integrale visie over dit beleid is vastgesteld. Daarmee wordt ook de relatie met de voorschriften in artikel 33 en 34 toegelicht.

2. Gebiedsgerichte benadering: onderscheid in twee deelgebieden, kernrandzones en hoofdassen

Bij het opstellen van de integrale ontwikkelingsvisie "Binnen in het Buitengebied" is duidelijk naar voren gekomen dat zinvol onderscheid valt te maken tussen het noordelijk gebied rondom de Hessenweg (het agrarische productiegebied uit het oude bestemmingsplan buitengebied) en het midden- en zuidelijke deel van het buitengebied rond Groot-Zandbrink en langs Den Treek.

In het noordelijke gebied bestaat een relatief hoge dichtheid van agrarische en niet-agrarische bedrijven. Ook komen hier relatief veel niet-grondgebonden bedrijven voor. In de afgelopen jaren zijn met name in dit gebied naar verhouding veel agrarische bedrijven gestopt. De verwachting is dat deze trend zich in de komende jaren versterkt zal doorzetten.

Het midden en zuidelijke deel kent relatief veel grondgebonden volwaardige veehouders en een sterke verwevenheid van natuur/bosgebied en agrarisch gebied. Hier komen ook relatief veel verzuringsgevoelige elementen voor die beperkingen opleggen aan de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden. Op bescheiden schaal valt ook in het midden- en zuidelijk deel nog een verdere afname te verwachten van agrarische bedrijven en het vrijkomen van agrarische bebouwing, waarbij de vrijkomende gronden worden toegevoegd aan de blijvers of voor natuurontwikkeling worden aangewend.

Tenslotte is binnen de deelgebieden nog een nader onderscheid gemaakt naar percelen gelegen in een kernrandzone en percelen die uitweten op hoofdassen. Een kernrandzone is een zone rond de bebouwde kom waarbinnen beperkingen voor de landbouw gelden om bijvoorbeeld geurhinder te voorkomen en waarbinnen functies een plek kunnen krijgen die goed passen in de overgang van stedelijk naar landelijk gebied.

De hoofddassen betreffen in het noordelijk deel de Hessenweg en de Horsterweg. In het midden- en zuidelijk deel gaat het om de Asschatterweg, Arnhemseweg en Leusbroekerweg.

3. **Positieve lijst**

Uit het verrichte onderzoek naar methoden om functieverandering te regelen is het toepassen van een zogenaamde positieve lijst naar voren gekomen als waarschijnlijk de meest aantrekkelijke voor de direct belanghebbende bedrijven en voor de degenen die de handhaving moeten verzorgen van de toegestane gebruiksvormen. Een positieve lijst van toe te laten functies en activiteiten geeft ondernemers houvast bij het plannen van bedrijfsomschakeling of inkomensverbreding.

Enerzijds kan de lijst dienen als inspiratiebron, anderzijds wordt goed inzichtelijk wat wel en niet mogelijk is. Uitdrukkelijk wordt geen limitatieve lijst voorgesteld, maar een globale lijst met voorbeelden om creatieve voorstellen positief tegemoet te kunnen treden. Door middel van een aantal toetsingscriteria worden waarborgen ingebouwd voor behoud van ruimtelijke kwaliteit. Maatwerk vormt een sleutelbegrip om recht te doen aan de bijzondere omstandigheden die bij elk initiatief om de hoek komen kijken.

De volgende hoofdcategorieën worden onderscheiden, waarbij verdere aanvulling of specificatie mogelijk is:

- **Landbouw verwante functies** (v.b. loonbedrijven, veehandelsbedrijven, toeleverende bedrijven, paardenpension/stalling, hoveniers, dierenpension; (landbouwmechanisatiebedrijven vallen hier niet onder vanwege hun vaak grootschalige karakter en negatieve uitstraling op de omgeving))*
- **Ambachtelijke landbouw product verwerkende bedrijven** (v.b. palingrokerij, wijnmakerij, zuivel)
- **Opslag van statische goederen** (v.b. caravans, boten, inboedels, hout)
- **Dagrecreatie** (v.b. kleinschalige horeca, verhuur van fietsen kano's e.d., sauna, bezoekerscentrum, manege, clubhuis voor sportvereniging)
- **Verblijfsrecreatie** (v.b. kampeerboerderij, bed en breakfast, recreatie-appartementen, hotelaccommodatie)
- **Aan huis gebonden beroepen** (v.b. atelier, dierenarts, medisch therapeutisch)
- **Medisch verwante dienstverlening** (v.b. privé-kliniek kuuroord, groepspraktijk)
- **Sociale dienstverlening** (v.b. kinderopvang, zorgboerderij)
- **Zakelijke dienstverlening** (v.b. adviesbureau, computerbedrijf)
- **Overige ambachtelijke bedrijven** (v.b., houtbewerkingsbedrijf, reparatiebedrijven voor kleine gebruiksgoederen;(een garagebedrijf valt hier niet onder*))
- **Wonen** (incl. woningsplitsing en ruimte voor ruimte)

* Over het algemeen is het beleid er op gericht van het buitengebied geen broedplaats voor bedrijven te laten worden waarvan van tevoren al verwacht mag worden dat er grote kans op problemen ontstaat bij de handhaving qua milieu en uitstraling.

4. **Mogelijkheden voor functieverandering van vrijkomende agrarische bebouwing naar deelgebied en naar hoofd- of nevenfunctie**

In de integrale ontwikkelingsvisie Binnen in het Buitengebied zijn de gebieden Noord en Midden/Zuid onderscheiden.

Daarnaast is een onderscheid van belang tussen functieverandering van de hoofd-functie en van de nevenfunctie. Bij functieverandering van de hoofd-functie wordt het agrarisch bedrijf volledig omgezet naar een andere functie.

Op het niveau van het bestemmingsplan betekent dit dat het agrarisch bouwperceel wordt verwijderd en door middel van een wijzigingsbevoegdheid wordt omgezet in een andere bestemming.

In het geval van een nieuwe nevenfunctie blijft de agrarische hoofdfunctie volwaardig aanwezig. Aan deze hoofdfunctie wordt dan een niet-agrarische nevenfunctie toegevoegd (functieverbreding). Qua bestemmingsplan betekent dit dat het agrarisch bouwperceel gehandhaafd blijft.

Door middel van een vrijstellingsbevoegdheid met nadere criteria kan dan medewerking worden verleend aan de niet-agrarische nevenfunctie.

- *Landbouw verwante functies, ambachtelijke landbouwproduct verwerkende bedrijven, opslag, en aan huis gebonden beroepen.*

Zowel het noordelijk deel en het midden en zuidelijk deel van het grondgebied van Leusden hebben nog steeds een belangrijke functie voor de landbouw. Ondanks de inkrumping van het aantal bedrijven, zal het beleid er ook op gericht moeten zijn zittende bedrijven perspectiefvolle ontwikkelingsmogelijkheden te bieden. Duidelijk aan het buitengebied gebonden functies en bij een agrarisch bedrijf passende functies zullen in de toekomst in de landbouwgebieden van Leusden ontwikkelingsruimte kunnen blijven vinden.

Er bestaat geen bezwaar tegen vestiging van *landbouw verwante functies, ambachtelijke landbouwproduct verwerkende bedrijven* als hoofd- en nevenfunctie in het noordelijk deel en het midden en zuidelijk deel van Leusden. Ook tegen de mogelijkheid voor *statische opslag* als hoofd- en nevenfunctie in het hele gebied bestaat geen bezwaar.

In aansluiting bij het gangbare beleid blijft de mogelijkheid van *het uitoefenen van een vrij beroep aan huis* als nevenfunctie in het hele gebied bestaan.

- *Dagrecreatie*

Het noordelijk gebied leent zich goed voor de ontwikkeling van recreatief medegebruik. De op regionaal niveau toegedachte functie van Stedelijk Uitlooptgebied voor Amersfoort e.o. ondersteunt deze gedachte. Omschakeling naar recreatief ondersteunende c.q. aanvullende functies zijn goed mogelijk. Er zijn geen planologische argumenten aan te voeren om binnen het noordelijk gebied een nadere nuancering aan te brengen, c.q. beperking op te leggen voor dagrecreatieve mogelijkheden als hoofd- of nevenactiviteit. Situering nabij interessante toeristische routes is logisch, maar de markt zal daarbij voldoende sturend zijn.

Het midden en zuidelijk gebied leent zich ook goed voor recreatief medegebruik. Omschakeling naar extensief recreatief ondersteunende c.q. aanvullende functies is goed mogelijk, als hoofd- en nevenfunctie. Wel zal gezien de voorkomende kwetsbare landschaps- en natuurwaarden in het extensiveringsgebied terughoudender met de mogelijkheden omgegaan moeten worden. Dit om aantasting van deze waarden door toenemende recreatiedruk te voorkomen.

Ook hier geldt dat situering nabij interessante toeristische routes als leidraad dient, maar ook hier zal de markt voldoende sturend zijn.

- *Verblijfsrecreatie*

Bij het verbeteren van het recreatief medegebruik van het gebied kunnen verblijfsaccommodaties een goede ondersteunende en aanvullende rol spelen.

De vraag naar overnachtingsmogelijkheden in het landelijk gebied in Nederland is groot, het aanbod in Leusden is nog beperkt.

Het inzetten op kleinschalige verblijfsaccommodaties als hoofdfunctie en nevenfunctie kan een goede impuls betekenen voor de vitaliteit en kwaliteit van het landelijk gebied. Kleinschalige verblijfsrecreatie als hoofdfunctie en nevenfunctie stuit in het noordelijk gebied niet op bezwaren. Ook hier geldt dat de marktwerking naar verwachting voldoende sturend zal zijn. De voorkeur gaat uit om deze bedrijven aan de rand van de meer waardevolle gebieden te situeren.

In het midden en zuidelijke gebied is de vestiging van verblijfsaccommodaties als hoofdfunctie minder wenselijk. Een uitzondering kan eventueel worden gemaakt voor percelen gelegen in het verwevingsgebied, die ontsloten worden vanaf de hoofdassen. Kleinschalige verblijfsrecreatie als nevenfunctie wordt in het hele midden en zuidelijk gebied wel acceptabel geacht.

- *Medische- (verwant), sociale- en zakelijke dienstverlening*

Kleinschalige vormen van medische-, sociale- en in mindere mate zakelijke dienstverlening zijn functies die sterk gelieerd zijn aan de stad. Deze functies kunnen daarom in het noordelijk gebied een plek vinden in de kernrandzones en langs de hoofdassen als hoofdfunctie en nevenfunctie. Om de kwaliteiten van het midden en zuidelijk gebied te waarborgen worden deze functies als hoofd en nevenfunctie langs hoofdassen toegestaan.

- *Overige ambachtelijke bedrijven.*

Het noordelijk deelgebied verdraagt omschakeling naar overige ambachtelijke bedrijven. Wel zal gezien de verkeersaantrekkende werking, en de ruimtelijke impact van dergelijke bedrijven terughoudend met de vestigingsmogelijkheden omgegaan moeten worden. Dit kan gebeuren door dergelijke activiteiten te koppelen aan de hoofdassen in het gebied.

Gezien de landschappelijke- en natuurwaarden van het midden- en zuidelijk deelgebied is vestiging van overige ambachtelijke bedrijven in dat gebied niet gewenst.

- *Wonen*

Bij bedrijfsbeëindiging is het omzetten naar een woonfunctie een gangbare optie, welke de minst ruimtelijke impact op de omgeving heeft. Het omzetten naar een woonfunctie is in het gehele gebied dan ook niet bezwaarlijk. Gelet op deze minst ruimtelijke impact wordt op dit onderdeel ook een verruiming van het beleid voorgestaan.

Net als in het geldende bestemmingsplan blijft ook de mogelijkheid voor woningsplitsing van monumentale boerderijen gehandhaafd. Dit wordt verruimd tot alle boerderijen, voorzover er sprake is van een woonruimte met aangebouwde bedrijfsruimte (deel). Voorwaarde hierbij is dat alle bedrijfsgebouwen (zonder cultuurhistorische waarden) worden gesloopt en de karakteristiek van de oude boerderij gehandhaafd blijft. Hierbij geldt geen minimale te slopen oppervlakte. Daarnaast kan worden overwogen om in plaats van woningsplitsing onder dezelfde voorwaarde medewerking te verlenen aan het toevoegen van de aangebouwde bedrijfsruimte aan de woning (waardoor dus een grotere inhoud wordt toegelaten dan normaal gebruikelijk).

In navolging van de Vijfde Nota RO wordt ook een bredere toepassing van de Ruimte voor ruimteregeling bepleit als algemene beleidslijn voor alle stoppende agrarische bedrijven. Dat houdt in dat één nieuwe vrijstaande woning kan worden toegestaan, mits een voldoende oppervlakte bedrijfsgebouwen wordt gesloopt.

Gelet op de kleinschalige omvang van de veehouderijen in Leusden wordt het flexibel omgaan met het provinciale oppervlakte- criterium van minimaal 1.000 m² te slopen bedrijfsgebouwen voorgestaan.

Naast het recht op een vervangende woning bij 1000 m² sloop, zou bij voldoende argumenten ook bij een geringere omvang van sloop vervanging mogelijk moeten zijn als hiermee substantiële kwaliteitsverbetering mogelijk is. Dit moet maatwerk mogelijk maken. Om de sloop van cultuurhistorisch waardevolle panden te voorkomen, kan de nieuwe woning eventueel ook in dat pand ondergebracht worden, waarbij de oppervlakte van dit pand in mindering kan worden gebracht op de te slopen oppervlakte.

Het mag duidelijk zijn dat het hierbij om uitsluitend een nieuwe hoofdfunctie gaat, zonder niet-agrarische nevenfunctie (natuurlijk met uitzondering van een kantoor of praktijk aan huis). Gelet op de beperkte ruimtelijke impact wordt deze mogelijkheid voor het gehele buitengebied geboden. Juist in de meer kwetsbare gebieden zal dit hergebruik minder bezwaren opleveren dan een niet-agrarisch hergebruik. Wel worden in alle gevallen hoge eisen gesteld aan de architectuur en de landschappelijke inpassing.

5. Randvoorwaarden

Voor alle hierboven genoemde mogelijkheden geldt de belangrijke kanttekening dat het omschakelen of functieverbreiding niet mag leiden tot beperking van de ontwikkelingsmogelijkheden van omliggende agrarische bedrijven. In dit verband is vermeldenswaard dat de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei aan een voorbeeld van een gemeentelijke stankverordening werkt. Hiermee kunnen neveninkomsten bij een agrarisch bedrijf (bijvoorbeeld op gebied van recreatie) worden uitgesloten van stankbescherming, waardoor aan de omliggende agrarische bedrijven geen aanvullende beperkingen worden opgelegd. Bepaald zal moeten worden welk soort nevenactiviteiten hiervoor in aanmerking komen en tot welke omvang.

Daarnaast zal de beoogde functieverandering een planologische en milieutechnische toets moeten ondergaan, waarbij de volgende criteria gehanteerd worden:

- Behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit;
- De aanwezige oppervlakte bebouwing mag per saldo niet toenemen, teneinde toename van de verstening tegen te gaan. In geval van recreatieve functies, dienstverlening of overige ambachtelijke bedrijvigheid dient een aanzienlijke reductie van de oppervlakte bedrijfsgebouwen te worden bereikt (minimaal 50%), met dien verstande dat maximaal 250 m² mag resteren. Voor de initiatiefnemer dient ook duidelijk te zijn dat in de toekomst niet wordt meegewerkt aan verdere uitbreiding.
- Geen onaanvaardbare verkeersaantrekkende werking;
- Vermindering van de milieubelasting;
- Er mag geen sprake zijn van detailhandel (tenzij in ondergeschikte mate van ter plaatse geproduceerde producten).
- Geen buitenopslag.
- De nieuwe functie dient landschappelijk zorgvuldig te worden ingepast. Daartoe dient een beplantingsplan te worden overlegd.
- Nieuwe economische activiteiten dienen voldoende onderbouwd te zijn om op hun duurzame bijdrage beoordeeld te kunnen worden.
- Zo mogelijk dient via een baatbelasting een bijdrage geleverd te worden aan een stuk kwaliteitsverbetering van het landschap in het buitengebied.

Al deze randvoorwaarden moeten er voor zorgen dat het beoogde ruimhartige beleid “klein maar fijn” blijft binnen de bestaande of vervangende bebouwing. Dat het geen ongewenste verstening en milieu- en landschapsverstoring oplevert. De kwaliteit qua beleving van het buitengebied mag er niet door aangetast worden.

6. Beeldkwaliteitsplan

Bij het toelaten van nieuwe functies in het buitengebied zal naar ruimtelijke kwaliteitswinst gestreefd moeten worden. Voorkomen moet worden dat een nieuw toe te laten functie een negatieve landschappelijke uitstraling heeft. Door te streven naar win-win situaties kan enerzijds invulling gegeven worden aan een stukje economisch draagvlak in het landelijk gebied, anderzijds behoud (waardevolle panden) of versterking van het landschap (aanbrengen nieuwe landschapselementen). Een beeldkwaliteitsplan is essentieel bij de beoordeling van nieuwe mogelijkheden in vrijkomende agrarische bebouwing, zowel qua architectuur als landschappelijke inpassing. In de gemeentelijke welstandsnota wordt ook aandacht gegeven aan de eisen die in het buitengebied qua welstand worden gesteld. Er zal naar aansluiting bij deze nota gezocht worden. Dat geldt ook voor het gemeentelijke monumentenbeleid dat gericht is op de cultuurhistorische waarde die bebouwing soms heeft en die extra bescherming behoeft.

7. Privaatrechtelijk contract

Om de handhaafbaarheid bij het toelaten van nieuwe functies in vrijkomende agrarische gebouwen te vergroten wordt voorgesteld om zonodig te werken met privaatrechtelijke contracten. In de provincie Zeeland wordt met dergelijke contracten geëxperimenteerd. Kern van het contract is dat de kleinschaligheid van de nieuwe economische drager wordt gegarandeerd. Voorts wordt als tegenprestatie een goede landschappelijke inpassing en eventueel sloop van een deel van de bebouwing overeengekomen.

Ook wordt gedacht aan een baatbelasting voor het toestaan van een economisch waardevolle functie in vrijkomende stallen welke wordt aangewend in een Fonds dat kwaliteitsverbetering van het landschap en inrichting bevordert. Het wordt van belang geacht ervaringen van elders mee te nemen op dit punt en de uitvoerbaarheid hiervan zorgvuldig te bezien alvorens zoiets in te voeren.

Het spreekt voor zich dat alleen privaatrechtelijke aanvulling op publiekrechtelijke regelgeving wordt voorgesteld als de meerwaarde hiervan voldoende aantoonbaar is voor het beoogde ruimhartige beleid.

8. Afstemming op buurgemeenten en de reconstructie

Hoewel de gemeente Leusden tot op zekere hoogte de vrijheid heeft een eigen regeling vast te stellen om haar beleid vorm te geven, is het uit een oogpunt van handhaving en rechtvaardigheid van belang zoveel mogelijk aansluiting te zoeken met de beleidsvisie die binnen het reconstructiegebied wordt ontwikkeld. Dat geldt ook naar de provincie toe die straks bestemmingsplan herzieningen moet beoordelen.

Een zich aftekenend knelpunt kan zijn dat de provincie en reconstructiecommissie bij het toestaan van niet-agrarische activiteiten in gedeeltelijk vrijkomende bebouwing aanmerkelijke sloop van bestaande opstallen eisen in het verlengde van de Ruimte voor Ruimte regeling.

Dit verhoudt zich niet met de inzet van de gemeente om agrarische bedrijven meer mogelijkheden voor nevenactiviteiten te bieden in delen van vrijkomende agrarische bebouwing. De overige bebouwing is meestal benodigd voor de agrarische bedrijfsvoering en komt niet voor sloop in aanmerking.

Met de provincie en de reconstructiecommissie is de komende tijd nader overleg gewenst alvorens nieuwe beleidsregels vast te stellen.

